

2.4.2.) กิจกรรมวางแผนเพื่อกำหนดทิศทางกิจกรรมและขอบเขตการรื้อฟื้นในโรงเรียน

กิจกรรมนี้เป็นการเรียกประชุมโดยการประสานของนักวิจัยที่ได้รับความร่วมมือจากชุมชน และโรงเรียนซึ่งเป็นกิจกรรมต่อเนื่องจากกิจกรรมที่ 1 ที่ผ่านมา แต่กลุ่มเป้าหมายจะลดลงเหลือเพียง ทีมวิจัย ครูในโรงเรียนและคณะกรรมการ โรงเรียนเท่านั้น โดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้

-วัตถุประสงค์

1. เพื่อเกิดการมีส่วนร่วมระหว่างครูกับทีมวิจัยและชุมชนในการทดลองใช้จัดหลักสูตรร่วมกันในโรงเรียน
2. เพื่อวางแผนการเรียนการสอนร่วมกันที่เหมาะสมต่อเนื้อหา ต่อผู้เรียน และต่อผู้สอน
3. เพื่อเกิดความพร้อมของเนื้อหา และผู้สอน ก่อนทำการจัดการศึกษา รื้อฟื้น

-กลุ่มเป้าหมาย

1. คณะครูในโรงเรียนแจ่มหลวง จำนวน 8คน
2. คณะกรรมการโรงเรียน จำนวน 8คน(ประกอบด้วย 4หมู่บ้าน)
3. ตัวแทนทีมวิจัย จำนวน 3คน
4. ที่ปรึกษาโครงการ จำนวน 1 คน

-วิธีการ

โดยกระบวนการนี้จัดในรูปแบบของเวทีเสวนาร่วมกันและสรุปออกมาเป็นแนวทางปฏิบัติ การเรียกประชุมนั้นมอบหมายให้โรงเรียนเป็นฝ่ายจัดการ โดยการวางแผนเตรียมการเรียน การสอนร่วมกันโดยในลักษณะเวทีครั้งนี้ มีตั้งแต่การจัดเตรียมผู้สอน เตรียมความพร้อมของเนื้อหา การเรียน ไม่ว่าจะเป็นภาษาหรือ ฐา รวมทั้งเตรียมผู้เรียน เช่น ระดับชั้นผู้เรียน เวลาเรียน วิทยากร ชุมชนที่จะเข้าร่วมเป็นใคร เป็นในลักษณะหารือและหาข้อตกลงร่วมกัน

ในประเด็นหารือนั้นก็คือ การจะประยุกต์ใช้องค์ความรู้ชุมชนหรือภูมิปัญญาท้องถิ่นนั้น ควรมีลักษณะอย่างไร และองค์ความรู้ใดบ้างที่ควรนำมาทดลองสอนในโรงเรียน

-ผลการดำเนินงาน

ที่ประชุมได้ข้อสรุปดังนี้

1. องค์ความรู้ที่จะต้องนำมาทดลองสอนในโรงเรียนนั้นได้แก่ ภาษาปวแก่ญอ การทอผ้า การจักสาน เกษตรพื้นบ้าน
2. ภาษาปวแก่ญอนั้นให้เข้ากลุ่มเรียนกับวิชาภาษาไทย โดยครูเอกภาษาไทยเป็นผู้รับผิดชอบร่วมกับการขอความช่วยเหลือจากวิทยากรชุมชน โดยการแบ่งเวลาเรียนและคะแนนนั้นให้ครูเอกภาษาไทยเป็นผู้ดำเนินการ
3. การทอผ้านั้น ให้เข้ากลุ่มเรียนกับวิชางานบ้าน โดยครูที่สอนวิชางานบ้านเป็นผู้รับผิดชอบร่วมกับการขอความช่วยเหลือจากวิทยากรชุมชน โดยการแบ่งเวลาเรียนและ

คะแนนนั้นให้ครูที่สอนวิชางานบ้านเป็นผู้ดำเนินการร่วมกับครูผู้สอนวิชางานช่างฝีมือ และเป็นวิชาสำหรับนักเรียนหญิง

4. การจัดสถานนั้น ให้เข้ากลุ่มเรียนกับวิชางานช่างฝีมือ โดยครูที่สอนวิชางานช่างฝีมือเป็นผู้รับผิดชอบร่วมกับการขอความช่วยเหลือจากวิทยากรชุมชน โดยการแบ่งเวลาเรียนและคะแนนนั้นให้ครูที่สอนวิชางานช่างฝีมือเป็นผู้ดำเนินการร่วมกับครูผู้สอนงานบ้านและแยกเป็นวิชาสำหรับนักเรียนชาย
5. เกษตรพื้นบ้านนั้นให้แทนวิชาเกษตร โดยครูที่สอนวิชาเกษตรเป็นผู้รับผิดชอบร่วมกับการขอความช่วยเหลือจากวิทยากรชุมชน โดยการแบ่งเวลาเรียนและคะแนนนั้นให้ครูที่สอนวิชาเกษตรผู้ดำเนินการโดยมีประเด็นศึกษาค้นคว้าคือ การทำนา ปลูกพืช ไม้ผล พื้นบ้านและ ไม้ผลเมืองหนาว

หมายเหตุ

ในส่วนของวิทยากรชุมชนนั้นทางที่ประชุมไม่ได้กำหนดตายตัว แต่ให้ผู้สอนดูความเหมาะสมในการขอความช่วยเหลือเป็นครั้งคราวไป ตามความถนัดและความสามารถของปราชญ์ชาวบ้านหรือครูชาวบ้านแต่ละคนที่มีอยู่ทั้ง 4 ชุมชนคือ บ้านใหม่พัฒนา บ้านกิ่งโป่ง บ้านนาเกลือหอย และบ้านแจ่มหลวง

-ปัญหาอุปสรรค

1. ครูบางท่านไม่เห็นด้วยกับการ นำองค์ความรู้เรื่องภาษาปวเก๋อญอ มาทำการศึกษาในโรงเรียน เพราะเกรงจะทำให้ทักษะในการใช้ภาษาไทยของผู้เรียนลดลง จะทำให้พูดไม่ชัด พูดไม่คล่อง

-การแก้ไข้ปัญหา

1. ทีมวิจัยมอบหมายให้ ครูในโรงเรียนซึ่งเป็นทีมวิจัยร่วมกัน ไปอธิบายถึงเหตุผลความจำเป็นในการ ศึกษาเรื่องภาษา พร้อมยกเหตุการณ์ในอดีตมาเปรียบเทียบว่า ทำไมคนสมัยก่อนถึงพูดภาษาไทยไม่ชัด และมาเปรียบเทียบกับสถานการณ์ปัจจุบันที่สิ่งแวดล้อม การพัฒนาต่างๆ ได้เข้ามาในชุมชนมากมาย จนทำให้เด็กได้ดูทีวีตั้งแต่อยู่ในท้องแม่ และเมื่อได้ดูทีวีก็ได้ฟังภาษาไทย แต่กลับตรงกันข้าม การใช้ภาษาปวเก๋อญอในชุมชนกลับลดลงอย่างน่าใจหาย อย่างสุภาษิตว่า “หนังสือภาษาปวเก๋อญอถูกไก่อ้าเขี่ย คนอ่านคนเขียนจะไม่มีแล้ว” ไก่อ้าคือสิ่งที่มาจากภายนอกไม่ว่าจะเป็น การพัฒนาการศึกษา เศรษฐกิจ สังคม แม้กระทั่งมนุษย์หรือคนภายนอกที่ไม่เข้าใจและพยายามที่จะไม่เห็นความสำคัญกันมัน แต่ไม่ใช่ที่เราปฏิเสธการเปลี่ยนแปลงหรือการพัฒนาเราอยากให้มีการพัฒนาควบคู่กันไป กับการรักษาคุณค่าเอกลักษณ์ วัฒนธรรมประเพณีที่ดีงามของชนเผ่า ซึ่งเป็นสิ่งที่บ่งบอกความเป็นตัวตนของชนเผ่า และเป็นสิ่งจำเป็นที่คนในชุมชนต้องใช้อยู่เสมอ ก็ได้ทำความเข้าใจกันในระดับหนึ่ง

2.4.3.) กิจกรรมนำบทเรียนของชุมชนที่ผ่านมานำมาทดลองปรับใช้ในโรงเรียน

ขั้นตอนนี้เป็น ขั้นตอนที่เป็นวัตถุประสงค์ของชุมชนในการทำงานครั้งที่โดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้

-วัตถุประสงค์

1. เพื่อเป็นแนวทางของโรงเรียนในการที่จะนำบทเรียนที่ได้จากการทดลองใช้ครั้งนี้ไปพัฒนาเป็นหลักสูตรสถานศึกษาที่ตอบสนองความต้องการของชุมชนที่แท้จริง
2. เพื่อเกิดความยั่งยืนในการรื้อฟื้นวิถีชีวิตภูมิปัญญาท้องถิ่นชุมชนปวาเกอญอ

-กลุ่มเป้าหมาย

1. นักวิจัย	จำนวน 3 คน
2. คณะครู โรงเรียนแจ่มหลวง	จำนวน ทุกคน
3. คณะกรรมการ โรงเรียน	จำนวน 6คน(ประกอบด้วย 4 หมู่บ้าน)
4. วิทยากรชุมชน	จำนวน 5 คน
5. นักเรียน โรงเรียนแจ่มหลวง	ชั้นม.1ถึงชั้น ม.3

-วิธีการ

การจัดการเรียนการสอนนั้น เป็นรูปแบบของการผสมผสาน คือ สอดแทรกเข้าไปในรายวิชาเดิมที่มีอยู่ ดังนี้

1.ภาษาปวาเกอญอนั้นให้เข้ากลุ่มเรียนกับวิชาภาษาไทย โดยครูเอกภาษาไทยเป็นผู้รับผิดชอบร่วมกับการขอความช่วยเหลือจากวิทยากรชุมชน โดยการแบ่งเวลาเรียนและคะแนนนั้นให้ครูเอกภาษาไทยเป็นผู้ดำเนินการ โดยใช้วิชาคาบอิสระเป็นชั่วโมงเรียน

2.การทอดผ้า นั้น ให้เข้ากลุ่มเรียนกับวิชางานบ้าน โดยครูที่สอนวิชางานบ้านเป็นผู้รับผิดชอบร่วมกับการขอความช่วยเหลือจากวิทยากรชุมชน โดยการแบ่งเวลาเรียนและคะแนนนั้นให้ครูที่สอนวิชางานบ้านเป็นผู้ดำเนินการร่วมกับครูผู้สอนวิชางานช่างฝีมือและเป็นวิชาสำหรับนักเรียนหญิง

3.การจัดสวนนั้น ให้เข้ากลุ่มเรียนกับวิชางานช่างฝีมือ โดยครูที่สอนวิชางานช่างฝีมือเป็นผู้รับผิดชอบร่วมกับการขอความช่วยเหลือจากวิทยากรชุมชน โดยการแบ่งเวลาเรียนและคะแนนนั้นให้ครูที่สอนวิชางานช่างฝีมือเป็นผู้ดำเนินการร่วมกับครูผู้สอนงานบ้านและแยกเป็นวิชาสำหรับนักเรียนชาย

4.เกษตรพื้นบ้านนั้นให้แทนวิชาเกษตร โดยครูที่สอนวิชาเกษตรเป็นผู้รับผิดชอบร่วมกับการขอความช่วยเหลือจากวิทยากรชุมชน โดยการแบ่งเวลาเรียนและคะแนนนั้นให้ครูที่สอนวิชาเกษตรผู้ดำเนินการโดยมีประเด็นศึกษาค้นคว้าคือ การทำนา สมุนไพร ไม้ผลพื้นบ้านและ ไม้ผลเมืองหนาว

-ผลการดำเนินงาน

ผลการดำเนินงานจะแยกเป็นแต่ละกลุ่มดังนี้

(1) ภาษาปวาเกอญอ ซึ่ง อาจารย์ วีระพงษ์ สันติชัยชาญเป็นผู้รับผิดชอบและมีวิทยากรชุมชนคือ ครูลาพอ กานะ เป็นผู้ช่วยสอน

ผลที่เกิดขึ้นกับเด็กคือ จากคำบอกเล่าของ อาจารย์วีระพงษ์ บอกว่า “เมื่อเด็กเรียนภาษาปวาเกอญอแล้วเห็นพฤติกรรมบางอย่างของเด็กเปลี่ยนไป คือ มีการซ้อมร้องเพลงภาษาปวาเกอญอ ร่วมกันของนักเรียน และเมื่อถึงวันอาทิตย์ นักเรียนขึ้นไปร้องเพลงประสานเสียงในโบสถ์ โดยขึ้นไปร้องในนามของนักเรียนโรงเรียนแจ่มหลวง นำมาซึ่งความปลื้มใจของครูในโรงเรียนเป็นอย่างมาก ผมคิดว่าการที่เด็กกล้าแสดงออกโดยการขึ้นไปร้องเพลงในโบสถ์นั้น เป็นความตั้งใจที่ออกมาจากจิตสำนึกและหัวใจของเด็ก เพราะการขึ้นไปร้องเพลงในโบสถ์นั้นไม่มีใครบังคับ ไม่มีผลต่อคะแนนอะไรทั้งสิ้น ที่ผ่านมาในห้องเรียนเด็กแสดงออกในส่วนที่ได้รับคำสั่งจากครู เพราะมันมีผลต่อคะแนน แต่กลับไปที่ชุมชนพฤติกรรมกล้าแสดงออกหายไป เพราะที่ชุมชนเขาใช้ภาษาปวาเกอญอเป็นภาษาหลัก ภาษาอื่นเป็นภาษารอง ซึ่งต่างจากโรงเรียน เมื่อเด็กไม่มีทักษะการอ่าน การเขียนทำให้เด็กรู้สึก แปลกแยกจากชุมชนทันที มีผู้ปกครองหลายคนมาบอกผมว่า ครูสอนเด็กอย่างไร เด็กยังเรียนยังไม่เข้าใจมากขึ้น ไม่เข้าใจช่วยงานบ้าน โดยอ้างว่าต้องทำการบ้าน ไม่เข้าใจไปเข้าโบสถ์ โดยอ้างว่าอ่านหนังสือปวาเกอญอไม่ออก เวลาที่มีพิธีกรรมในชุมชนก็ไม่ไปโดยบอกว่าทำไม่เป็น เขาถามผมต่อว่า คกลงโรงเรียนสอนให้คนฉลาดหรือคนโง่ บางคนพูดแรงๆ กับผม ยังเรียนยังไม่ ผมก็บอกว่า ผมก็สอนตามหลักสูตรที่เขากำหนดมาให้ โรงเรียนอื่นเขาก็สอนอย่างนี้เหมือนกัน สิ่งที่ทำให้ผมคิดคือ ชาวบ้านคนหนึ่งถามว่า ครูคิดหลักสูตรเองไม่ได้หรือ เมื่อมีโครงการทดลองใช้หลักสูตรนี้ขึ้นมาทำให้ผมย้อนนึกถึงคำถามนั้นขึ้นมา และสิ่งที่เด็กแสดงออกหลังจากเรียนภาษาปวาเกอญอ อย่างที่ผมเรียนมาในข้างต้นนี้ ก็ทำให้ชาวบ้าน เข้าใจโรงเรียนมากขึ้น เราก็พยายามบอกชาวบ้านว่า ค่อยไปนี้การจัดการศึกษาในโรงเรียนไม่ใช่หน้าที่ของครูอย่างเดียว คนในชุมชนควรมีส่วนร่วมกับโรงเรียนและครูด้วย มันถึงจะทำให้เด็กฉลาดตามที่พ่อแม่ต้องการ”

และเมื่อถามความรู้สึกของเด็ก หลายคนบอกว่า อยากเรียนรู้การอ่านเขียนภาษาปวาเกอญอมานานแล้ว เพราะอยากขึ้นไปร้องเพลงในโบสถ์ บางคนบอกว่า พ่อแม่อ่านภาษาไทยไม่ได้เวลาเขียนจดหมายไปให้พ่อแม่ต้องใช้ภาษาปวาเกอญอ คือใจที่มีโอกาสได้เรียน

ผลที่เกิดขึ้นกับผู้สอน(วิทยากรชุมชน) “ รู้สึกเป็นเกียรติที่ได้มาถ่ายทอดความรู้เรื่องภาษาในโรงเรียน ถือเป็นประสบการณ์ใหม่ ที่ได้มีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียน ค่อยไปถ้าโรงเรียนมีกิจกรรมอะไร ที่ตัวเองทำได้ พร้อมทั้งจะให้ความร่วมมือเสมอ” ครูลาพอบอกถึงความรู้สึก

(2) การทอผ้า การทอผ้า นั้น อาจารย์ สุดารัตน์ ชูระวร กับ อาจารย์เยลา เคนศิริรัตน์เป็นผู้รับผิดชอบ โดยขอความช่วยเหลือจากวิทยากรชุมชนเป็นบางครั้งเนื่องจาก มีความรู้พื้นฐานการทอผ้า อยู่บ้าง

ผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน ผู้เรียนคนหนึ่งกล่าวว่า “เมื่อก่อนเห็นแม่ทอผ้าแล้ว อยากทอมาก แต่แม่ไม่กล้าปล่อยให้ทอ เพราะกลัวผ้าจะเสีย แต่เมื่อที่โรงเรียนเปิดการสอน เป็นโอกาสดี ที่วันหลังจะได้ช่วยแม่ทอผ้า เพราะแม่ทอผ้าเป็นเวลานานไม่ได้ เนื่องจากแม่เป็นโรคปวดเอว ตอนนีทอได้นิดหน่อย แต่ถ้ามีการเรียนการสอนอย่างนี้ไปเรื่อยๆ หนูคิดว่า ไม่นานหนูคง ทอเก่งขึ้นได้ค่ะ”

เด็กผู้หญิงอีกคนสรุปว่า “รู้สึกภูมิใจที่สามารถ ทอผ้าเริ่มเป็นแล้ว เพราะเห็นเพื่อนๆ หลายคนที่ไม่เป็น แต่วันนี้เมื่อตัวเองทอเริ่มเป็นแล้ว รู้สึกว่าตัวเองมีความสามารถเหนือกว่า และจะพัฒนาฝีมือต่อไป” เธอพูดจบพร้อมกับยื่นกระเป๋าย้อมใบเล็ก ๆ มอบให้ทีมงานสกว.ภาค ที่ขึ้นไปร่วมเวทีสรุปกิจกรรมที่โรงเรียน เธอยิ้มและพูดว่า “นี่เป็นฝีมือของหนูเอง ค่ะ”

อาจารย์ สุดารัตน์บอกว่า “เด็กบางคนมีพรสวรรค์ด้านนี้ เวลาเรียนวิชา งานทอผ้า เขาจะตั้งใจทำได้ดีมาก บางครั้งรู้สึกเสียใจที่ลูกสาวตัวเองไม่มีโอกาสได้เรียนเหมือนกับเด็กพวกนี้ เพราะลูกสาวไปเรียนในเมืองเชียงใหม่แล้ว ดีใจแทนเด็กที่มีโอกาสได้เรียนรู้สิ่งเหล่านี้ และในการสอนนั้นไม่คิดเงินสอนทั้งหมดเลย คิดเงินสอนเฉพาะขั้นพื้นฐานเท่านั้น เพราะคิดเงินก็ไม่เท่าไรหรอก จึงมีการประสานไปยังคณะกรรมการโรงเรียนเพื่อมาช่วยกันคัดเลือกคนในชุมชนที่จะมาช่วยสอน ถึงแม้เขาจะเป็นชาวบ้านแต่เขาเก่งมาก และเขาดังใจสอนด้วย เด็กบางคนแซวคิดว่าบางเรื่องบางอย่างชาวบ้านเก่งกว่าครูอีก ซึ่งคิดเงินก็ยอมรับ และบอกกับเด็กว่า เมื่อคนเก่งจากชุมชนเขาอุทิศตัวมาเป็นวิทยากรให้แล้ว ต้องตั้งใจทำให้ดี เด็กก็ตั้งอกตั้งใจกันดีและเข้ากันได้ดีด้วยเพราะเวลาสอนเขาใช้ภาษาพูดง่ายๆ ทำให้เด็กเข้าใจมากขึ้น แต่ก็มีอีกหลายคนที่ไม่ค่อยสนใจ ก็พยายามที่จะให้เขาสนใจมากขึ้น”

(3) งานจักสาน ผู้ที่รับผิดชอบในงานนี้คือ อาจารย์พนา พัฒนาไพรวัลย์ ซึ่งมีแนวคิดในการสอนอีกรูปแบบหนึ่ง โดยกล่าวว่า “ผมคิดว่าการเรียนรู้ ไม่ได้อยู่ที่โรงเรียน หรือห้องเรียนอย่างเดียว ผมจึงให้เด็กเรียนรู้ทั้งในโรงเรียนและ กลับไปฝึกฝนตัวเองที่บ้านด้วย โดยผลิตภัณฑ์ที่ผมให้เด็กทำนั้น เมื่อเด็กทำเสร็จ สามารถเอาไปใช้งานในโรงเรียนหรือแม้กระทั่งในครอบครัวของเด็กเองได้เลย เช่น เขี่ยก้าน้ำไม้ไฟ ก้อนน้ำไม้ไฟ ตะกร้าขะและบางอย่างผมคิดขึ้นมาใหม่เพื่อให้ได้เห็นคุณค่าของวัสดุท้องถิ่น เช่น การทำพวงกุญแจจากลูกสะบ้าเพื่อให้เป็นที่ระลึกแก่กัน บางทีเด็กผู้ชายทำเสร็จก็ไปให้เด็กผู้หญิงก็มี ยิ่งถ้าผู้หญิงชมว่าสวยเขาภูมิใจ เป็นเทคนิคการดึงดูดเด็กให้สนใจ เพราะสิ่งที่เราสอนแล้วเขาเอาไปทำ ถ้ามันเกิดคุณค่าหรือประโยชน์กับเขาแล้ว เขาจะใส่ใจในสิ่งที่เราสอนด้วย” อาจารย์พนา กล่าวต่อว่า “ในส่วนของวิทยากรชาวบ้านนั้น ผมให้เด็กตัดสินใจเองว่าจะไปเรียนรู้กับใครก็ได้ในชุมชน คือเมื่อผมแต่งงาน เช่น ตะกร้าขะ ผมจะให้เด็กเตรียมอุปกรณ์ที่จำเป็นมา แล้วผมก็แนะนำขั้นตอนและวิธีทำ จากนั้นให้เด็กฝึกทำที่โรงเรียน มันไม่เสร็จในโรงเรียน

แน่นอนเพราะเวลาจำกัด นักเรียนถามผมว่าเมื่อกลับไปบ้านแล้วจะให้ใครสอน ผมบอกเด็กว่าในชุมชนนั้นมีคนเก่งหลายคน ให้นักเรียนไปศึกษากับเขาและมาบอกครูว่าได้ไปศึกษากับใคร ครูจะได้ไปคนถามชาวบ้านด้วยว่า นักเรียนทำเองหรือไม่ เพราะผมคิดว่าการเรียนรู้กับคนในชุมชนจะทำให้เด็กกับคนในชุมชนมีความผูกพันกันในเรื่องการเรียนรู้มากขึ้น เด็กจะได้เข้าใจว่าการเรียนในชุมชนนั้นเป็นอย่างไร” เด็กที่หมู่บ้านกิ่งโป่งคนหนึ่งกล่าวว่า “ ผมกลับไปเรียนกับพ่อครับ เพราะพ่อผม จักสานได้ พ่อจะให้ผมทำเองแต่บางอย่างถ้าผมทำไม่ได้จริงๆ พ่อก็ช่วยทำและบอกวิธีทำให้ด้วย บางครั้งผมทำมาสวยมาก จนครูไม่เชื่อว่าผมทำเอง จนครูต้องให้ผมพิสูจน์โดยการทำให้ดูในโรงเรียนอีกครั้ง ของผมยังสวยเหมือนเดิม แต่เพื่อนบางคนทำมาจากบ้านสวยมาก แต่พ่อครูให้มาทำในห้องเรียนกลับทำออกมาไม่สวย บางทำไม่เป็นด้วยครูจึงรู้ว่าเขาไม่ได้ทำเอง” เด็กที่บ้านนาเกลือหอยกล่าวว่า “ เมื่อผมทำเหยือกน้ำที่ครูให้ทำเสร็จ ผมรู้ว่าของผมออกมาไม่สวย แต่ผมก็ภูมิใจที่ทำออกมาสำเร็จ ผมเลยเอาไปใช้งานที่บ้านเลย เวลามีคนมาเห็นเขาก็จะถามว่าใครทำ พ่อเขาว่าผมทำ เขาก็ถือโอกาสแนะนำผม หลายคนก็แนะนำหลายอย่างถือเป็นการเรียนรู้ภายในตัว ถ้าผมไม่เอาไปใช้งานก็คงไม่ได้ยินคำแนะนำเหล่านั้น แม่ให้กำลังใจผมว่า ไม่มีใครเก่งตั้งแต่เกิดหรอก ทุกคนต้องผ่านการฝึกฝนทั้งนั้น แม่บอกว่าเมื่อตอนพ่อมีชีวิตพ่อสานเก่งมาก ผมเสียใจที่ไม่ได้มีโอกาสได้เรียนรู้กับพ่อ แต่ผมจะพยายามเรียนรู้ให้เก่งเหมือนพ่อ โดยเฉพาะจักสานอย่างเดียว เรื่องอื่นๆด้วย”

(4) เกษตรพื้นบ้าน มีอาจารย์สว่างชัย ศิลปมิตรภาพ เป็นผู้รับผิดชอบ โดยวิชานี้เดิมเป็นวิชาการเกษตร แต่เมื่อมีการทดลองจัดการเรียนหลักสูตรชุมชนเปลี่ยนเป็น เกษตรพื้นบ้านตามที่คณะกรรมการโรงเรียน และคณะครูได้ ร่วมกันกำหนดขึ้นมา “ ผมมีแนวคิดวิชาวิชาการเกษตรเดิมที่มีอยู่นั้นไม่ใช่ไม่ดี แต่คุณสมารถหาอ่านในตำราต่างๆ ที่เป็นเอกสารที่กรมหรือหน่วยงานต่างๆ ทำเอาไว้ได้ แต่องค์ความรู้เกษตรพื้นบ้านของคนปวเก๋อญอนั้นมันไม่มีในตำราไหนๆ ผมจะเน้นที่วิทยาการชุมชน เพราะองค์ความรู้เหล่านี้อยู่ที่ ปราชญ์ชาวบ้าน หมอหรือครูชาวบ้าน ผมเน้นให้ผู้เรียน เรียนรู้กับคนที่มีอาชีพโดยตรง และฝึกปฏิบัติจริง เช่น การเรียนทำนา ผมจะให้ชาวบ้านที่เป็นชาวนามาสอน เริ่มตั้งแต่การเบิดที่นา จนถึงการเก็บเกี่ยว ในแต่ละขั้นตอนนั้นเจอปัญหาอะไรต้องแก้ไขอย่างไร สมุนไพรนี้ผมจะให้หมอชาวบ้านมาสอน แนะนำชนิดสมุนไพร วิธีใช้สรรพคุณ และผมจะให้เด็กขยายพันธุ์สมุนไพรในโรงเรียนด้วย เพราะผมต้องการความยั่งยืน ผมบอกกับเด็กเสมอว่า ความรู้ที่มีอยู่ในตำราเรียนนั้น ผมสามารถสอนเขาได้ เมื่อไหร่ก็ได้ ใครมาสอนก็ได้ แต่ความรู้ที่มีอยู่ในตัวปราชญ์ชาวบ้าน แต่ละชุดองค์ความรู้นั้น มันไม่มีในตำรา เพราะฉะนั้นครูต้องให้นักเรียนศึกษา สิ่งที่มีคุณค่ามีประโยชน์ เหล่านี้ เพื่อนักเรียนจะได้นำไปพัฒนาและปรับใช้ในชีวิตได้ แต่ในความเป็นจริงแล้วไม่ใช่เด็กอย่างเดียวที่เรียนรู้ ผมเองก็ได้เรียนรู้จากวิทยาการชุมชนมาก ได้อะไรใหม่ๆ เยอะ เช่นเวลาปวดท้องกะทันหัน ถ้าไม่มียาอะไรเลยให้กินเกลือตัวผู้ พอได้ยินตอนแรกผม และเด็กหัวเราะกันใหญ่เลย แต่วิทยาการชุมชนอธิบายว่า เกลือตัวผู้ตัวเมียนั้นต้องดู

ที่รูปร่างและขนาด คือเกล็ดตัวเมียจะอ้วนกว่าและสั้นกว่า ส่วนเกล็ดตัวผู้มันจะเล็กและยาวกว่า ถ้าเราดูความรู้ของ ชาวบ้านเราจะเห็นว่า กว่าชาวบ้านจะรู้ถึงขั้นนี้ แสดงว่าผ่านการทดลองผิดลองถูกหรือผ่านการวิจัยมาพอสมควร จึงจะรู้ว่า อะไรมีประโยชน์หรือไม่มีประโยชน์ ทำให้ผู้เรียนเห็นคุณค่า สิ่งเหล่านี้มากขึ้น” ครูสว่างชัยให้ความเห็น นายณณ เด็กชั้น ม.2 กล่าวว่า “ รุติกประทับใจ ในความรู้ที่วิทยากรชุมชนมีอยู่ มาก เพราะที่ผ่านมามีเห็นแค่ คนเฒ่าคนหนึ่งเข้าป่าบ่อยๆ ไปเอารากไม้รากผอมมา ผมก็ไม่สนใจว่าเขาเอามาทำอะไร แต่พอได้ยินเขาอธิบายให้เราแล้ว มันเป็นเรื่องที่มีคุณค่า และเป็นสิ่งที่อยู่ใกล้ตัวเราทั้งนั้น แต่เราไม่รู้คุณค่าของมัน มันจึงไม่เป็นประโยชน์กับเรา แต่ก็แปลกใจที่ผู้เฒ่าเหล่านี้รู้มาได้อย่างไร พอผมถามผมจึงรู้ว่า เมื่อก่อนไม่มี ยาพารา ยาแก้แพ้ เขาเลยต้องใช้สมุนไพรหรือสิ่งที่อยู่ใกล้ตัวซึ่งมันก็ได้ผล และไม่มีผลข้างเคียงด้วย ผมว่า มันเป็นทางเลือกเดิม และทางเลือกใหม่สำหรับการดูแลสุขภาพของชุมชนด้วยครับ ขอบคุณครับ” ศิลปชัย เด็กหมู่บ้านแจ่มหลวงกล่าวว่า “ผมนี้ไม่ใช่ว่า ไม่เคยทำนา ผมเคยไปช่วยพ่อปลูกข้าว เคยไปช่วยเกี่ยวข้าว ในวันเสาร์วันเป็นวันหยุด แต่พอผมมาศึกษาการทำงานกับครูในโรงเรียนแล้ว รายละเอียดการทำงานมันมีมากกว่าปลูกข้าวกับเกี่ยวข้าว ผมเคยคิดว่าการทำนาคือการใช้แรง ไม่ต้องใช้สมอง แต่เมื่อมาศึกษาจริงๆ มันต้องใช้เทคนิคใช้ภูมิปัญญาหลายอย่างมาก เช่น การปล่อยน้ำและการปิดน้ำ ถ้าจะให้ดีแล้วต้องปล่อยน้ำ 4 อาทิตย์และปิดน้ำ 3 วัน แต่ในช่วงของการศึกษาที่ผ่านมา เป็นช่วงที่ฝนตกไม่ยอมหยุดทำให้การปิดน้ำทำไม่ได้ ทีนี้เราก็ไม่รู้จะทำอย่างไรครูบอกให้คิดหาวิธีเราก็คิดกันแต่คิดไม่ออก ครูสว่างชัยก็ไม่รู้ แต่ครูเอาวิทยากรชุมชนมา พอเขาเห็นว่าเขารู้แล้ว บอกว่า ต้องขุดเหมืองขังน้ำ ข้างล็อกคันทนา เพราะถ้าขุดเหมืองขังแล้วน้ำจะไปข้างที่เหมืองทำให้น้ำในนา ซึมลงไปที่เหมือง และก็เป็นอย่างที่เขายกจริงๆ ผมก็เลยมาคุยกับเพื่อนว่าเรากินข้าวกันทุกวัน แต่ทำนาไม่เป็นกันจริงๆ สักคนเลย ทีนี้ถ้าพ่อแม่เราไม่อยู่แล้วใครจะเป็นคนทำนา ก็เลยคุยกันว่าการทำงานเป็นสิ่งที่ต้องศึกษาเรียนรู้ด้วย” ผู้เฒ่า จ้อลอย หมอชาวบ้านบอกว่า “ สิ่งที่ผมภูมิใจคือหลังจากผมมาแนะนำเรื่องสมุนไพรที่ โรงเรียนแล้ว ผมก็กลับบ้าน แล้วมีเด็ก 2-3 คนมาหาผมถึงบ้าน มาขอเรียนรู้เพิ่มเติมอีก โดยหนึ่งในนั้น บอกว่าแม่เป็นโรคไตช้ำ อยากได้สมุนไพรไปรักษา เพราะไม่มีเงินส่งไปที่โรงพยาบาล ผมก็เลยพาเขาเข้าป่าด้วยกันเพื่อไปหาหา พอได้ยาผมบอกวิธีใช้ อะไรต่างๆ เสร็จ ผมก็บอกเขาว่า ปกติยาชนิดนี้เขาเก็บค่ายา 35 บาท แต่ครั้งนี้เรามาหาด้วยกันก็เลยไม่เก็บ และผมบอกเขาว่า ยานี้มีไว้รักษาคน ไม่ได้มีไว้ขาย เขาพยักหน้าแล้วก็กลับ 3 อาทิตย์ต่อมา เขามาหาผมที่บ้านอีก ผมถามเขาว่าจะมาถามเรื่องยาหรือ? เปล่า ผมมาช่วยงานเฉยๆ ผมไม่มีเงินให้ ผมอยากมาช่วยงาน 1 วัน ที่บอกเรื่องยา ตอนนี้แม่ผมดีขึ้นมากแล้ว เมื่อเช้าแม่ถูกมาหุงข้าวได้แล้ว ผมเองไม่นึกว่าสิ่งที่ผมได้ไปสอนในโรงเรียนแล้ว มันจะช่วยชีวิตแม่ลูกคู่หนึ่งได้ถึงขนาดนี้ ถ้าผมไม่ได้ไปสอนในโรงเรียนเด็กคงไม่ได้เจอกับผม เพราะการรักษาแบบสมุนไพรนั้นมันเป็นทางเลือกเดิม และทางเลือกใหม่สำหรับการดูแลสุขภาพ อย่างที่หลานชายเมื่อสักครูได้พูดไว้จริงๆ” ผู้เฒ่าทั้งห้าทำได้ที่น่าฟัง

อาจารย์ใหญ่ ประทีป วิมลพันธ์ กล่าวทิ้งท้ายว่า “การทดลองใช้หลักสูตร สถานศึกษานั้น ผมอยากให้แก้ปัญหา องค์ความรู้ที่ เป็นประโยชน์และทำให้พัฒนาการของเด็กเกิดมากที่สุด โดยอย่าให้เด็กสามารถประยุกต์ใช้แล้ว เกิดประโยชน์กับชุมชน สังคม และประเทศชาติได้ ผมไม่ อยากให้เด็กผมเป็นหนูทดลองที่ จะนำมาทดลองสิ่งที่ไม่เป็นประโยชน์”

-วิเคราะห์ผล

จากผลที่ออกมา นั้น เป็นผลจากการที่โรงเรียนได้นำบทเรียนที่ได้จากชุมชนมาใช้ ใน กระบวนการทำงาน การมีส่วนร่วมในการทำงานไม่ว่าจะเป็นขั้นวางแผน ขั้นปฏิบัติ และขั้นสรุป ผล และในการทดลองจัดการเรียนการสอนหลักสูตรชุมชนในโรงเรียนนั้น เป็นความร่วมมือกัน อย่างจริงจังของ ครูในโรงเรียน ชุมชน และตัวนักเรียนเองด้วย ประกอบกับโรงเรียนนี้ไม่รู้ว่าโชคดี หรือว่าโชคร้ายที่ครูผู้สอนทั้งหมดเป็นคนในพื้นที่และที่สำคัญเป็นคนปวาเก๋ญอ มีเพียงผู้บริหาร คืออาจารย์ใหญ่และภารโรงเท่านั้นที่เป็นคนจากภายนอกและเป็นคนพื้นราบ จึงทำให้ครูผู้สอนเข้าใจเจตนาของชุมชน และสามารถนำความต้องการชุมชนเข้ามาในโรงเรียนได้ ถึงแม้บางครั้งอาจเกิด ความเห็นที่ไม่ตรงกันเกิดขึ้นกับผู้บริหารโรงเรียนบ้าง แต่ครูผู้สอนสามารถอธิบายวิธีคิดและเหตุผลของชุมชนให้ผู้บริหารได้รับฟังได้ ในกระบวนการคัดเลือกวิทยากรชุมชนก็เช่นกันจะใช้บทเรียนจากชุมชนบ้านใหม่พัฒนามาใช้คือ ดูจากผลงานในอดีต เช่น ในเรื่องสมุนไพร จะดูว่า มีใคร บ้างใน 4 ชุมชน (บ้านใหม่ฯ, กิ่งโป่ง, แจ่มหลวง, นาเกลือหอย) ที่มีองค์ความรู้เรื่องสมุนไพร และ ทุกวันนี้ยังรับใช้ชุมชนเกี่ยวกับเรื่องสมุนไพรเรื่อยมา ก็จะเลือกคนนั้นมา ในเรื่องการทอดผ้า ภาษาปวาเก๋ญอ ก็มีวิธีคัดเลือกที่เหมือนกัน โดยทั้งโรงเรียน และชุมชนพิจารณาร่วมกัน เมื่อมีการ เลือกวิทยากรชุมชนที่เหมาะสมแล้ว จึงทำให้ความรู้ที่สอนหรือถ่ายทอดให้ผู้เรียนนั้น เป็นความรู้ที่ได้จากประสบการณ์ตรงของผู้สอน จะไม่ผ่านคำราใด ๆ ผู้สอนจะบอกที่มาที่ไปของสิ่งที่สอนได้ ทำให้ผู้เรียนเข้าใจได้อย่างถ่องแท้และลึกซึ้งมากกว่าความรู้ที่ได้จากคำราที่ผู้เขียนและผู้สอนคนและ คนกัน

ในการสอดแทรก องค์ความรู้ชุมชนให้เข้ากับแนวการเรียนการสอนของโรงเรียนนั้น โรงเรียนและชุมชนพิจารณาจาก สิ่งที่เกี่ยวข้องกันนั้น ให้เข้ากลุ่มด้วยกันเพื่อเป็นการคงไว้ซึ่งผู้รับผิดชอบในวิชาเดิม แต่เปลี่ยนเนื้อหาของรายวิชา ให้เป็นภูมิปัญญาชุมชน เช่น ภาษาปวาเก๋ญอนั้นให้ เข้ากลุ่มเรียนกับวิชาภาษาไทย โดยครูเอกภาษาไทยเป็นผู้รับผิดชอบร่วมกับการขอความช่วยเหลือจากวิทยากรชุมชน โดยการแบ่งเวลาเรียนและคะแนนนั้นให้ครูเอกภาษาไทยเป็นผู้ดำเนินการ ทอดผ้า นั้น ให้เข้ากลุ่มเรียนกับวิชางานบ้าน โดยครูที่สอนวิชางานบ้านเป็นผู้รับผิดชอบร่วมกับการขอความช่วยเหลือจากวิทยากรชุมชน โดยการแบ่งเวลาเรียนและคะแนนนั้นให้ครูที่สอนวิชา งานบ้านเป็นผู้ดำเนินการร่วมกับครูผู้สอนวิชางานช่างฝีมือและเป็นวิชาสำหรับนักเรียนหญิง

การจัดสถานนั้น ให้เข้ากลุ่มเรียนกับวิชางานช่างฝีมือ โดยครูที่สอนวิชางานช่างฝีมือเป็นผู้รับผิดชอบร่วมกับการขอความช่วยเหลือจากวิทยากรชุมชน โดยการแบ่งเวลาเรียนและคะแนนนั้นให้ครูที่สอนวิชางานช่างฝีมือเป็นผู้ดำเนินการร่วมกับครูผู้สอนงานบ้านและแยกเป็นวิชาสำหรับนักเรียนชาย เกษตรพื้นบ้านนั้นให้แทนวิชาเกษตร โดยครูที่สอนวิชาเกษตรเป็นผู้รับผิดชอบร่วมกับการขอความช่วยเหลือจากวิทยากรชุมชน โดยการแบ่งเวลาเรียนและคะแนนนั้นให้ครูที่สอนวิชาเกษตรผู้ดำเนินการโดยมีประเด็นศึกษาค้นคว้านี้คือ การทำนา สมุนไพร ไม้ผลพื้นบ้านและไม้ผลเมืองหนาว

เมื่อชุมชน โรงเรียนซึ่งประกอบด้วยครูและนักเรียน ได้มาทำงานร่วมกันจึงทำให้เกิดการสอดคล้องความต้องการซึ่งกันและกัน ครูจะได้ว่าชุมชนต้องการอะไร ชุมชนจะได้อะไรว่านักเรียนต้องการอะไรและนักเรียนจะได้รับรู้ว่าครูต้องการอะไร เมื่อเกิดความเข้าใจความต้องการซึ่งกันและกันแล้ว จะทำให้แต่ละฝ่ายสร้างพลังสร้างสรรค์ภายในที่เกื้อกูลกันออกมา ครูได้แสดงออกมา วิทยากรชุมชนแสดงออกมา นักเรียนแสดงออกมา เมื่อต่างฝ่ายแสดงออกมาแล้วจะทำให้เกิด การยอมรับในความสามารถซึ่งกันและกัน ครูจะไม่บอกว่านักเรียนไม่เก่ง ชุมชนไม่มีความสามารถ นักเรียนเองจะไม่บอกว่าชุมชนไม่มีความรู้ ครูไม่มีศักยภาพ และชุมชนเองจะไม่บอกว่าโรงเรียนไร้ประสิทธิภาพ นักเรียนโง่อีกต่อไป เพราะสิ่งที่ชุมชนต้องการครูก็ทำ สิ่งที่ครูต้องการนักเรียนก็ทำ สิ่งที่นักเรียนต้องการ ครูและชุมชนก็ทำ นักเรียนจะยอมรับว่าคนในชุมชนเองก็มีองค์ความรู้ภูมิปัญญามากมายที่มีคุณค่า ครูเองจะยอมรับว่านักเรียนก็มีศักยภาพและจะพัฒนาตนเองอยู่เสมอ ชุมชนเองจะยอมรับว่าโรงเรียนสามารถทำให้ลูกหลานเขาฉลาดและเก่งขึ้นได้ เพียงแต่การจัดระบบ การเรียนการสอนนั้นทุกฝ่ายต้องช่วยกัน เพราะมันเป็นหน้าที่ของทั้ง ชุมชน ครู และนักเรียนด้วย ไม่ใช่หน้าที่ของฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดอย่างเดียว เมื่อเกิดการยอมรับกันแล้วจะเกิดความร่วมมือกันที่ยั่งยืน

-ปัญหาอุปสรรค

1. ครูบางท่านยังไม่เห็นความสำคัญของหลักสูตรชุมชนเท่าที่ควร เนื่องมองว่าเป็นกิจกรรมของชุมชนกับโรงเรียนไม่ใช่ กิจกรรมที่ถูกกำหนดมาจากผู้บังคับบัญชา
2. อุปสรรคจากระบบงานของราชการ ที่ต้องอาศัยการสั่งการจากบนลงล่าง (Top-Down Planning) ทำให้ผู้ได้บังคับบัญชาไม่กล้าตัดสินใจ แม้บางเรื่องจะเป็นความต้องการของชุมชนที่มีประโยชน์ อีกทั้งระบบราชการ มีขั้นตอนมาก จึงเป็นอุปสรรคต่อประชาชนในการทำงานบางอย่างที่ต้องติดต่อทางราชการ และกว่าจะได้คำตอบ ต้องใช้เวลาค่อนข้างนาน
3. ปัญหาเรื่องการจัดการเวลาในการเรียนการสอนยังไม่ลงตัว

-การแก้ไขปัญหา

1. การสร้างจิตสำนึกของครูให้เห็นความสำคัญกับ กิจกรรมของชุมชนนั้น เป็นหน้าที่ของระดับผู้บริหารที่ต้อง บริหาร แต่เป็นที่น่ายินดี ที่ พรบ. การศึกษา ปี 2546 นั้น ได้

เน้นเรื่องการปฏิรูปการศึกษาโดยเน้นการศึกษา องค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น น่าจะเป็นตัวเปลี่ยนทัศนคติของครูผู้สอนให้มาเห็นความสำคัญของ หลักสูตรสถานศึกษามากขึ้น เพราะผู้ใหญ่ในกระทรวงออกนโยบายแล้ว

2. ระบบราชการนั้น คงจะเปลี่ยนระบบเดิมไม่ได้ เพราะการมีหลายขั้นตอนในการทำงาน ก็เป็นการทำงานที่ทำให้เกิดประสิทธิภาพละเอียด แต่สิ่งที่เป็บบทเรียนนำไปแก้ไขคือ การติดต่อกับราชการนั้นต้องเป็นลายลักษณ์อักษร และต้องดำเนินการอย่างรวดเร็วและต้องมีการติดตามอย่างใกล้ชิดและต่อเนื่องด้วย
3. เรื่องเวลานั้นยังเป็นปัญหาสำหรับกลุ่มเรียนและชุมชนในการจัดการเรื่องนี้แม้ว่าที่ผ่านมาจะแก้ไขปัญหาโดยการให้เด็กไปศึกษาเพิ่มเติมที่บ้านหรือที่ชุมชนแต่บางกรณีอย่างวิสาหกิจพื้นบ้านนั้นต้องปฏิบัติใน โรงเรียนเท่านั้นทำให้เวลาในการศึกษายังไม่ลงตัวซึ่งในภาคเรียนต่อไปทาง โรงเรียนและชุมชนต้องช่วยกันวางแผนเรื่องเวลาให้ดีกว่านี้

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย

โครงการจัดการศึกษาเพื่อรื้อฟื้นภูมิปัญญาท้องถิ่นชุมชนปกากะญอ หมู่บ้านใหม่พัฒนา อ.แม่แจ่ม จ.เชียงใหม่ ได้ทำการวิจัยรวมเป็นระยะเวลา 2 ปี สามารถวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้และนำมาสรุปได้ดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษากระบวนการในการจัดการเรียนรู้เพื่อฟื้นฟูและประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงของสังคมของชาวปกาเกอญอหมู่บ้านใหม่พัฒนา ค.แจ่มหลวง อ.แม่แจ่ม จ.เชียงใหม่
2. เพื่อเชื่อมโยงเสริมสร้างความความสัมพันธ์ของกลุ่มคนต่างๆ ในชุมชนอันจะนำไปสู่ความเข้มแข็งของชุมชน
3. เพื่อรวบรวมองค์ความรู้พื้นบ้านของชาวปกาเกอญอหมู่บ้านใหม่พัฒนา ค.แจ่มหลวง อ.แม่แจ่ม จ.เชียงใหม่ เป็นเอกสารสืบต่อชนรุ่นหลัง

แนวคิดและเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research :PAR)
2. แนวคิดการพัฒนาไปสู่ภาวะทันสมัย : แนวคิดที่กำกับท่าทีของรัฐต่อชาวเขา
3. กระบวนทัศน์การศึกษาของไทย : กระบวนทัศน์การศึกษาสำหรับชาวเขา

วิธีดำเนินการวิจัย

-วิธีเก็บข้อมูลได้แก่ การจัดเวทีชาวบ้าน การสัมภาษณ์ การศึกษาดูงาน การสังเกตอย่างมีส่วนร่วม

-การวิเคราะห์และประมวลผล มี 2 วิธีคือ วิเคราะห์แบบมีส่วนร่วมของคนในชุมชนและวิเคราะห์กับผู้รู้เฉพาะทาง

ผลการวิจัย

ขั้นแรก ในชุมชน (นอกกระบบ) คนในชุมชนจะใช้กิจกรรมที่ดำเนินการในชุมชนเป็นกระบวนการเรียนรู้ โดยเริ่มแรกคนในชุมชนและนักวิจัย จะมีเวที ในการแลกเปลี่ยนถึงทิศทางของกิจกรรม ซึ่งก่อนเริ่มงานวิจัยนั้นชุมชนยังไม่ชัดเจนว่า จะเริ่มต้นรื้อฟื้นอะไรก่อนเป็นอันดับแรก เมื่อเวทีแลกเปลี่ยนเกิดขึ้น ก็ได้มี ผู้อาวุโสคนหนึ่งหมู่บ้าน พุดขึ้นมาว่า “ ชนเผ่าใดๆ ก็ตามในโลกนี้ แม้ว่าจะมีเอกลักษณ์ มีประเพณีของตนเอง แต่ถ้าไม่มีภาษาเขียนเป็นของตนเองแล้ว ไม่มีการบันทึกเรื่องราววิถีชีวิตของตนเอง ในที่สุดคนเผ่านั้นก็ถูกลบเลือนไป และจะทำให้ชนเผ่านั้น

ตามสัญญาได้" จากคำพูดนี้ทำให้คนในชุมชนมีมติกันที่จะริเริ่มการรื้อฟื้นเรื่องภาษาก่อน เพื่อที่เมื่อมีการรื้อฟื้นองค์ความรู้อื่นๆ จะสามารถเก็บบันทึกองค์ความรู้ต่างๆเป็นภาษาปวาเกอญอได้ จากนั้นก็มีการเฟ้นหาวิทยากรในชุมชน ที่จะมาถ่ายทอดองค์ความรู้เรื่องภาษา โดยคนในชุมชนคัดเลือกกันเอง ก็ได้มีผู้ถูกเสนอชื่อหลายคน แต่ท้ายที่สุดแล้วก็มีการคัดเลือกเหลือเพียง 2 คน โดยคนในชุมชนใช้เกณฑ์จาก ผลงานงานหรือพฤติกรรมที่ผ่านมาว่ามีความสามารถและถ่ายทอดให้เรื่องภาษาได้หรือไม่ เพราะบางคนเขียนเป็น อ่านได้ แต่ไม่สามารถสอนคนอื่นได้ ก็เป็นปัญหาในการศึกษาเช่นกัน ที่ชุมชนเลือกมา 2 คน เพราะคนในชุมชนเห็นว่าในชุมชนนั้นมีเยาวชนอยู่ 2 รุ่น คือรุ่นใหญ่กับรุ่นเล็ก การจะให้มาเรียนร่วมกันนั้นมันจะเกิดความเหลื่อมล้ำในการเรียน จึงแยกเป็น 2 ระดับ โดยผู้ถ่ายทอดที่เป็นผู้อาวุโส นั้น จะเป็นผู้สอนให้กับคนรุ่นเล็กเนื่องจากคนรุ่นเล็กนั้นต้องใช้เทคนิคในการสอนที่ละเอียดอ่อนต้องให้คนที่มีความประสพการณ์มากเป็นผู้สอน รูปแบบการเรียนการสอนนั้นจะเป็นในลักษณะการเรียนรู้ทั่วไปคือผู้สอนจะมีข้อมูลหรือแผนการสอนตามฉบับของตนเองแล้วนำมาถ่ายทอดให้ผู้เรียน สถานที่เรียนนั้นจะกำหนดตามกิจกรรมนันทนาการของหมู่บ้าน เนื่องจากชุมชนนับถือคริสต์ ทุกเย็นวัน พุธ, เสาร์, อาทิตย์ จะมีการนันทนาการเวียนไปตามแต่ละหลังคาเรือน จึงใช้เวลาหลังจากนันทนาการเสร็จเป็นช่วงกิจกรรมรื้อฟื้น

หลังจากรื้อฟื้นภาษาได้ 6 เดือนเยาวชนเริ่มอ่านออกเขียนได้ ก็ต่อเนื่องด้วยการรื้อฟื้น " ธา" โดยมีผู้รู้หรือผู้เฒ่าในหมู่บ้านซึ่งได้รับการคัดเลือกจากคนในชุมชนมาเป็นผู้ถ่ายทอด ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนมีความต่อเนื่องจากการเรียนภาษาคือ ผู้เรียนมีความเข้าใจกับความหมายของคำสุภาษิต บทกลอน บทกวี ต่างๆ ของคนปวาเกอญอ ซึ่งเป็นหลักคำสอนในการนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้และเป็นการเพิ่มทักษะให้ผู้เรียนได้ฝึกอ่าน ฝึกเขียนให้คล่องขึ้นด้วย เมื่อศึกษาเกี่ยวกับ "ธา" ได้ 6 เดือนก็มีการรื้อฟื้นเกี่ยวกับการจักสาน เนื่องจากคนในชุมชนเห็นว่าภูมิปัญญาการจักสานของคนปวาเกอญอนั้นกำลังจะสูญหาย ควรแก่การรื้อฟื้นและสามารถทำให้เกิดรายได้เสริมได้ การจักสานนี้ไม่ได้มีกลุ่มเป้าหมายแค่เยาวชนเพียงอย่างเดียว ยังเปิดโอกาสให้คนในหมู่บ้านทุกคนที่สนใจด้วย

เมื่อกิจกรรมวิจัยในชุมชนผ่านไปได้ ปีกว่าก็มีคำถามว่า " ถ้าหากกิจกรรมวิจัยสิ้นสุดลงแล้วกิจกรรมในชุมชนจะยังดำเนินการต่อไหม " คำตอบคือไม่แน่นอน เมื่อเป็นเช่นนี้แสดงว่าไม่มีความยั่งยืน ทีมวิจัยและคนในชุมชนจึงเกิดความคิดขึ้นมาว่า ถ้าจะให้กิจกรรมเหล่านี้ยั่งยืน ต้องร่วมกันผลักดันเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนการสอนในโรงเรียน

ขั้นที่ 2 ในโรงเรียน (ในระบบ) เมื่อกิจกรรมในชุมชนผ่านมาระยะ 1 ปี กับ 6 เดือน ทำให้ชุมชนได้มีบทเรียนต่างๆ ชุมชนจึงประสานไปยังโรงเรียน เพื่อผลักดัน ความรู้ด้านวิถีชีวิตภูมิปัญญาท้องถิ่นปวาเกอญอ เข้าไปทดลองใช้ในหลักสูตรการเรียนการสอนของโรงเรียนแจ่มหลวง ซึ่งตั้งอยู่ หมู่ที่ 6 ตำบลแจ่มหลวง อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ โดยการร่วมมือกันทั้งในส่วน of ชุมชน โรงเรียนคือครูและ คำนักเรียนด้วย ซึ่งทำให้ได้รูปแบบการเรียนการสอนตามที่ชุมชนและโรงเรียน ได้ร่วมกันกำหนดขึ้นเพื่อใช้ทดลองจัดการเรียนการสอนที่โรงเรียนให้เป็นรูปธรรม

ขึ้น มีทิศทางและขอบเขตการรื้อฟื้นในโรงเรียน คือ องค์ความรู้ที่นำมาทดลองสอนในโรงเรียนนั้น ได้แก่ ภาษาปวเก๋อญอ การทอผ้า การจักสานและเกษตรพื้นบ้านโดยมีรายละเอียดคือ

1. ภูมิปัญญาเรื่องภาษาปวเก๋อญอให้เข้ากลุ่มเรียนกับวิชาภาษาไทย โดยครูเอกภาษาไทยเป็นผู้รับผิดชอบร่วมกับการขอความช่วยเหลือจากวิทยากรชุมชน โดยการแบ่งเวลาเรียนและคะแนนนั้นให้ครูเอกภาษาไทยเป็นผู้ดำเนินการ

2. ภูมิปัญญาเรื่องการทอผ้า ให้เข้ากลุ่มเรียนกับวิชางานบ้าน โดยครูที่สอนวิชางานบ้านเป็นผู้รับผิดชอบร่วมกับการขอความช่วยเหลือจากวิทยากรชุมชน โดยการแบ่งเวลาเรียนและคะแนนนั้นให้ครูที่สอนวิชางานบ้านเป็นผู้ดำเนินการร่วมกับครูผู้สอนวิชางานช่างฝีมือและเป็นวิชาสำหรับนักเรียนหญิง

3. ภูมิปัญญาเรื่องการจักสาน ให้เข้ากลุ่มเรียนกับวิชางานช่างฝีมือ โดยครูที่สอนวิชางานช่างฝีมือเป็นผู้รับผิดชอบร่วมกับการขอความช่วยเหลือจากวิทยากรชุมชน โดยการแบ่งเวลาเรียนและคะแนนนั้นให้ครูที่สอนวิชางานช่างฝีมือเป็นผู้ดำเนินการร่วมกับครูผู้สอนงานบ้านและแยกเป็นวิชาสำหรับนักเรียนชาย

4. ภูมิปัญญาเรื่องเกษตรพื้นบ้านให้แทนวิชาเกษตร โดยครูที่สอนวิชาเกษตรเป็นผู้รับผิดชอบร่วมกับการขอความช่วยเหลือจากวิทยากรชุมชน โดยการแบ่งเวลาเรียนและคะแนนนั้นให้ครูที่สอนวิชาเกษตรผู้ดำเนินการโดยมีประเด็นศึกษาค้นคว้าคือ การทำนา สมุนไพร ไม้ผลพื้นบ้านและไม้ผลเมืองหนาว

วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้เชื่อมโยงไปสู่วัตถุประสงค์ของโครงการ

(1) เมื่อย้อนดูวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ 1 ที่ตั้งไว้คือ เพื่อศึกษากระบวนการในการจัดการเรียนรู้เพื่อฟื้นฟูและประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงของสังคมของชาวปวเก๋อญอหมู่บ้านใหม่พัฒนา ต.แจ่มหลวง อ.แม่แจ่ม จ.เชียงใหม่ แล้วสามารถวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้ มาตอบหรือเชื่อมโยงกับวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ได้ดังนี้

กิจกรรมที่เกิดขึ้นในชุมชนและ โรงเรียนทั้งหมดคือตั้งแต่การศึกษาหรือฟื้นฟูภูมิปัญญาเรื่อง ภาษา ซึ่งมีกิจกรรมย่อยที่นำเสนอในบทที่ 4 ตอนที่ 2 ค่อยด้วยการรื้อฟื้นภูมิปัญญาเรื่อง ธา ตามด้วยการรื้อฟื้นภูมิปัญญาเรื่องจักสาน ตลอดจนการถอดบทเรียนชุมชนและผลักคั่นองค์ความรู้ภูมิปัญญาชุมชนไปทดลองใช้ในหลักสูตร โรงเรียนนั้น ล้วนเป็นกระบวนการในการจัดการเรียนรู้เพื่อฟื้นฟูและประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงของสังคมของชาวปวเก๋อญอหมู่บ้านใหม่พัฒนา ต.แจ่มหลวง อ.แม่แจ่ม จ.เชียงใหม่ จึงสามารถนำมาตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ของโครงการวิจัยได้อย่างครบถ้วน เพราะแต่ละกิจกรรมนั้นเกิดขึ้นอย่างเป็นกระบวนการ เป็นขั้นเป็นตอนผ่านกระบวนการวางแผนร่วมกัน ของ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งหมด และแต่ละกิจกรรมนั้นล้วนแล้วแต่

เป็นกิจกรรมเพื่อการจัดการเรียนรู้เพื่อฟื้นฟู และประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ที่อยู่ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลง ณ กาลปัจจุบัน

(2) เมื่อย้อนดูวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ 2 ที่ตั้งไว้คือ เพื่อเชื่อมโยงเสริมสร้างความสัมพันธ์ของกลุ่มคนต่างๆ ในชุมชนอันจะนำไปสู่ความเข้มแข็งของชุมชน แล้วสามารถวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้ มาตอบหรือเชื่อมโยงกับวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ได้ดังนี้

จากกิจกรรมช่วงของการรื้อฟื้นภูมิปัญญาเรื่อง ธา มีกิจกรรมย่อย คือ เวทีแลกเปลี่ยนพูดคุยทำความเข้าใจและแสวงหาแนวทางในการรื้อฟื้นวิถีชีวิตชุมชนของชาวปวาเกอญอบ้านใหม่พัฒนา ซึ่งกิจกรรมนี้มีการจัดเวที 2 ครั้งอย่างที่น่าสนใจในบทที่ 4 ส่วนที่ 2.1 ที่จะนำมาเป็นคำตอบคือการจัดเวทีครั้งที่ 2 คือ เวทีประชุมหาแนวทางของกิจกรรมและหาผู้รับผิดชอบแต่ละกิจกรรมรวมทั้งทีมวิจัย ซึ่งผลที่เกิดขึ้นคือ ชุมชนได้คัดเลือกทีมวิจัยในชุมชนที่ประกอบด้วย

1. นายอรุณพล สิทธิคงตั้ง	ผู้ใหญ่บ้านใหม่พัฒนา
2. นายจันทร์บุญ เกตุสุภาพงษ์	ผู้นำเยาวชน
3. นายวิโรจน์ เพ็ญแสงงาม	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน
4. นายสว่างชัย ศิลปมิตรภาพ	ตัวแทนครูในหมู่บ้าน
5. นายพนา พัฒนาไพรวัลย์	ตัวแทนครูในหมู่บ้าน
6. นายรัช เหม่อเชื้อ	สมาชิก อบต. ในชุมชน
7. นายเสาร์ คุณขุนศิริ	ผู้นำศาสนา

คนทั้ง 7 คนนี้เป็นผู้นำกลุ่มต่างๆ ที่อยู่ในชุมชน การที่ชุมชนเลือกให้มาทำงานร่วมกันในกิจกรรมของชุมชนนั้น แสดงว่าชุมชนกำลังเสริมสร้างความสัมพันธ์ของกลุ่มต่างๆ ในชุมชนอันจะนำไปสู่ความเข้มแข็งของชุมชน และอีกกิจกรรมหนึ่งคือ กิจกรรมทดลองใช้หลักสูตรชุมชนในโรงเรียน เป็นการประสานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนกับโรงเรียน ให้มาทำงานร่วมกัน ซึ่งประกอบด้วยคน 3 กลุ่มคือ ชุมชน โรงเรียน และนักเรียน จึงนับว่าเป็นการเชื่อมโยงและสร้างความสัมพันธ์ของกลุ่มต่างๆ ในชุมชนให้เกิดขึ้น

(3) เมื่อย้อนดูวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ 3 ที่ตั้งไว้คือ เพื่อรวบรวมองค์ความรู้พื้นบ้านของชาวปวาเกอญอบ้านใหม่พัฒนา ต.แจ่มหลวง อ.แม่แจ่ม จ.เชียงใหม่ เป็นเอกสารสืบต่อชนรุ่นหลัง แล้วสามารถวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้ มาตอบหรือเชื่อมโยงกับวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 ได้ดังนี้

จากกิจกรรมช่วงการรื้อฟื้นเรื่องจักสาน ในกิจกรรมย่อยคือ กิจกรรมถอดชุดความรู้ของกิจกรรมของชุมชน ซึ่งมีวัตถุประสงค์คือ(1)เพื่อรวบรวมองค์ความรู้ของชุมชนบ้านใหม่พัฒนาเกี่ยวกับภาษาและธำเป็นขั้นเป็นตอนโดยแยกเป็นหมวดหมู่และเป็นบทออกมา(2)เพื่อประกอบเป็นชุดความรู้พื้นฐานใช้ควบคู่กับการเรียนการสอนที่จะทดลองใช้ในโรงเรียน(3)เพื่อเป็นเอกสารประกอบความรู้พื้นฐานสำหรับผู้สนใจการศึกษาภาษาปวาเกอญอและธำ ขั้นพื้นฐาน ซึ่งเมื่อกิจกรรมนี้เสร็จ ผลที่

ออกมาคือ ได้ชุดความรู้พื้นฐานภาษาปวาเกอญอและชุดความรู้พื้นฐาน ธา ออกมา ซึ่งผลที่ออกมา นั้น ได้สนองตอบวัตถุประสงค์ของงานวิจัยที่ตั้งไว้ใน ข้อที่ 3

สรุปได้ดังนี้

1. กิจกรรมที่เกิดขึ้นในกระบวนการวิจัยทั้งหมดสามารถนำมาสนองตอบวัตถุประสงค์ของโครงการวิจัยตามข้อที่ 1 ได้ครบถ้วน
2. กิจกรรมที่สามารถนำมาสนองตอบวัตถุประสงค์ของโครงการวิจัยในข้อที่ 2 ได้แก่ กิจกรรมเวทีประชุมหาแนวทางของกิจกรรมและหาผู้รับผิดชอบแต่ละกิจกรรมรวมทั้งทีมวิจัยและกิจกรรมทดลองใช้หลักสูตรชุมชนในโรงเรียน
3. กิจกรรมที่สามารถนำมาสนองตอบวัตถุประสงค์ของโครงการวิจัยในข้อที่ 3 ได้แก่ กิจกรรมถอดชุดความรู้ของกิจกรรมของชุมชน

ปัญหาและอุปสรรคที่พบ

1) คือ ระบบราชการที่ต้องอาศัยการสั่งการจากเบื้องบนลงสู่ล่าง (Top Down Planning) ทำให้ผู้ที่อยู่ได้อำนาจบังคับบัญชาจะไม่กล้าตัดสินใจกระทำการใด ๆ ก่อน แม้ถึงนั้นจะเป็นความต้องการของชาวบ้าน การติดต่อกับทางราชการค่อนข้างล่าช้าเพราะมีโครงสร้างการทำงานหลายขั้นตอน และบางทีเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนี้นั้น เมื่อเข้าไปติดต่อกลับคิดภาระกิจทางราชการไม่สามารถที่จะหาหรือกันได้ ทำให้เสียเวลา เสียแผนของทีมวิจัย ระบบราชการจึงยังคงเป็นอุปสรรคสำหรับประชาชนในหลายกรณี เพราะระบบราชการนั้นต้องไปเป็นขั้นเป็นตอน มีขั้นตอนที่ละเอียด และเมื่อมีการปรับเปลี่ยนผู้บริหาร ก็ยังทำให้เรื่องที่กำลังดำเนินการไปแล้วส่วนหนึ่งหยุดชะงักไปเลย

ทำให้ได้บทเรียนว่า การประสานงานกับหน่วยงานรัฐนั้นต้องติดตามอย่างต่อเนื่องเพื่อให้เกิดการดำเนินการที่รวดเร็วขึ้น และบางทีถ้าหน่วยงานรัฐที่มีอำนาจไม่ดำเนินการหรือไม่สั่งการใดๆ ผู้ที่อยู่ได้อำนาจจึงไม่กล้าตัดสินใจ ทำให้ไม่สามารถที่จะทำให้งานบางอย่างไม่สำเร็จที่ตั้งเป้าเอาไว้

2) ชุมชนขาดความรู้ความเชื่อมั่นในสิทธิทางกฎหมายของตนเองที่มีอยู่ในเรื่องต่าง ๆ เช่น การจัดการทรัพยากร การจัดการศึกษา ทำให้ชุมชนไม่กล้าคิดกล้าทำริเริ่มในสิ่งที่ตนเองมีสิทธิพึงจะกระทำได้ บางครั้งถึงแม้ว่ามีคนมานำแล้วและชุมชนเริ่มลงมือปฏิบัติแล้ว แต่เมื่อเจอปัญหาและอุปสรรคของกลไกต่าง ๆ ของรัฐที่มีอยู่ ทำให้ชุมชนขาดความมั่นใจในการขับเคลื่อนงานต่อ

การเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจากกระบวนการวิจัย

การเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจากกระบวนการวิจัยนั้น จะนำเสนอเป็น 3 หัวข้อคือ

1. การเรียนรู้ที่เกิดขึ้นกับนักวิจัย
2. การเรียนรู้ที่เกิดขึ้นกับชุมชน
3. การเรียนรู้ที่เกิดขึ้นกับโรงเรียน

โดย อธิบายเป็นรายละเอียดดังนี้

1. การเรียนรู้ที่เกิดขึ้นกับนักวิจัย

การเรียนรู้ที่เกิดจากนักวิจัยนั้นเป็นการเรียนรู้ในลักษณะพัฒนาการของนักวิจัยคือ ก่อนที่นักวิจัยจะได้มาร่วมโครงการวิจัยครั้งนี้ ตัวนักวิจัยเองไม่มีประสบการณ์ในการทำงานและไม่มีประสบการณ์ในการวิจัยมาก่อน แต่ได้ที่ปรึกษามาช่วยแนะนำ วางแผน รวมทั้งคนในชุมชนให้ความร่วมมือและสนับสนุนจึงทำให้นักวิจัยได้มีโอกาสเรียนรู้การทำงาน โดยได้เรียนรู้การทำงานกับชุมชน ได้เรียนรู้วิถีชีวิตตัวเองจากกิจกรรมของชุมชนผ่านบทกวี ธา ทำให้นักวิจัยมองเห็นคุณค่าภูมิปัญญาวัฒนธรรมเพิ่มมากขึ้น โดยสามารถนำบท ธา มาวิเคราะห์เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับชนเผ่าในปัจจุบันได้ ในการอยู่กันชุมชนนั้นต้องเรียนรู้ซึ่งกันและกัน และเข้าใจกันและกัน เคารพกันและกันโดยมีคำ ธา บทหนึ่งกล่าวว่า “โอะ ฮี เก่อ ตอ ฮี เต่อ เซ ฮี พะ โดะ แก๊ ฮี ณอ เซ ซึ่งแปลว่า หากคนในชุมชนไม่เข้าใจกัน หมู่บ้านใหญ่ก็แตกสลาย” ซึ่งเป็นสุภาษิตเตือนใจคนในชุมชน ยิ่งกว่านั้นได้เรียนรู้การทำงานกับหน่วยงาน คือ โรงเรียน และเรียนรู้การวางแผนการทำงานด้วยกันอย่างมีส่วนร่วมทำให้นักวิจัยได้พัฒนาศักยภาพของตัวเองไม่ว่าจะเป็นด้านการเก็บข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล รวมไปถึงการนำเสนอข้อมูลในรูปแบบลายลักษณ์อักษรทำให้ได้ประสบการณ์ในการทำงานอย่างยิ่งใหญ่ในการทำงานกับชุมชนครั้งนี้ นักวิจัยยังคิดว่าผู้นำเป็นกลไกที่สำคัญในการขับเคลื่อนกิจกรรม เพราะถ้ามองจากเบื้องหลังผู้นำแล้ว ล้วนแล้วมาจากการคัดเลือกของคนในชุมชนต้องผ่านการยอมรับมาในระดับหนึ่ง ฉะนั้นการทำงานนั้นเมื่อประสานกับผู้นำได้จะยิ่งเพิ่มความเชื่อมั่นให้กับคนในชุมชน ในการทำงานไปด้วย แต่อย่ามองข้ามคนในชุมชนที่เป็นชาวบ้านธรรมดา เพราะคนในชุมชนทุกคนต่างก็มีความคิดที่ดี ๆ การเปิดโอกาสในการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจนั้นเป็นสิ่งที่ชุมชนถือว่าเป็นการให้เกิดประโยชน์ซึ่งกันและกัน ซึ่งก็จะทำให้ได้รับการร่วมมือจากชุมชน เนื่องจากนักวิจัยคิดว่าคนทุกคนย่อมต้องการความยุติธรรมและต้องการอยู่ในสังคมอย่างสุขสบายและคนเป็นทรัพยากรสำคัญที่จะนำไปสู่ความสำเร็จ

2. การเรียนรู้ที่เกิดขึ้นกับชุมชน

การเรียนรู้ของชุมชนต่อกระบวนการวิจัยโดยกระบวนการเรียนรู้ที่นั่นแยกออกเป็นสามประเด็นคือ

1. การเรียนรู้การทำงานเกี่ยวกับการฟื้นฟูวิถีชีวิตคนปวาเก๋อญอ
2. การเรียนรู้เกี่ยวกับการทำงานกับคนในชุมชนด้วยกันเอง กล่าวคือ
3. การเรียนรู้เกี่ยวกับการทำงานกับโรงเรียน

2.1) การเรียนรู้การทำงานเกี่ยวกับการฟื้นฟูวิถีชีวิตคนปวาเก๋อญอ

เกี่ยวกับการรื้อฟื้นวิถีชีวิตของปวาเก๋อญอเกี่ยวกับการจัดสถานะนั้นนับเป็นประสบการณ์ใหม่หลังจากที่ชุมชนได้รื้อฟื้นเกี่ยวกับภาษาและธามาแล้วในช่วงเวลาที่ผ่านมา การรื้อฟื้นจัดสถานะนั้นผู้เรียนได้เพิ่มขอบเขตมาเป็นกลุ่มผู้สนใจโดยไม่ระบุ เจาะจงที่เยาวชนเพียงอย่างเดียว และไม่ระบุว่าผู้หญิงหรือผู้ชาย และชุมชนก็ได้บทเรียนจากกิจกรรมนี้ว่ายังไ้แล้วแต่ งานจัดสถานะนั้นเป็นงานสำหรับผู้ชาย และเหมาะกับผู้ชายโดยแท้ การจะให้ผู้หญิงมาจัดสถานะนั้น เห็นจะเป็นเรื่องที่เป็นไปค่อนข้างลำบากอันผู้หญิงนั้นถนัดไปทางด้านเย็บปักถักร้อยซะมากกว่า เพราะฉะนั้นการรื้อฟื้นวิถีชีวิตสำหรับผู้หญิงนั้น ถ้าเป็นงานอดิเรกแล้วคงหนีไม่พ้นเรื่องการเย็บปักถักร้อยเป็นแน่ทำให้ชุมชนตระหนักถึงงานที่รื้อฟื้นเกี่ยวกับการจัดสถานะนั้นถ้าจะให้ผลสำเร็จนั้น ตามความคิดของคนในชุมชนจะต้องมีการกำหนดวันเวลาที่จะเรียนของแต่ละอาทิตย์ให้ชัดเจนออกมา เพื่อที่ผู้เรียนจะเกิดแรงกระตุ้นในการทำงาน การกระตุ้นที่ได้ผลคือ ผู้เรียนต้องกระตุ้นกันเอง โดยผู้เรียนต้องนำชิ้นงานของตนเองมาอวดกับคนที่ยังไม่ได้เรียน และจะทำให้คนที่ยังไม่ได้เรียนเกิดพลังในการอยากเรียนขึ้นมาและอยากทำให้เสร็จตามกำหนด เหมือนอย่างคนอื่น ครูเองก็มีส่วนสำคัญ เพราะเทคนิคในการสอนของแต่ละคนนั้นไม่เหมือนกัน ครูต้องจัดเอากลยุทธ์ที่ทำให้ผู้เรียนเข้าใจง่ายที่สุดใช้อุปกรณ์ให้เปลืองน้อยที่สุด สำหรับผู้เรียนที่อยากเรียนให้เป็นเร็วขึ้นต้องเรียนผลิตภัณฑ์หรือชิ้นงานอย่างเดียวที่สามารถประยุกต์ใช้หลาย ๆ อย่างได้เช่น การเรียนเกี่ยวกับตะกร้าไต้ น้ำชา ตะกร้าไต้ แก้วน้ำชา นั้น เมื่อเราสานเล็กก็จะออกมาในรูปของตะกร้าไต้ น้ำชา ถ้าเราสานขึ้นมาในรูปแบบกลาง ๆ ประมาณ 30 เซนติเมตร ก็จะกลายเป็นตะกร้าไต้ภาชนะต่าง ๆ เช่น ตะกร้าไต้ถ้วยไต้ช้อน ตะกร้าไต้ตากกระเป๋อ แต่ถ้าสานขึ้นมาเป็นขนาดใหญ่ตั้งแต่ 70 เซนติเมตรขึ้นไปก็จะกลายเป็นถ้วยสำหรับแบกของเช่น แบกพิน แบกข้าวสาร เป็นต้น เพราะฉะนั้นถ้าเราไม่มีเวลาในการศึกษาเรียนรู้เราต้องหาชิ้นงานที่ศึกษาแค่ชิ้นเดียวและเอื้อต่อการแปรรูปเป็นชิ้นงานอื่น อย่างเช่นตะกร้าไต้ น้ำชา ตะกร้าไต้ภาชนะ และถ้วยนั้น รูปแบบวิธีการสานต่าง ๆ เหมือนกันทุกขั้นตอน ต่างกันที่ขนาดเท่านั้น แต่ถ้าเราเพิ่มขนาดหรือเปลี่ยนขนาดจะกลายเป็นชิ้นงานคนละชิ้นงานกันเลย แต่ถ้าเรามีเวลาเพียงพอ ก็ควรจะศึกษาไว้หลาย ๆ อย่าง เพราะรู้ไว้ใช้ว่าไต้ป่าแบกหาม เพราะการจัดสถานะนั้นมันมีชิ้นงานหลายอย่างที่ไม่เหมือนกัน ชิ้นงานหรือภาชนะในอดีตมาจากการจัดสถานะนั้น

2.2) การเรียนรู้เกี่ยวกับการทำงานกับคนในชุมชนด้วยตนเอง

การทำงานกับกลุ่มคนมากนั้นย่อมมีปัญหาเพราะคำกล่าวของคนปวเก๋อญอในอดีตบอกว่า อยู่คนเดียวมันโดดเดี่ยว อยู่กลางคนนั้นมันกลืนเหม็น ตรงกับสุภาษิตภาษาไทยที่ว่า คนเดียวหัวหายสองคนเพื่อนตาย ทุก ๆ ที่ ทุก ๆ แห่ง ทุก ๆ วงการและทุกชุมชน เมื่อคนหมู่มากหลายพ่อพันธุ์แม่หลายจิตหลายใจ หลายความคิด หลายความต้องการ การจะทำให้กลายเป็นหนึ่งเดียวนั้นเป็นเรื่องที่ต้องใช้ความพยายามสูง และต้องใช้หลายสิ่งหลายอย่างมาเป็นองค์ประกอบ

โดยปกติแล้วในองค์กรใด องค์กรหนึ่ง หรือในชุมชนใดชุมชนหนึ่ง มักจะมีคนอยู่สามประเภทก็คือ

1. ประเภทเอาการเอางาน คนประเภทนี้เมื่อได้รับมอบหมายงาน หรือเมื่อมีกิจกรรมใด ๆ เกิดขึ้นในชุมชนก็จะให้ความร่วมมืออย่างเต็มที่ โดยพร้อมที่จะเสียสละเวลาส่วนตัว ภารกิจส่วนตัว ความสามารถเท่าที่จะทำได้ คนพวกนี้มีเหตุผลสูง และมีจำนวนไม่ค่อนมากแต่เปี่ยมไปด้วยคุณภาพ ถ้ามีคนกลุ่มนี้ในองค์กรหรือในชุมชนใดนั้น ถือว่าองค์กรหรือชุมชนนั้น ๆ โชคดีทีเดียว เพราะการพัฒนาองค์กรหรือชุมชนนั้นคนกลุ่มนี้เป็นตัวเคลื่อนที่สำคัญในการขับเคลื่อนกิจกรรมของกลุ่มให้ไปสู่เป้าหมายที่ตั้งเอาไว้

2. ประเภทที่ว่ากันว่า ห้าสิบห้าสิบ หรือ ครึ่งครึ่ง กลางกลาง คนกลุ่มนี้ต้องได้รับการเกลี้ยกล่อม ต้องได้รับการชี้แจง ชักจูง อย่างจริงจังอีกครั้งหนึ่งถึงจะรวมกลุ่มกับองค์กรหรือชุมชน แต่คนกลุ่มนี้บางทีมักจะแรงดันและแผ่วปลาย และบางทีแผ่วดันแต่แรงปลายก็มีบางคนแผ่วตั้งแต่ต้นจนปลายก็มี ต้องได้รับการประคับประคอง การประคองที่ดี แต่ถ้าเจอคนที่แรงสม่ำเสมอก็ดี แต่โดยส่วนมากแล้วคนกลุ่มนี้ยังให้ความร่วมมือในเกณฑ์ที่ดีคือ ถ้าพอใจก็ทำ ถ้าทำไม่ได้ก็ไม่ทำ คนกลุ่มนี้จะมีเหมือนชื่อของมัน คือ จะมีจำนวนครึ่ง ๆ กลาง ๆ ในจำนวนของคนทั้งหมดในชุมชน และถือเป็นตัวแปรสำคัญในการขับเคลื่อนกิจกรรมของกลุ่มเช่นกัน เพราะกลุ่มนี้เปรียบเสมือนทิศทางเรือ ถ้าเราปรับตรงจุดก็ไปได้ดี แต่ถ้าปรับไม่ตรงจุดหรือไม่ตรงทิศทางก็จะทำให้การขับเคลื่อนกิจกรรมของกลุ่มหรือชุมชนมีปัญหาเหมือนกัน คนกลุ่มนี้ต้องระวังมือที่สาม เพราะอาจทำให้มีการยุยงจากบุคคลที่สามง่ายถ้าเราปรับความเข้าใจกับคนกลุ่มนี้ได้ก็จะทำให้การขับเคลื่อนกิจกรรมของกลุ่มหรือชุมชนสามารถดำเนินไปสะดวกมากขึ้น

3. ประเภทที่เรียกกันว่า กลุ่มผู้ไม่รักดี หรือไม่สนโลก คนกลุ่มนี้จะเป็นกลุ่มที่ไม่สนใจความเคลื่อนไหวอะไรในชุมชนเลย ไม่สนใจว่าใครทำอะไร อย่างไร ไม่ค่อยเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม และไม่ค่อยสนใจกิจกรรมกลุ่ม จะหาเข้ากินคำไปตามวิถีชีวิตของตนเอง เวลาถูกชักชวนให้เข้ากิจกรรมกลุ่มก็เออ ออ ไปอย่างนั้นเอง ไม่ได้จริงจังอะไรมากมายถึงเวลาที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มถ้ามีอารมณ์เข้าก็เข้า ถ้าไม่มีอารมณ์ก็ไม่เข้า คนกลุ่มนี้จะมีปริมาณพอ ๆ กับคนกลุ่มแรก โดยคนกลุ่มนี้บางทีอาจมีสาเหตุมาจากการเจ็บปวดมาจากกิจกรรมกลุ่มบางสิ่งบางอย่างที่ตนเองเข้าร่วมมาก่อน แล้วปรากฏว่ากิจกรรมดังกล่าวไม่เป็นไปดังใจหวัง ก็เลยวางมือ และวางเฉยต่อกิจกรรมกลุ่มไปเสียคือ ๆ เลย

เมื่อวิเคราะห์จากคนตามประเภทนี้แล้วเราสามารถมองออกเลยว่าคนที่จะจับเคลื่อนชุมชนหรือทำกิจกรรมอะไรบางอย่างนั้น ควรเข้าหามวลชนกับกลุ่มใด แต่การอยู่ในชุมชนนั้นจะทิ้งกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งไม่ได้ตามภาษิตของปวแก่ญะที่ว่า อยู่บ้านรักษากันไม่เป็นบ้านใหญ่จะกลายเป็นบ้านแตก การอยู่ในชุมชนนั้นต้องประคับประคองกันไป ผู้นำหรือฮีโร่ ต้องใจกว้าง และคิดการณ์ไกลเพื่ออนาคตของชุมชนจะได้จับเคลื่อนกันต่อไปในภายภาคหน้า คนในชุมชนเองก็ได้เรียนรู้กับคนตามประเภทนี้ ผู้นำส่วนใหญ่จะบอกว่า เป็นเรื่องธรรมดาที่ต้องเจอกับคนตามกลุ่มนี้ เพียงแต่ต้องรู้ว่าใครเป็นคนกลุ่มไหนเมื่อรู้แล้ว อย่าแสดงออกต้องการความช่วยเหลือจากคนที่สองกับคนกลุ่มที่สามให้กลายมาเป็นคนกลุ่มแรกให้ได้ โดยอาจเป็นการให้กำลังใจโดยวาจา หรืออย่างอื่นก็ได้ คนเราเมื่อมีแรงใจในการทำงาน ก็พร้อมที่จะทุ่มเทแรงกายไปสมทบเช่นกัน

จากการที่ชาวบ้านสามารถวิเคราะห์กลุ่มคนออกเป็นกลุ่ม ๆ ได้เช่นนี้ถือว่ากระบวนการคิดของชุมชนได้พัฒนามาระดับหนึ่งแล้ว ชุมชนได้มีวิธีการบริหาร จัดการกับความขัดแย้งของคนตามกลุ่มนี้ให้อยู่ร่วมกันได้ในนามของชุมชน ถือว่าเป็นการพัฒนาอีกขั้นหนึ่งสำหรับทีมวิจัยและชุมชน

แต่บางครั้งบางทีนั้น ผู้นำเองก็ท้อใจสำหรับการทำงานให้กับส่วนรวม เนื่องจากบางคนมีอำนาจในการตัดสินใจเกี่ยวกับเรื่องบางเรื่อง แต่ไม่ค่อยเห็นความสำคัญชุมชนเท่าใดนัก จนบางครั้งนักวิจัยวิตกว่า เมื่อผู้นำท้อแท้ อาจทำให้การขับเคลื่อนจะชะงักงาน หรือไม่มีทิศทางที่แน่นอน แต่เชื่อแน่ว่าผู้นำในชุมชนมีจุดยืนมั่นคงพอที่จะเผชิญกับปัญหาที่มาเยือน และสถานการณ์ที่กำลังเผชิญอยู่ การทำงานของชุมชนบ้านใหม่ที่ผ่านมาได้คนกลุ่มที่หนึ่งร่วมไม้ร่วมมือ คนกลุ่มที่สองร่วมสนับสนุน คนกลุ่มที่สามเป็นกำลังใจ ให้ชุมชนสามารถฝ่าฟันอุปสรรคของกิจกรรมนำไปสู่จุดหมายปลายทางของแผนที่วางเอาไว้ เชื่อแน่นอนว่าทุกกลุ่มที่ทำให้เกิดความสำเร็จ ต้องยกเครดิตและความดีให้คนในชุมชนทุกคนที่สามารถอยู่กันในกลุ่มสามกลุ่มนี้ได้อย่างมีประสิทธิภาพพระคัมภีร์

2.3.) การเรียนรู้การทำงานกับโรงเรียน

การทำงานกับโรงเรียนนั้น ที่ผ่านมาทางชุมชนจะมีส่วนร่วมในการช่วยงานโรงเรียนทางด้านแรงงานมากกว่าอย่างอื่น เช่น การก่อสร้างอาคาร การทำรั้วโรงเรียน เป็นต้น โดยทางโรงเรียนจะขอแรงงานจากชุมชน แต่ในกระบวนการวิจัยครั้งนี้ ชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผนด้วย ยิ่งทำให้ชุมชนเห็นความสำคัญกับกิจกรรมที่โรงเรียนทำมากขึ้น และที่สำคัญชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนด้วย ชุมชนได้มีโอกาสดำหนดแนวทางกิจกรรม และยังมีตัวแทนชุมชนมาร่วมเป็นครู หรือเป็นวิทยากรในโรงเรียนด้วย ถือเป็นก้าวสำคัญและมีดีใหม่ในการทำงานร่วมกันระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โดยชุมชนมีส่วนร่วมในกระบวนการมากขึ้น ชุมชนได้เรียนรู้จากการทำงานร่วมกับโรงเรียน ทำให้ชุมชนเพิ่มศักยภาพตัวเองเป็นที่ยอมรับของโรงเรียนมากขึ้น

3. การเรียนรู้ที่เกิดขึ้นกับโรงเรียน

การที่โรงเรียนสามารถนำเอาแนวทางการเรียนการสอนเดิมของโรงเรียน ที่มีอยู่แล้วมา ผสมกับองค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นให้เกิดความสอดคล้องกัน โดยมีการจัดหมวดหมู่ของชุดความรู้ เข้ากับวิชาต่างๆที่ใกล้เคียงกัน เพื่อเป็นการง่ายต่อการสอน ง่ายต่อการให้คะแนน โดยกระบวนการ ทำให้เกิดสิ่งเหล่านี้ขึ้น โรงเรียนได้เรียนรู้ว่าชุมชนต้องมีส่วนร่วม เพราะคนในชุมชนจะรู้ดีว่า ในท้องถิ่นของคนมีภูมิปัญญาใดบ้าง แต่ละภูมิปัญญานั้นมีใครสามารถเป็นวิทยากรในการให้ข้อมูลหรือถ่ายทอดได้บ้าง การนำเอาวิทยากรชุมชนมาสอนนั้น เป็นการที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จาก ประสบการณ์จริงจากผู้รู้ในชุมชน เพราะบางทีครูในโรงเรียนไม่มีองค์ความรู้ท้องถิ่นในเชิงปฏิบัติ จึงไม่สามารถที่ถ่ายทอดให้ผู้เรียนอย่างถึงแก่นได้ แต่วิทยากรชุมชนเองไม่ใช่ว่าจะสอนเป็นเสมอ ไป เพราะฉะนั้นการเตรียมการระหว่างโรงเรียนกับชุมชนก่อนการเรียนการสอนเพราะการจัดการ ศึกษาเป็นหน้าที่ของทั้งโรงเรียน ชุมชน และนักเรียนด้วย จึงเป็นถึงสำคัญที่โรงเรียนจำเป็นต้อง ประสานกับชุมชนเพื่อเกิดการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับท้องถิ่นและตอบสนองความต้องการ ของชุมชนที่แท้จริง

การใช้ประโยชน์จากการวิจัยของชุมชนและโรงเรียน

จากการวิจัยในชุมชนที่ผ่านมาทำให้เกิดการนำผลงานของงานวิจัยไปใช้ดังนี้

1. ชุดความรู้พื้นฐานภาษาปวาเก๋อญอ จากการที่ชุมชนได้ถอดความรู้ชุดความรู้ชุดภาษา

ปวาเก๋อญอออกมา ทำให้เยาวชนในชุมชนใช้เอกสารชุดความรู้เล่มนี้เป็นเอกสารประกอบการ เรียนรู้ภาษาปวาเก๋อญอเพิ่มเติม ในส่วนของโรงเรียนได้นำชุดความรู้ฉบับนี้ไปเป็นคู่มือ การเรียนการสอนภาษาปวาเก๋อญอในโรงเรียนและเอกสารชุดความรู้พื้นฐานภาษาปวา เก๋อญอฉบับนี้ยังได้เผยแพร่และแจกจ่ายแก่ผู้ที่สนใจอีกด้วย เช่น โรงเรียนบ้านแม่ชา ค. แม่นาจร อ.แม่แจ่ม จ.เชียงใหม่ ได้นำเอกสารชุดความรู้พื้นฐานภาษาปวาเก๋อญอฉบับนี้ไป เป็นตัวอย่างเพื่อเป็นแนวทางในการถ่ายทอดการเรียนการสอนภาษาปวาเก๋อญอภายในโรง เรียนของตนเอง

2. ชุดความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับธา จากการที่ชุมชนได้ถอดความรู้ชุดความรู้ชุดความรู้พื้นฐาน เกี่ยวกับธาออกมา ทำให้เยาวชนในชุมชนใช้เอกสารชุดความรู้เล่มนี้เป็นแนวทางในการมา เปรียบเทียบศึกษาบทธาเพื่อให้เข้าใจหมวดหมู่เพิ่มเติมมากยิ่งขึ้น ในส่วนของโรงเรียนได้ นำชุดความรู้ฉบับนี้ไปเป็นคู่มือการเรียนการสอนภาษาปวาเก๋อญอและธาในโรงเรียนและ เอกสารชุดความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับธาฉบับนี้ยังได้เผยแพร่และแจกจ่ายแก่ผู้ที่สนใจอีกด้วย

3. แผนการสอนหลักสูตรชุมชน (สถานศึกษา) เมื่อชุมชนและโรงเรียนได้ทำการทดลองจัด หลักสูตรการเรียนการสอนภูมิปัญญาท้องถิ่นเสร็จสิ้นแล้ว จึงได้รวบรวมบทเรียนและถอด ออกมาเพื่อเป็นแนวทางพื้นฐานในการเรียนการสอนอันจะนำไปสู่การพัฒนาหลักสูตรของ

โรงเรียนต่อไป โดยใช้แผนการสอนที่ได้จากการทดลองใช้หลักสูตรในโรงเรียนครั้งนี้เป็นต้นแบบหรือแนวทางไปก่อน และเผยแพร่แก่โรงเรียนใกล้เคียงรวมทั้งผู้ที่สนใจด้วย

-ข้อค้นพบและบทเรียนสำคัญ

1. ชุมชนมีศักยภาพและความสามารถที่จะทำงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นได้ แต่ต้องเป็นเรื่องที่เป็นปัญหาที่มีผลกระทบต่อคนส่วนใหญ่ในชุมชนและเป็นเรื่องใกล้ตัวชุมชนให้มากที่สุด
2. ในการทำงานกับชุมชนนั้นต้องให้ความรู้ในเรื่องสิทธิทางกฎหมายที่ชุมชนมีอยู่ให้กับคนในชุมชนด้วยเพื่อให้คนในชุมชนมั่นใจในสิ่งที่จะทำร่วมกัน และเกิดความเชื่อมั่นและมุ่งมั่นในกิจกรรมให้บรรลุผลตามเป้าหมายที่วางไว้
3. การสรุปกิจกรรมเป็นช่วง ๆ เป็นสิ่งที่ช่วยให้คนทำงานหรือชุมชนได้เห็นทิศทางของปัญหาและช่วยกันหาแนวทางแก้ไขปัญหาร่วมกันอย่างทันทั่วทั้งที่ซึ่งจะทำให้กิจกรรมดำเนินต่อเนื่องกันได้
4. จากการที่งานวิจัยแบบชาวบ้าน มีผู้วิจัยหลักและนักวิจัยส่วนมากจะเป็นชาวบ้านทำให้การนำเสนอรายงานออกมาในลักษณะที่แตกต่างจากนักวิชาการกล่าวคือชาวบ้านจะอธิบายในสิ่งที่ทำ ในสิ่งที่เห็นและในสิ่งที่เป็น การนำเสนออาจมีรูปแบบที่แตกต่างและหลากหลายตามความสามารถ ประสบการณ์และในสิ่งที่ชุมชนได้ทำลงไป โดยไม่ยึดติดกรอบหรือแนวคามระเบียบวิธีวิจัยแบบวิชาการเสมอไป เมื่อมีการยอมรับและเปิดโอกาสงานวิจัยแบบชาวบ้านแล้ว ควรจะเปิดโอกาสและยอมรับการนำเสนอผลงานวิจัยที่หลากหลายเช่นกันบ้าง ตามที่พิจารณาเห็นว่าสมควรแก่ศักยภาพและข้อจำกัดของนักวิจัยแบบชาวบ้าน

แนวทางวิจัยในอนาคต

1. แนวทางวิจัยต่อยอดในพื้นที่วิจัย ในพื้นที่วิจัยคือหมู่บ้านใหม่พัฒนานั้นการต่อยอดจากเรื่องการศึกษาจะเป็นในส่วนของการร่วมมือกับโรงเรียนบ้านแจ่มหลวงในการร่วมกันจัดการศึกษาที่เคยทดลองใช้มาในโครงการนี้ มาต่อยอดทำงานกันต่อโดยเน้นกิจกรรมที่โรงเรียนเป็นหลัก ชุมชนมีส่วนในการผลักดันภูมิปัญญาที่เห็นว่าเป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนเข้าไป โรงเรียนทำหน้าที่ในการรับข้อเสนอจากชุมชนมาจัดการเรียนการสอน แต่รูปแบบวิธี การจัดเวลาเรียน การกำหนดชั้นของผู้เรียนที่แน่นอนสิ่งเหล่านี้ยังเป็นปัญหาที่ยังหาทางออกไม่ได้ ชุมชนและโรงเรียนจึงมีความประสงค์ที่จะต่อยอดงานวิจัยนี้ออกไปเพื่อ ได้แนวทางที่ชุมชนและโรงเรียนเห็นว่าลงตัวที่สุดสำหรับผู้เรียนและผู้สอนด้วย

2. แนวทางวิจัยต่อยอดในพื้นที่ใกล้เคียง บทบาทของพื้นที่ใกล้เคียงคงไม่ต่างไปจากหมู่บ้านใหม่พัฒนา เพราะในโรงเรียนแจ่มหลวงนั้นมีหมู่บ้านรับผิดชอบคือ กัวโป่งบ้านใหม่ฯ แจ่มหลวงและนาเกลือหอยซึ่งเป็นหมู่บ้านใกล้เคียง คือถ้าพูดถึงชุมชนในส่วนของโรงเรียนจะหมายถึง 4 หมู่บ้านใกล้เคียงนี้ ฉะนั้นแนวทางวิจัยต่อยอดจึงเป็นแนวทางร่วมกัน
3. แนวทางวิจัยต่อยอดในพื้นที่อื่น คงจะเป็นในลักษณะการนำผลการวิจัยหรือชุดความรู้และกระบวนการของชุมชนที่ได้จากการวิจัยไปใช้ประโยชน์ เพื่อพัฒนาองค์ความรู้ของพื้นที่หรือท้องถิ่นของตนเอง ตามประเด็นที่เหมาะสมและประเด็นที่ต้องการของพื้นที่นั้นๆ

แนวทางพัฒนาในอนาคต

1. ชุมชน เมื่อผ่านการวิจัยครั้งนี้ทำให้คนในชุมชนค่อนข้างเชื่อมั่นในวิธีแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นหรือกำลังจะเกิดขึ้นของชุมชน โดยใช้กระบวนการวิจัยอย่างมีส่วนร่วมของคนในชุมชน

เพราะฉะนั้นปัจจุบัน ณ เวลานี้โครงการหลวงกำลังเปิดการท่องเที่ยวในพื้นที่ ซึ่งชุมชนบ้านใหม่ฯ เป็นพื้นที่หนึ่งของการรับผิดชอบของโครงการหลวง คนในชุมชนจึงเกรงว่าผลของการเปิดการท่องเที่ยวนี้จะมีผลกระทบต่อวิถีชีวิตคนเผ่าและจะนำมาซึ่งปัญหาอื่นๆ ตามมาเฉกเช่นเดียวกับผลการพัฒนาอื่นที่เคยเป็นมา คนในชุมชนจึงอยากลุกขึ้นมากำหนดแนวทางการท่องเที่ยวในพื้นที่ให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตของคนในพื้นที่ โดยการรวมตัวกันของหมู่บ้านที่มีความสนใจและมีความพร้อมเรื่องการท่องเที่ยวมาหาแนวทางร่วมกัน โดยใช้กระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วม ถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้องคือโครงการหลวงมาร่วมกับชาวบ้าน ไม่ใช่ให้โครงการหลวงเป็นผู้กำหนดแนวทางการท่องเที่ยวเพียงฝ่ายเดียว ชาวบ้านจะเป็นผู้กำหนดทิศทาง โดยคำนึงถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นต่อวิถีชีวิต ถึงแวดล้อม สังคมของคนในพื้นที่อย่างรอบคอบ และคำนึงถึงศักยภาพข้อจำกัดของแต่ละชุมชนด้วย ซึ่งงานนี้ชุมชนจะมีการพัฒนาต่อไป

2. โรงเรียน แนวทางการพัฒนาของโรงเรียนคงเป็นการต่อยอดจาก การวิจัยที่ผ่านมา มาพัฒนารูปแบบและวิธีการที่เหมาะสมยิ่งขึ้นต่อไป เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนจะเป็นที่ตอบสนองและรับใช้ชุมชนอย่างแท้จริงและยั่งยืนต่อไป

3. หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในส่วนของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องคงจะมีการประสานร่วมมือในการทำงานในพื้นที่มากขึ้นไม่ว่าจะเป็น หน่วยงานที่เป็นองค์กรรัฐ เอกชนหรือหน่วยงานภาคประชาชนเองเช่น องค์กรรัฐ ทางโรงเรียนคงต้องประสานไปยัง อบต.และสพอ.ในการกำหนดนโยบายการทำงานและรับทราบกับการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียน หน่วยงานเอกชนอย่างโครงการหลวงหรือโครงการแคร์ ก็จะได้รับทราบจากโรงเรียนและชุมชนในการมาร่วมมือกันในการพัฒนาพื้นที่อย่างใกล้ชิด ไม่ว่าจะเป็นด้านการเกษตร สมุนไพรในโรงเรียน การท่องเที่ยวในชุม

ชน สำหรับหน่วยงานภาคประชาชนคือคริสตจักร มีส่วนในการถ่ายทอดและสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยร่วมมือกับกลุ่มแม่บ้าน พ่อบ้าน เยาวชนรวมทั้งชุมชนในชุมชนด้วย

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเหล่านี้ถือเป็น โอกาสในการทำงาน เมื่อมีโอกาสดำเนินการมาพบกับศักยภาพของชุมชนที่มีอยู่จะทำให้ชุมชนเกิดพลังการทำงานที่เข้มแข็งขึ้น

บรรณานุกรม

- การวิจัยเชิงคุณภาพ,สุภางค์ จันทรวานิช (2539)หน้า 67-72
- รายงานวิจัยหมายเลข 2 การศึกษาของชาวเขาในประเทศไทย (โครงการวิจัยประเมินสถานภาพองค์ความรู้ “สถานภาพและการดำรงชีวิตของชาวเขาและชนกลุ่มน้อยในประเทศไทย”) ผศ.ดร.เพ็ญศิริ จีระเดชากุล,(2540)หน้า7-8และหน้า18-19
- วิทยานิพนธ์เรื่อง การจัดการพื้นที่ของชาวกะเหรี่ยงบ้านกัวโป่ง,ไพบูลย์ เฮงสุวรรณ(2535)หน้า 46
- เอกสารเรื่อง รอยต่อมูเส่คี (2537)หน้า1-2
- สัมภาษณ์ ผู้เฒ่าบือแฮ (เมษายน 2544)เรื่องลักษณะสถานภาพบริบทชุมชน
- สัมภาษณ์ ศจ.นะงู สิริทองตั้งและ นายพนา พัฒนาไพรวัลย์ (เมษายน 2544)เรื่องประวัติความเป็นมาของหมู่บ้านใหม่พัฒนา

ภาคผนวก ก
ชุดความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับ ธา

ທຸດຄວາມຮູ້ພື້ນຖານເຄື່ອງມືກັບ

ໜ້າຈໍລຸ້ນໃໝ່ໂດຍວິທະຍາສາດ

ລະຫັດຊື່ຊຸດ

ຊຸດໜັງສືໃໝ່ພັດທະນາ

ຕ.ແຈ້ມທອງ ອ.ແມ່ແຈ້ມ ຈ.ເສຍໂພນ

ສະບັບສຸດໂດຍສາວ.ກາດ

คำนำ

เอกสารชุดความรู้เรื่องธำมณี เป็นการถอดองค์ความรู้ของชุมชนบ้านใหม่พัฒนาหลังจากได้ร่วมกันทำโครงการวิจัยในหมู่บ้าน ในหัวข้อ “การรื้อฟื้นวิถีชีวิตชุมชนอย่างมีส่วนร่วม” โดยชุมชนได้จัดการศึกษาค้นแบบฉบับที่ตอบสนองความต้องการของชุมชนซึ่งเป็นการนำเอาภูมิปัญญาและวิถีชีวิตของชุมชนมาถ่ายทอดให้คนในชุมชนจึงได้ชุดความรู้เล่มนี้ขึ้นมาเพื่อเป็นเอกสารแจกจ่าย เผยแพร่ แก่ลูกหลาน/ว่าแก่อยู่รุ่นต่อไป และผู้ที่สนใจ

การนำธำ มาจัดหมวดหมู่ในครั้งนี้เป็นเพียงการรวบรวมของชุมชนบ้านใหม่พัฒนาเท่าที่ได้ข้อมูลมาเท่านั้น เนื่องจากผู้แต่งผู้แก่คนปวแก่อยู่กล่าวไว้ว่า คำธำนนั้นมีจำนวนมากกว่าจำนวนใบไม้ในโลกนี้หลายเท่า

ขอขอบคุณสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยภาคเหนือที่ให้โอกาสชุมชนในการรื้อฟื้นวิถีชีวิตและแก้ปัญหาที่ชุมชนเห็นว่ามีความสำคัญต่ออนาคตของเยาวชน เพราะเยาวชนจะเป็นกำลังของชุมชนในภายภาคหน้า หวังเป็นอย่างยิ่งว่าเอกสารเล่มนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจและเรียนรู้ในเรื่อง ธำ

ชุมชนบ้านใหม่พัฒนา

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
คำนำ	ก
สารบัญ	ข
คำชี้แจง	ค
ความเป็นมาของรา	1
ราไข่เต่า	2
ราแฮดอ	2
ราเคาะแฮ	2
ราลอบะ	2
ราลอกถ่อ	3
ราคึกา	3
ราห่นอเคอจือ	3
ราหยื่อบะ	3
ราหม่าถ่อ	4
ราเอะจ๊ะ	4
ราอือถอ	4
ราถ่อบะ	4
ราชะโอะเหน่	5
ราทุรายวา	5
ราคิต้า	5

.....ทุกชนเผ่าต้องดำรงเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของแต่ละชนเผ่า
พร้อมกับการปรับและสืบทอดวัฒนธรรมซึ่งมีความหลากหลาย
ทั้งในด้านคุณค่า ภูมิปัญญา ภาษา และการแต่งกาย
ของแต่ละชนเผ่าสู่คนรุ่นใหม่
ทางเลือกของชนเผ่า

ทุกชนเผ่าต้องการให้มีการปรับหลักสูตรของรัฐ โดยมีตัวแทนชนเผ่าเข้า
ร่วมในกระบวนการจัดการศึกษา สำหรับชนเผ่าเพื่อให้ตอบสนอง สอดคล้องต่อ
วิถีชีวิตและ วัฒนธรรมชนเผ่า มากยิ่งขึ้น.....

คำประกาศเจตนารมณ์และข้อเสนอ
ของ 13 ชนเผ่าในประเทศไทย

คำชี้แจง ในการศึกษาชุดความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับ ธา

ชุดความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับธาฉบับนี้จัดทำขึ้นมาเพื่อเป็นการถ่ายทอดภูมิปัญญาเรื่องธาแก่เยาวชนในชุมชนและโรงเรียนรวมทั้งเผยแพร่ให้กับผู้ที่สนใจเกี่ยวกับเรื่องธาด้วย

เพราะฉะนั้นการที่จะมาศึกษาเรื่องธาได้นั้น จำเป็นที่ผู้ศึกษาต้องอ่านและเขียนภาษาปวาเก๋อญอได้ เพราะผู้ศึกษาจะได้ฝึกทักษะในการใช้ภาษาปวาเก๋อญอเพิ่มขึ้นภายในตัวด้วย สิ่งนี้เป็นเจตนาซ่อนเร้นหรือแอบแฝงของผู้เผ่าในชุมชนในการเจียวนเงินผู้ศึกษาทางอ้อม เพื่อปลูกฝังการใช้ภาษาปวาเก๋อญอในตัวผู้เรียนให้มากขึ้น โดยไม่มีการแปล คำอ่าน, คำเขียนและคำแปลเป็นภาษาไทย ผู้ศึกษาต้องพยายามเรียนรู้ภาษาปวาเก๋อญอให้ได้จริงๆ จึงจะสนุกกับการศึกษาเรื่อง ธา หรือศึกษาควบคู่กันไปก็ได้

จึงทำความเข้าใจกับผู้ศึกษาในเบื้องต้นไว้ก่อน

ความเป็นมาของธา

ประวัติความเป็นมาของ ธา นั้นยังไม่มีการยืนยันแน่ชัดว่าเกิดขึ้นในสมัยใดและเมื่อไหร่ เพราะไม่มีการบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร แต่ผู้เล่าบุหน้าจากหมู่บ้านกัวโปง หมู่ที่ 2 ต.แจ่มหลวง อ.แม่แจ่ม จ.เชียงใหม่ ซึ่งเป็นผู้ที่มีองค์ความรู้เรื่อง ธา และเป็นที่กล่าวขานกันในเขตมูเจ็ที้ กล่าวว่า "ขณะนี้ผมอายุ 70 กว่าปีแล้ว ถ้าพูดถึงเรื่องธา ตั้งแต่ผมยังไม่ได้เกิด ปู่ย่าตายาย เขาก็จับขาน ธา มา เน้นนานเป็นร้อยร้อยปีมาแล้ว" ในอดีตสังคมคนปว้าเก๋อญอ นั้น ธา เปรียบเสมือนบทเรียนในการศึกษาชีวิต เพราะเรื่องราวต่าง ๆ จะถูกบรรจุในบท ธา แล้วเอาจับขาน เป็น ธา ตามถำนวนและความรู้ของกวีแต่ละคน ในงานรื่นเริงและไม่วางงานต่าง ๆ งานแต่งงานแต่งงานผู้ได้ยินได้ฟังคล้อยตามจดจำ และเอาไปเล่าสู่กันไปอีกทอดหนึ่ง ด้วยเหตุนี้จึงทำให้ปว้าเก๋อญอเชื่อกันว่าในอดีตนั้นปว้าเก๋อญอ ต้องเคยเป็นปิกแผ่นอย่างแน่นนอน เพราะ ธา บทใด ๆ ในปัจจุบันนี้นั้นไม่ว่าจะเป็นคนปว้าเก๋อญอที่ เชียงราย เชียงใหม่ แม่ฮ่องสอน ลำพูน ลำปาง ตาก พะเยา แพร่ น่าน กาญจนบุรี สุพรรณบุรี เพชรบุรี ฯลฯ หรือที่ไหนก็ตาม มีคนปว้าเก๋อญอจะใช้ราบทเดียวกันและไม่ว่าปว้าเก๋อญอจดห์ หรือ ปว้า เก๋อญอโป่ว ก็ใช้รา บทเดียวกันเช่นกัน นั่นก็แสดงให้เห็นว่า คนปว้าเก๋อญอมีการติดต่อสังสรรค์กัน มาตั้งแต่อดีตมาแล้วเพราะ ธา การศึกษาเรียนรู้ ธา ในอดีตนี้จะมีก็แต่ งานรื่นเริง หรืองานบุญต่าง ๆ เช่น งานแต่งงาน ขึ้นบ้านใหม่ งานปีใหม่ งานศพ เป็นต้น คนที่เข้าร่วมงานเท่านั้นที่จะได้มี โอกาสได้ยอนและได้เรียนรู้ในจุดนี้ ทำให้ปว้าเก๋อญอยังไม่สามารถใช้ธาในการถ่ายทอดติดต่อ สาระกันได้อยู่ในปัจจุบัน เพียงแต่ปัจจุบันคนที่ม้องค์ความรู้ด้านนี้มีจำนวนค่อนข้างจำกัด เลยต้อง อาศัยการบันทึกแต่การบันทึกนั้นจำเป็นอย่างยิ่งที่ควรจะมีการบันทึกที่เป็นภาษาปว้าเก๋อญอเพราะคำบาง คำภาษาปว้าเก๋อญอมีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวของมันอยู่

ธาจึงเป็นสิ่งที่อยู่กับชีวิตคนปว้าเก๋อญอเป็นบันทึกข้อมูลเล่มใหญ่ที่ยังมีอะไรมากมายให้คน หาอยู่นั่น

นิยามหรือคำจำกัดความของธา

ผู้เล่าบุหน้ากล่าวว่า "ธาเป็นการสื่อสารพูดคุยกันโดยใช้บทกวี"

ผู้เล่าสะเคากกล่าวว่า "ธาเป็นสุภาษิตในการสอนคน"

ผู้เล่าแงทู กล่าวว่า "ธาเป็นการเล่าเรื่องราวต่าง ๆ ของคนปว้าเก๋อญอ"

อาจสรุปนิยามได้ดังนี้ ธา คือ ชุดองค์ความรู้ในเรื่องต่าง ๆ ของคนปว้าเก๋อญอที่ถ่ายทอด ออกมาในรูปแบบของกลอนหรือบทกวี เช่น ชุดองค์ความรู้เรื่องการทำมาหากิน การดูแล ทรัพยากรธรรมชาติ การจับสาว การดำรงชีวิตในการครองรักให้ยืนนาน ความสามัคคี นิทาน เป็นต้น

โดยขอแยกหมวดหมู่ธาที่ชุมชนบ้านใหม่เก็บบันทึกเท่าที่มีอยู่ได้ดังนี้

1. နာဂါပဲဏ် (นพาวคเจ้าชีวิต)

ထိခိုက်သွန်

ခိုက်သွန်ခိုက်အဆးဆဲးအဲး
ခိုက်သွန်ခိုက်လၢတီအူပူ
ခိုက်သွန်အထးဂံင်ကီုဂံင်နာ
ခိုက်သွန်ခိုက်ဟမ္မဒ်ဟာ
ကဝံတဂုလဲအီကု
လီၤန့ၢ်ကလိလၢမုဟ

ကဆိဆဲးအီလၢအမဲ
မုၢ်ဆုၣ်ဆုၣ်အထံၣ်အူယူ
ဂဲးထဲးပုၤသုခိုက်အစၢ
ဃၤစီၤခိုက်ဟမ္မဒ်ဟာ
ကလိတၢၤလဲအီကု
ကလိအံၣ်ကတၢၤသုလၢ

2. နာဆေၣ်စံ (ชีนมา)

ဟဲထီၣ်

နီၢ်ဟဲထီၣ်တးနီၣ်ပိၣ်ပျဲး
နီၢ်ဟဲထီၣ်တးနီၣ်သုးခဲ
နီၢ်ဟဲထီၣ်ဟဲထီၣ်ဘၣ်ဆွဲ
နီၢ်ဟဲထီၣ်ဘဃးညၣ်ဘူ
နီၢ်ဟဲထီၣ်ကုးနီၣ်သီမိ

ပိၣ်ဒီးပုၣ်ချလၢဝံၣ်ပူ
သုးတံၣ်ကီုမဲၣ်ဝုဝု
ဘၣ်ကီုနီၣ်လီၤမေၣ်တစဲ
ထံလီၤကျဲၣ်ဖဲၣ်သုၣ်လီၤလုး
စွံၣ်တၢၢ်ဖဲၣ်ဒါခိၣ်ဘီ

3. နာဇာဗဲး (จวนมา)

ထါဒီးဟဲ

အိၣ်လၢလၢဟဲလၢထးဟဲ
မုၢ်ခိၣ်ဃုဃုမုၢ်ခိၣ်ဃု
ပုၣ်ဒုလဲၤကီုးတၢ်ဟဲကု
ပုၣ်ဒုဝဲၤကီုးမုၢ်ဟဲကု

ဟဲဆိခိၣ်ပဟံၣ်လၢကျဲ
ထံခိၣ်ဃုဃုထံခိၣ်ဃု
ဝဲၤကီုးလဲၤကီုးတၢ်ဟဲကု
မုၢ်ခိၣ်နာမုၢ်ညၣ်ဖိဃု

4. နာလစပး (นพาคเวรกรรม)

ထါလီၤဘၣ်

လီၤဘၣ်နီၢ်တးတခိၣ်အံၤ
လီၤဘၣ်နီၢ်ဖျါပျါခိးကျဲ
လီၤဘၣ်နီၢ်ကီုးသုၣ်ပူ
လီၤဘၣ်နီၢ်ကီုးသုၣ်ကီုးလၢ
လီၤဘၣ်ထိးတံၣ်ကုးအပူ
လီၤဘၣ်ထိးတံၣ်ကုးအကျဲ

နီၢ်ပျီၣ်ဒီးသုၣ်ဘၣ်ခွဲ
တံၣ်အံၤသံလဲၣ်အိၣ်လဲၣ်
မဲၤပဲၤမဲၤသုၣ်တအိၣ်ဘုး
မဲၤပဲၤ မဲၤသုၣ်တအိၣ်ဘုးပူ
ထိးကအံၣ်မၤခြၢမၤတဘုးပူခြၢ
ထိးကအံၣ်မၤဖျါမၤဖျါ

5.ชาตอกถ่อ (หมวกกรรมเวร)

ထိလီဂေ့

လီဟော်ရှ်နကုးကိုဉ်ကိုဉ်ကျ
ကိုဉ်ကိုဉ်ကျလီဟော်ရှ်နကုး
လီဟော်ရှ်နကုးယံအံးတြဲ
လီဟော်ရှ်နကုးသအံးဆွဲ
လီဟော်ရှ်နကုးဘာဉ်သျှင်ဇဲ-

နဂါဇီဝိဒ္ဓါကောသလံ၊
နဂါဇီဝိဒ္ဓါကောသလံ၊
နဂါဇီဝိဒ္ဓါကောသလံ၊
နဂါဇီဝိဒ္ဓါကောသလံ၊
နဂါဇီဝိဒ္ဓါကောသလံ၊
နဂါဇီဝိဒ္ဓါကောသလံ၊

6. ธาตุคัมภีร์ (หมวดความขุ่น)

ထိုခါက

ခံဂ၊ ခံဂ၊ ကားကားသ၊
 ခံဂ၊အိတ်လီ၊မုတ်တနံ၊
 ခံဂ၊အိတ်လီ၊မုတ်တဂါ၊
 သကြ သကြ ညှပ်ပဘိ
 ဝု၊တိ၊ခိန် ထူးလိပ်ပဆု၊
 ဝု၊တိ၊ခိန် ထူးလိပ်ပစု
 ခံဂ၊အိတ်လ၊ဒဲဖိပု၊
 ခံဂ၊လဲ၊လ၊ပျိုသရူ
 ခံဂ၊လဲ၊လ၊ပျိုအကွဲး

ခွဂယလီၤဘုတမၤ
 မိၤလုၤထံၣ်န့ၣ်တဘျုးအံၤ
 မိၤလုၤထံၣ်န့ၣ်တဘျုးဃီၤ
 ခံၣ်ဖးသးတဖျဉ်ဃီၤ
 ခံၣ်အံၣ်သးဖျဉ်တဂုၤ
 ခံၣ်ပကွဲၣ်ကွဲၣ်မ့ၢ်မ့ၢ်
 ကွၢ်ဒီးဘုဖိကလံၤအံၤ
 တးဘၣ်မိၤဒီးပၢ်တဂုၤ
 တးဘၣ်မိၤဒီးပၢ်ဘၣ်လဲၤ

7. ถาหน่อเคยจื้อ(หมวดหนุ่มสาว)

ထိန်းသိမ်းရေး

နီၤအကူၤ ကိၤအနီၣ်ဒါ
 နီၤအကူၤ ကိၤအနီၣ်ဒါ
 နီၤအကူၤ ကိၤဘၣ်ဒၣ်လဲၤ
 နီၤထီၣ်ကီၤကိၤမ့ၢ်ထီၣ်ခဲ
 နီၤဒိၤကွၢ်စ့သပာထု
 နီၤလံးလျၢ်ကီၤမၢ်နိးယဲၤ

ဒ်ချာ်သုဉ်မံထီဉ်လဲၤပၤ
ဒ်ချာ်သုဉ်မံထီဉ်လဲၤဝါ
ဒ်ချာ်ဒီးဘုဉ်ဒီးကွဲး
နီဉ်တၢ်လျဉ်ကွဲးမ့ၢ်တၢ်ဒ်
နီဉ်မ့ၢ်မ့ၢ်ကွဲးမ့ၢ်တၢ်သု
နီဉ်ကွဲးထီဉ်ကွဲးကွဲးခါခါ

8. ฐานข้อมูล (หมวดทรัพย์สิน)

ထိယုဂ်ဘဉ်

နတ်မိုးယုယံ၊ ကွေ့ထံတီး၊
 နတ်မိုးယုယံ၊ ကွေ့ဂီဝ၊
 နတ်မိုးယုယံ၊ ကွေ့ထွိုဂီ၊
 နတ်မိုးယုယံ၊ ကွေ့တင်တု၊
 နတ်မိုးယုယံ၊ ကွေ့သုဂ်ဂျီ၊
 နတ်မိုးယုယံ၊ ကွေ့ဘုဖံး၊
 နတ်မိုးယုယံ၊ ကွေ့လံးဆွေယုး၊

ကိုးအကလါမှိုညှပ်ဖိ
ဂီပကော့ဘျးထပ်ဒီးနး
ထုဂီကော့ဂီမိန်သကိး
တဂ်တုနဘျးယုဒီးကုး
သုဂ်ကိကော့စုလီအိန်ထီ
သုဂ်ကိကော့စုလီအိန်ဒံ
ကိုးအကလါထိန်လွံဘု

9. ဧာ ဟမံာံ တံဝ (အာကဿ)

ထါမုဒ်လိပ်

ပွါမုဒ်ဟုဒ်ခွဲနသံဃ်ဒါ
 ပွါမုဒ်အိဉ်ဖးမုဒ်အိဉ်လီၤ
 ပွါမုဒ်အိဉ်စးနခွဲနခွဲ
 ပွါမုဒ်အိဉ်ဆွါအိဉ်ကိဉ်နုၤ
 ပွါမုဒ်ခိထံအိဉ်မုဒ်ပွါ

ခွဲနခွဲတဂုၤဒိဉ်နီၤဒါ
 အိဉ်နဲအိဉ်လီၤနီၤဒါ
 စံးလၢကီၤအံၤမုဒ်လိပ်လံ
 စံးလၢနဒိအိဉ်လၢယၤ
 ပွါထုနစုအိဉ်တဂုၤ

10. ဧာ ဝါး ခိး (အာကဿ/အံၤ)

ထါအိဉ်ကွဲး

ယုၤလိဉ်ဝါသံးကွဲးသုၤအိၤ
 ယုၤလိဉ်ဝါသံးကွဲးသုၤသး
 ထိဉ်ကိကွဲးသံးကွဲးဒိလီၤ
 လၢနအိဉ်ထံဝဉ်ချဉ်ခွဲ
 လၢနအိဉ်ထံညဉ်ဖိမု
 လၢနအိဉ်ထံးဆိဉ်အိဉ်

ထိဉ်ပွါဟံဉ်သံးကွဲးပွါဖိ
 ထိဉ်ပွါဟံဉ်သံးကွဲးပွါခွဲ
 ထိဉ်ပွါဟံဉ်သံးကွဲးပွါဖိ
 နဘဉ်ဝီဉ်ဆၢဘဉ်ဝီဉ်ပွါ
 နဘဉ်ဂုၤဆးပွါခိဉ်သု
 ဒံသဉ်မံဘီဘဉ်ကချး

11. ဧာ ဝီဉ်ဇု (အာကဿ/အံၤ)

ထါအုးလီၤ

ဆိဘံးစါလၢမိၤပွါလီၤ
 ဆိဘံးစါလၢမိၤပွါဟး
 စုနဆံလီၤတီၤတဘီ
 မိၤအတၢ်တအိဉ်တယၤ
 မိၤအတၢ်တအိဉ်နီၤမံ
 ပွါကီၤဒွဲးကီၤဒွဲးလီၤဆိ

ဒုကုၤဖိဉ်ကုၤတနီၤနီၤ
 ဒုကုၤဖိဉ်ကုၤတဂုၤလၢ
 ကီၤလီၤတီၤတဒွဲးမိဉ်ဖိ
 မိၤကံၤအစုလၢဘီတၢ
 မိၤကံၤအစုလၢကဟံး
 တွဲးယၤလီၤတီၤလီၤဂီၤ

12. ဧာ ဝါး ပး (အာကဿ/အံၤ)

ထါဆိဉ်ဘဉ်

နီၤမုဒ်သုဉ်သုသကွဲးဒု
 နီၤသဘဉ်ဒိဉ်အယံၤထီၤ
 ပသံးထုပွါဒိဉ်အယၤ
 နမိၤအနုၤအိဉ်ခွဲနီၤ
 ထိဉ်ကီၤကီၤကုၤလၢအဟၢ
 နီၤဝဲမုဒ်ထံတီၤမုဒ်ပွါ

လီၤလၢထံပွါဆွဲးတဟး
 ဆွဲးတအိဉ်ဒဲးတတုၤယီၤ
 ဘဉ်တအိဉ်မတနုၤလၢ
 နီၤသလံးနညဉ်ဝါဘီ
 ကွဲးကွဲးယၤမတနုၤလၢ
 ယုၤကြိဉ်ကြိဉ်သီထိဉ်သုးမု

13. ဧာ ဧာ ဧာ (หมวดหงารัก งามชอบ)

ထိလးအိပ်နပ်

သးအိပ်နပ်နီနီနီနီ	ညးယိပ်ကီးကီးတတ်လဲ
သးအိပ်နပ်နီအိပ်နပ်တဲ	ဒဲသုတ်လီဆုတ်လီဆဲး
သးအိပ်နပ်နီလဲလဲလဲ	ထးခိပ်ထိပ်ဖွဲတန့်အံ
သးအိပ်နပ်နီဖိကူးဖိ	နသးအိပ်ယးဘတ်လီစါ
သးတခိပ်သးဘိပ်မနု	သးအိပ်နပ်နီကဲပုလုး

14. ဧာ ဧာ ဧာ (หมวดพระผู้เป็นเจ้า)

ထိလူ ထိယူ

ကန့်ဒီးသိဆိပ်အူပံး	ကန့်ဒီးအိပ်ကန့်ဒီးအိပ်
ကန့်ဒီးသိဆိပ်အူကွဲ	ကန့်ဒီးအိပ်ကန့်ဒီးအိပ်
ကန့်ဒီးသိသိပ်ကန့်တိပ်	ကန့်ဒီးသးသုတဒါ
ကန့်ဒီးသိသိပ်ကန့်ဂု	ကန့်ဒီးသးသုတဒါဒဲ
ဝံသိဝံသိဘျဲကဲလီလဲ	ပုတန့်ယူလီဒဲသံ
ဝံသိဝံသိဘျဲကဲလီလဲ	ပုတန့်ယူလီဒဲသံ
ကစါခိပ်သုဒိကဟာ	ကလိခိပ်သုဒိကဟာ
မုါမယွဲမုါအလိပ်လဲယူ	မုါယွဲမုါအလိပ်လဲယူ
ပံယုထုပတထိပ်လဲ	ပံယုယူပတထိပ်လဲ
ယွဲခိပ်လိပ်ခိပ်ဝဲဘာ	တဲကဲယွဲယွဲတသုလဲ

15. ဧာ ဧာ (หมวดการขอ)

ထိယုတံ

ယုခိပ်ခု	မံးယီထိပ်မံးလဲချိန်ခံ	မံးယီအိပ်သးနီကလဲ
ခိပ်ထု	ကျိန်သလွန်ဒဲဘုအဲ	ထိပ်သဲကြီဖိအဲနု
	သးခိပ်ဝီထုဘိပ်တံသု	ထုဘိပ်အိပ်ကီးသုတ်လဲယု
မုါ သကွိပ်	သးလဲအိပ်နုပုအဆဲး	လဲတဲဝီဝီလဲနီအဲ
စုဂျိပ်	မဲနီဂုဖိတကွဲစု	မဲဘျိန်ကီးလဲသတိလဲ
ယုထံ	ချိန်ဒဲခိပ်ယွဲမိထိပ်ဘျဲ	ကဲကျိန်အိပ်အဲအဲကဲ
ဘုခုသု	နဲကြဲမဲဘာနဲကြဲမဲ	နဲကြဲမဲဘာလဲအဲနု
ဒံ	တံကိပ်ပဒဲအသးယု	ဖိပ်ယံဝဲထံအိပ်ဘုတ်ဆု

คณะผู้จัดทำ

ที่ปรึกษาด้านข้อมูลของรศ

- นายตะเคเคตา สันติชัยชาญ
- นายจ่อลอย ฤทธิ์นรการณ
- นายบุหน้า เจดต์หาณิชย์
- นายสำเกย์ วิเชอ

ผู้เชี่ยวชาญชุมชนบ้านกัวโป่ง
ผู้เชี่ยวชาญชุมชนบ้านกัวโป่ง
ผู้เชี่ยวชาญชุมชนบ้านกัวโป่ง
ผู้เชี่ยวชาญชุมชนบ้านหนองเจ็ดหน่วย

ที่ปรึกษาด้านกิจกรรม

- นายบุญเพิ่ม ฤทัยกริม
- ทพ.ศศิธร ไชยประสิทธิ์
- อาจารย์พนา พัฒนาไพรวัลย์
- อาจารย์สว่างชัย ศิลป์มิตรภาพ

ตัวแทนครูโรงเรียนแจ่มหลวง
ตัวแทนครูโรงเรียนแจ่มหลวง

ผู้รวบรวมข้อมูล

- นายวิโรจน์ เพ็ญแสงงาม

ผู้นำชุมชนบ้านใหม่

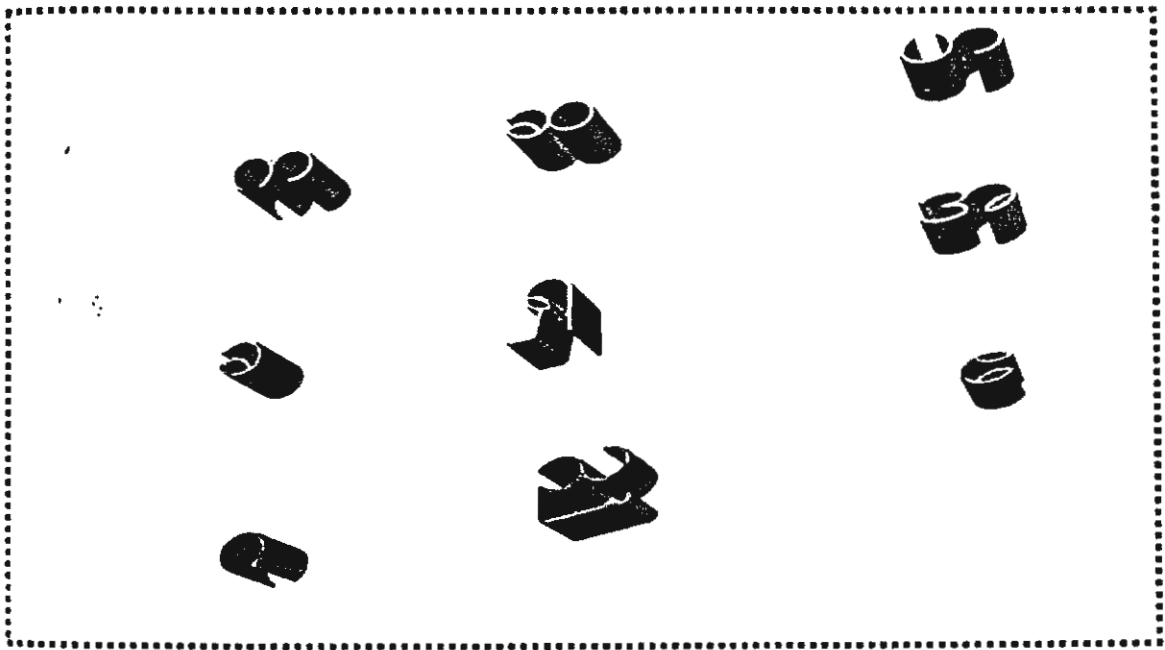
ผู้จัดทำและเรียบเรียง

- นายสุวิธาน พัฒนาไพรวัลย์

ลูกหลานปวณก่อญอชุมชนบ้านใหม่

ภาคผนวก ข
ชุดความรู้ภาษาปวาเก๋อญอเบื้องต้น

ชุดความรู้ภาษาปวาเก่อญอเบื้องต้น
တၢ်သ့ၣ်သ့ၣ်တၢ်သ့ၣ်သ့ၣ်တၢ်သ့ၣ်သ့ၣ်တၢ်သ့ၣ်သ့ၣ်

โดยชุมชนบ้านใหม่พัฒนา ต.แจ่มหลวง อ.แม่แจ่ม จ.เชียงใหม่

คำนำ

เอกสารชุดความรู้ภาษาปวาเก๋อญอเล่มนี้เป็นการถอดองค์ความรู้ของชุมชนบ้านใหม่พัฒนา หลังจากได้ร่วมกันทำโครงการวิจัยในหมู่บ้าน ในหัวข้อ “การรื้อฟื้นวิถีชีวิตชุมชนอย่างมีส่วนร่วม” โดยชุมชนได้จัดการศึกษาตามแบบฉบับที่ตอบสนองความต้องการของชุมชนซึ่งเป็นการนำเอาภูมิปัญญาและวิถีชีวิตของชุมชนที่มีถ่ายทอดให้คนในชุมชนจึงได้ชุดความรู้เล่มนี้ขึ้นมาเพื่อเป็นเอกสารแจกจ่าย เผยแพร่ แก่ลูกหลานปวาเก๋อญอรุ่นต่อไป และผู้ที่สนใจ

ขอขอบคุณสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยภาคเหนือที่ให้โอกาสชุมชนในการรื้อฟื้นวิถีชีวิตและแก้ปัญหาที่ชุมชนเห็นว่ามีสำคัญต่ออนาคตของเยาวชน เพราะเยาวชนจะเป็นกำลังของชุมชนในภายภาคหน้า หวังเป็นอย่างยิ่งว่าเอกสารเล่มนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจและเรียนรู้

ชุมชนบ้านใหม่พัฒนา

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
คำนำ	ก
สารบัญ	จ
คำประกาศเจตนารมณ์และข้อเสนอของ13ชนเผ่าในประเทศไทย	ค
บทที่ 1 พยัญชนะปวาเกอญอ	1
บทที่ 2 สระปวาเกอญอ	2
สระควบกล้ำ	3
บทที่ 3 วรรณยุกต์ปวาเกอญอ	4
บทที่ 4 พยัญชนะปวาเกอญอเมื่อเทียบกับพยัญชนะไทย	5
บทที่ 5 สระปวาเกอญอเมื่อเทียบกับสระภาษาไทย	6
สระควบกล้ำเมื่อเทียบกับเสียงควบกล้ำในภาษาไทย	7
บทที่ 6 วรรณยุกต์ปวาเกอญอเมื่อเทียบกับวรรณยุกต์ไทย	8
บทที่ 7 การผสมพยัญชนะกับสระ	9
บทที่ 8 วิธีใช้คำควบกล้ำ	11
บทที่ 9 การฝึกผสมคำ	15
บทที่ 10 ตัวเลขปวาเกอญอ	17
บทที่ 11 การนับชื่อวันเป็นภาษาปวาเกอญอ	18
บทที่ 12 การนับและเรียกชื่อเดือนเป็นภาษาปวาเกอญอ	19

.....ทุกชนเผ่าต้องดำรงเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของแต่ละชนเผ่า
พร้อมกับการปรับและสืบทอดวัฒนธรรมซึ่งมีความหลากหลาย
ทั้งในด้านคุณค่า ภูมิปัญญา ภาษา และการแต่งกาย
ของแต่ละชนเผ่าสู่คนรุ่นใหม่
ทางเลือกของชนเผ่า
ทุกชนเผ่าต้องการให้มีการปรับหลักสูตรของรัฐโดยมีตัวแทนชนเผ่าเข้า
ร่วมในกระบวนการจัดการศึกษา สำหรับชนเผ่าเพื่อให้ตอบสนอง สอดคล้องต่อ
วิถีชีวิตและ วัฒนธรรมชนเผ่า มากยิ่งขึ้น.....

คำประกาศเจตนารมณ์และข้อเสนอ
ของ 13 ชนเผ่าในประเทศไทย

บทที่ 1
พยัญชนะปวาเกอญอ

พยัญชนะในภาษาปวาเกอญอมีทั้งหมด 26 ตัว แต่ละตัวอ่านออกเสียงดังนี้

ก	อ่านว่า	กะ-ช่อ-ที
อ	อ่านว่า	ชะ-เกอ-วอ
ค	อ่านว่า	กคะ-เกล่อ-ลอ
ข	อ่านว่า	คคะ-โคะ
ฅ	อ่านว่า	งะ-คุ-เลอ
ด	อ่านว่า	ตะ-เตอ-ผลอะ
ณ	อ่านว่า	ชะ-เตอ-บี
ญ	อ่านว่า	ชะ-แคว-หม่
ฎ	อ่านว่า	ญะ-โฮญ-ช่อ
ฏ	อ่านว่า	คา-หว่า-จื่อ
ถ	อ่านว่า	ทะ-เตอ-หฺกึย
ด	อ่านว่า	คะ-เตอ-คา
ต	อ่านว่า	นะ-เตอ-ชี
บ	อ่านว่า	ปะ-เตอ-คอ
ป	อ่านว่า	พะ-เปอ-หวิ
ผ	อ่านว่า	บา-เหมอ-กู
ม	อ่านว่า	มะ-ควย-ซา
ย	อ่านว่า	ญะ-ออ-ทอ
ร	อ่านว่า	ระ-กะ
ล	อ่านว่า	ละ-กะ-โกะ
ว	อ่านว่า	วะ-เกอ-วอ
ฌ	อ่านว่า	ทระ-คอ-คฺกอ
ช	อ่านว่า	ห่า-กะ-ลอ
ฌ	อ่านว่า	อะ-คี-ชอ
ญ	อ่านว่า	ห่า-เกอะ-เตอ

บทที่ 2
สระปวาเกอญอ

สระในภาษาปวาเกอญอมีทั้งหมด 11 ตัว

ᵛ	อ่านว่า	อา
ᵛ̄	อ่านว่า	อี
ᵛ̄ː	อ่านว่า	เออ
ᵛ̄̃	อ่านว่า	อี
ᵛ̄̃ː	อ่านว่า	อุ
ᵛ̄̃ː̃	อ่านว่า	เอ
ᵛ̄̃̃	อ่านว่า	แอ
ᵛ̄̃̃ː	อ่านว่า	โอ
ᵛ̄̃̃̃	อ่านว่า	ออ

ตัวสระควบกล้ำในภาษาปวาเก๋อญอ

ᵛ	อ่านว่า	กดะ
ᵛ	อ่านว่า	ละ
ᵛ	อ่านว่า	ระ
ᵛ	อ่านว่า	ยะ
ᵛ	อ่านว่า	วะ

บทที่ 3
วรรณยุกต์ปวาเก๋ญอ

วรรณยุกต์ในภาษาปวาเก๋ญอมีทั้งหมด 5 ตัว

-โ	อ่านว่า	เออะ-ชี
-โ	อ่านว่า	อะ-ชี
-ะ	อ่านว่า	เผล่อ-ชี
-ป	อ่านว่า	ห่า-ชี
-เ	อ่านว่า	กะ-โพ
โ	อ่านว่า	คิ
โ	อ่านว่า	มอ

บทที่ 4

พยัญชนะปวาเกอญอเทียบพยัญชนะภาษาไทย

က	=	ก
ခ	=	ข
ဂ	=	กคำ
ဃ	=	คคำ
င	=	ง
စ	=	ส
ဆ	=	ซ
၂	=	ชยะ
ည	=	ญ
တ	=	ด
ထ	=	ธ
ဒ	=	ด
န	=	น
ပ	=	ป
ဖ	=	พ
ဘ	=	บ
မ	=	ม
ယ	=	ย
ရ	=	ร
လ	=	ล
ဝ	=	ว
သ	=	ทร(th)
ဟ	=	ห
အ	=	อ
ဇ	=	ฮ

บทที่ 5
สระภาษาปวเก่อญอเทียบกับสระภาษาไทย

-ɨ	อ่านว่า	ฮา	= สระ -า
• -	อ่านว่า	ฮี	= สระ อี
-ɨ	อ่านว่า	เฮอ	= สระ เ-อ
- ɨ	อ่านว่า	ฮือ	= สระ อือ
- ɨ	อ่านว่า	ฮู	= สระ อุ
• -	อ่านว่า	เฮ	= สระ เ-
- ɨ	อ่านว่า	แฮ	= สระ แ-
• -	อ่านว่า	โฮ	= สระ โ-
• -	อ่านว่า	ฮอ	= สระ -อ

ตัวสระควบกล้ำภาษาปวาเกอญอเทียบกับตัวควบกล้ำภาษาไทย

• ɔ̃ = อก

ɔ̃ = กด

ɛ = กร

z̃ = เป๊ะ

• ɔ̃ = อัว

บทที่ 6

วรรณยุกต์ภาษาปวาเกอญอเทียบกับวรรณยุกต์ภาษาไทย

-โ	อ่านว่า	เออะ-ชี = เสียง เอก
-โ	อ่านว่า	อะ-ชี = เสียงจัตวา(สั้น)
-ะ	อ่านว่า	พล่อ-ชี = เสียงตรี
-โ	อ่านว่า	ห่า-ชี = เสียงเอก(ยาว)
-ล	อ่านว่า	กะ-โห = สามัญ
โ	อ่านว่า	คิ = คิ เป็นคำเฉพาะเวลาเขียนคำว่า คิ
โ	อ่านว่า	มอ = มอ เป็นคำเฉพาะเวลาเขียนคำว่า มอ

บทที่ 7
การผสมคำพยัญชนะกับสระ

กา	อ่านว่า	กา
กั	อ่านว่า	กึ
กัว	อ่านว่า	เกอ
กู	อ่านว่า	กือ
กุ	อ่านว่า	กู
คุ	อ่านว่า	เก
กั	อ่านว่า	แก
กั	อ่านว่า	โก
กั	อ่านว่า	กอ

ฝึกอ่านทุกตัวอักษรตามเสียงพยัญชนะ

ก	อ	ข	ค	ข	จ	ฉ	ช	ซ
ก	อ	ก	ค	ค	จ	ฉ	ก	ก
ข	อ	ข	ค	ค	จ	ฉ	ข	ข
ค	อ	ค	ค	ค	จ	ฉ	ค	ค
จ	อ	จ	ค	ค	จ	ฉ	จ	จ
ฉ	อ	ฉ	ค	ค	จ	ฉ	ฉ	ฉ
ช	อ	ช	ค	ค	จ	ฉ	ช	ช
ซ	อ	ซ	ค	ค	จ	ฉ	ซ	ซ
ด	อ	ด	ค	ค	จ	ฉ	ด	ด
ต	อ	ต	ค	ค	จ	ฉ	ต	ต
ด	อ	ด	ค	ค	จ	ฉ	ด	ด
น	อ	น	ค	ค	จ	ฉ	น	น
ท	อ	ท	ค	ค	จ	ฉ	ท	ท
ถ	อ	ถ	ค	ค	จ	ฉ	ถ	ถ
ด	อ	ด	ค	ค	จ	ฉ	ด	ด
น	อ	น	ค	ค	จ	ฉ	น	น
บ	อ	บ	ค	ค	จ	ฉ	บ	บ

ဖ၀	ဖံ	ဖ၁	ဖူ	ဖူ	ဖု	ဖဲ	ဖိ	ဖီ
ဘ၀	ဘံ	ဘ၁	ဘူ	ဘူ	ဘု	ဘဲ	ဘိ	ဘီ
မ၀	မံ	မ၁	မူ	မူ	မု	မဲ	မိ	မီ
ယ၀	ယံ	ယ၁	ယူ	ယူ	ယု	ယဲ	ယိ	ယီ
ရ၀	ရံ	ရ၁	ရူ	ရူ	ရု	ရဲ	ရိ	ရီ
လ၀	လံ	လ၁	လူ	လူ	လု	လဲ	လိ	လီ
ဝ၀	ဝံ	ဝ၁	ဝူ	ဝူ	ဝု	ဝဲ	ဝိ	ဝီ
သ၀	သံ	သ၁	သူ	သူ	သု	သဲ	သိ	သီ
ဟ၀	ဟံ	ဟ၁	ဟူ	ဟူ	ဟု	ဟဲ	ဟိ	ဟီ
အ၀	အံ	အ၁	အူ	အူ	အု	အဲ	အိ	အီ
ဧ၀	ဧံ	ဧ၁	ဧူ	ဧူ	ဧု	ဧဲ	ဧိ	ဧီ

บทที่ 8
วิธีใช้คำควบกล้ำ

วิธีใช้สระควบกล้ำ ตัว ปก

ป	อ่านว่า	ปะ
ปู	อ่านว่า	ปึ
ป	อ่านว่า	เปก
ป	อ่านว่า	ปึก
ป	อ่านว่า	ปูก
ปู	อ่านว่า	เปก
ปู	อ่านว่า	เปก
ปู	อ่านว่า	เปก
ปู	อ่านว่า	เปก

วิธีใช้สระควบกล้ำตัว ขว ☐

☐	อ่านว่า	กรา
☐	อ่านว่า	กรี
☐	อ่านว่า	เกรอ
☐	อ่านว่า	กรือ
☐	อ่านว่า	กรู
☐	อ่านว่า	เกร
☐	อ่านว่า	โกร
☐	อ่านว่า	กรอ

วิธีใช้สระความกล้าตัว คล ๒

กฺว	อ่านว่า	กลา
กฺว	อ่านว่า	กลี
กฺว	อ่านว่า	เกลอ
กฺว	อ่านว่า	กลี
กฺว	อ่านว่า	กลู
กฺว	อ่านว่า	เกล
กฺว	อ่านว่า	เกล
กฺว	อ่านว่า	ไกล
กฺว	อ่านว่า	กลอ

การใช้สระควบกล้ำตัว -ว ๖

กัว	อ่านว่า	กวา
กัว	อ่านว่า	กวี
กัว	อ่านว่า	เกวอ
กัว	อ่านว่า	กวี
กัว	อ่านว่า	กัว
กัว	อ่านว่า	<u>เกว</u>
กัว	อ่านว่า	<u>แกว</u>
กัว	อ่านว่า	โกว
กัว	อ่านว่า	กวอ

บทที่ 9
การฝึกผสมคำ

คำ	วิธีผสม	คำอ่าน	คำแปล
มา	ม+ม, -า สระ -า	มา	ทำ หรือ ภรรยา
ยา	ย+ย, -า สระ -า	ยา	ฉันทัน
นา	น+น, -า สระ -า	นา	เธอ
มี	ม+ม, -ิ = สระ อี	มี	นอน หรือ ชื่อ
ยี่	ย+ย, -ิ = สระ อี	ยี่	ไกล
นึ	น+น, -ิ = สระ อี	นึ	หัวเราะ หรือ วัน
เนอ	น+น, -เ = สระ เ-อ	เนอ	เขา(สัตว์)
เดอ	ด+ด, -เ = สระ เ-อ	เดอ	หนึ่ง
เซอ	ซ+ซ, -เ = สระ เ-อ	เซอ	สาม หรือ ส่ง
พื่อ	พ+พ, -ุ = สระ อือ	พื่อ	ปู่ หรือ ตา
บือ	บ+บ, -ุ = สระ อือ	บือ	คันข้าว
เกือ	ก+ก, -ุ = สระ อือ	เกือ	เห็ด
บู	บ+บ, -ู = สระ อุ	บู	บาง หรือ แมวน้ำ
ยู	ย+ย, -ู = สระ อุ ยู	ยู	บิน
ชู	ช+ช, -ู = สระ อุ	ชู	คำ
เพ	พ+พ, -เ = สระ -เ	เพ	เกลบ
เด	ด+ด, -เ = สระ -เ	เด	ตะค็อก
เก	ก+ก, -เ = สระ -เ	เก	กลับ
แด	ด+ด, -ะ = สระ -แ	แด	กระตอม
แพ	พ+พ, -ะ = สระ -แ	แพ	สร้อย

ลั	ล=ล, ิ = สระ-แ	แล	ไป
ล	ล=ม, ิ = สระ-ไ	ไม	น้อง
ล	ล=ด, ิ = สระ-ไ	โต	จิด
ล	ล=พ, ิ = สระ-ไ	โพ	ลูก
ล	ล=ช, ิ = สระ-อ	ขอ	ไ้
ล	ล=พ, ิ = สระ-อ	พอ	คอก หรือ หง
ล	ล=ง, ิ = สระ-อ	งอ	ไ้
ล	ล = ป, ิ = แ, ุ = กก	เปก	ซื่อ
ล	ล = ป, ิ = แ, ุ = กก	เปก	เต็ม
ล	ล = ป, ุ = กก, ิ = เสียง เอก	ปกา	แก่ หรือ ป่า
ล	ล=พ, ิ = สระ-แ, ุ = เสียงตรี, ุ = ยะเพียร		แก่ง
ล	ล=ก, ิ = สระ-ไ, ุ = ยะ	ใจะ	โรงเรียน
ล	ล=ม, ิ = สระ-ไ, ุ = ยะ	ไมย	ชนิด
ล	ล=ก, ิ = แ, ุ = คร	แกร	ประดู
ล	ล=ป, ิ = แอ, ุ = คร, ุ = เสียงตรี	เปรือ	แข่งขัน
ล	ล=ก, ิ = ออ, ุ = คร, ุ = เสียงตรี	กรือ	ห้าม
ล	ล=ก, ิ = แ, ุ = คล, ุ = เสียงตรี	แกล	ถนน
ล	ล=ช, ิ = แอ, ุ = คล	เคลือ	คันโพธิ์
ล	ล=ป, ิ = สระ-แ, ุ = คล	เปล	ลิ้น
ล	ล=ก, ิ = เสียง เอก, ุ = อัว	กว่า	มอง
ล	ล=ก, ิ = เสียง เอก, ุ = อัว	กว่า	ภาษา
ล	ล=ช, ิ = เสียงตามัญ, ุ = อัว	ยว	พระเจ้า

บทที่ 10
ตัวเลขปวาเกอญอ

๐	=	0	อ่านว่า	หซั่วะ	
๑	=	1	อ่านว่า	เตอ	
๒	=	2	อ่านว่า	คิ	
๓	=	3	อ่านว่า	เซอะ	
๔	=	4	อ่านว่า	หลุย	
๕	=	5	อ่านว่า	แฮย	
๖	=	6	อ่านว่า	คิอ	
๗	=	7	อ่านว่า	นุย	
๘	=	8	อ่านว่า	เคาะ	
๙	=	9	อ่านว่า	คุย	
๑๐	=	10	อ่านว่า	เตอซี	
๒๐	=	20	อ่านว่า	คิซี	
๓๐	=	30	อ่านว่า	เซอะซี	
๔๐	=	40	อ่านว่า	หลุยซี	
๕๐	=	50	อ่านว่า	แฮยซี	
๑๐๐	=	100	อ่านว่า	เตอเก๋อขา	
๑,๐๐๐	=	1,000	อ่านว่า	เตอเก๋อโท	
๑๐,๐๐๐	=	10,000	อ่านว่า	เตอเก๋อละ	
๑๐๐,๐๐๐	=	100,000	อ่านว่า	เตอเก๋อลอ	
๑,๐๐๐,๐๐๐	=	1,000,000	อ่านว่า	เตอเก๋อแก้ว	

บทที่ 11

การนับชื่อวันเป็นภาษาปวาเกอญอ

มูริตอรั้	อ่านว่า	หมื่อ-เต่อ-นี	แปลว่า	วันจันทร์
มูริอั้ง	อ่านว่า	หมื่อ-คี่-นี	แปลว่า	วันอังคาร
มูริวอรั้	อ่านว่า	หมื่อ-เซอะ-นี	แปลว่า	วันพุธ
มูริลั้ง	อ่านว่า	หมื่อ-หญ่-นี	แปลว่า	วันพฤหัสบดี
มูริวั้ง	อ่านว่า	หมื่อ-แฮะ-นี	แปลว่า	วันศุกร์
มูริบูรั้	อ่านว่า	หมื่อ-คื่อ-นี	แปลว่า	วันเสาร์
มูริอั้ง/มูริวั้ง	อ่านว่า	หมื่อ-นุช-นี/โอะ-ปวี-นี	แปลว่า	วันอาทิตย์

บทที่ 12

การนับชื่อเดือนเป็นภาษาปวาเกอญอ

ปีใหม่หรือเดือนแรกของปวาเกอญออยู่ระหว่างปลายเดือนธันวาคม – ต้นเดือนมกราคม เพราะภายในรอบหนึ่งปี ของปวาเกอญอมี 364 วัน ดังนี้

๑. ตาลูเอ	อวี่อิริ์อรั้	๒๐
๒. ထံဖဲး	อวี่อิริ์อรั้	๒๐
๓. ထံကွပ်	อวี่อิริ์อรั้	๒๐
๔. လာသး	อวี่อิริ์อรั้	๒๐
๕. ဒုဂ်ညါ	อวี่อิริ์อรั้	๒๐
๖. လာရှံ	อวี่อิริ์อรั้	๒๐
๗. လာယီး	อวี่อิริ์อรั้	๒๐
๘. လာရူး	อวี่อิริ์อรั้	๒๐
๙. ဆံးမုါ	อวี่อิริ์อรั้	๒๐
๑๐. ဆံးဆပ်	อวี่อิริ์อรั้	๒๐
๑๑. လာနီ	อวี่อิริ์อรั้	๒๐
๑๒. လာယူ	อวี่อิริ์อรั้	๒๐

เขียนคำอ่านเป็นภาษาไทยได้ดังนี้

เดือนที่ 1 อ่านว่า	เค่อ-เล	มีจำนวนวัน	30 วัน
เดือนที่ 2 อ่านว่า	ที-แพะ	มีจำนวนวัน	29 วัน
เดือนที่ 3 อ่านว่า	ที-กู	มีจำนวนวัน	30 วัน
เดือนที่ 4 อ่านว่า	ลา-เทร่อ	มีจำนวนวัน	29 วัน
เดือนที่ 5 อ่านว่า	เค-ยา	มีจำนวนวัน	30 วัน
เดือนที่ 6 อ่านว่า	ลา-นุย	มีจำนวนวัน	29 วัน
เดือนที่ 7 อ่านว่า	ลา-เคาะ	มีจำนวนวัน	30 วัน
เดือนที่ 8 อ่านว่า	ลา-กู	มีจำนวนวัน	29 วัน
เดือนที่ 9 อ่านว่า	จิ-หมื่อ	มีจำนวนวัน	30 วัน
เดือนที่ 10 อ่านว่า	จิ-ฉ่า	มีจำนวนวัน	29 วัน
เดือนที่ 11 อ่านว่า	ลา-นอ	มีจำนวนวัน	30 วัน
เดือนที่ 12 อ่านว่า	ลา-ปลือ	มีจำนวนวัน	29 วัน

ปีนี้(2545/2002) ปีใหม่ปวาเกอญอ หรือวันที่ 1 เค่อ-เล ตรงกับวันที่ 14 มกราคม

คณะผู้จัดทำ

ที่ปรึกษาด้านความถูกต้องของตัวอักษรและคำ

- อาจารย์สว่างชัย ศิลป์มิตรภาพ

ตัวแทนครูโรงเรียนแจ่มหลวง

ที่ปรึกษาด้านข้อมูลของภาษา

- นางพอบี้อ คุณขุนศิริ

ผู้เชี่ยวชาญภาษาปวาเกอญอชุมชนบ้านใหม่

- นายธรรพล ติทธิคงตั้ง

ผู้นำชุมชนบ้านใหม่ (อีโซ)

ที่ปรึกษาด้านรูปเล่ม

- อาจารย์พนา พัฒนาไพรวัลย์

ตัวแทนครูโรงเรียนแจ่มหลวง

ที่ปรึกษาด้านกิจกรรม

- นายบุญเพิ่ม ฤทัยกริม

- ทพ.ศศิธร ไชยประติทธิ์

ผู้จัดทำและเรียบเรียง

- นายสุวิชาน พัฒนาไพรวัลย์

ลูกหลานปวาเกอญอชุมชนบ้านใหม่

ภาคผนวก ค
แผนการสอนหลักสูตรชุมชน (สถานศึกษา)

แผนการสอน

หลักสูตรชุมชน(สถานศึกษา)

ของ

โรงเรียนบ้านแจ่มหลวง กลุ่มภูผาสวรรค์

สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอแม่แจ่ม

สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเชียงใหม่

สำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ

สนับสนุนโดย สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยภาคเหนือ (สกว.ภาค)

คำนำ

การศึกษาเป็นกลไกสำหรับการพัฒนาคนและการพัฒนาประเทศ ประเทศไทยได้ปรับปรุงและพัฒนาระบบการศึกษาให้มีความสอดคล้องและมีความเหมาะสมกับสภาพภูมิประเทศ และวิถีชีวิตของคนไทยแต่ละพื้นที่เพื่อที่จะมีการพัฒนาที่ยั่งยืน

ระบบการศึกษาที่เป็นรากฐานที่สำคัญในการให้การศึกษาของคนในประเทศคือ การศึกษาในระดับภาคบังคับถึงระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยได้รับการปรับปรุงเนื้อหาที่มีความสอดคล้องกับสภาพปัจจุบันและสภาพพื้นที่

สำหรับพื้นที่ทางเหนือของประเทศไทยประกอบด้วยกลุ่มชนเผ่าหลายกลุ่มซึ่งมีความหลากหลายในประเพณีวัฒนธรรมและการดำเนินชีวิต ดังนั้นกระบวนการศึกษาคือต้องสร้างความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นของชนเผ่าแต่ละกลุ่มให้มากขึ้นเพื่อการศึกษาจะได้ตอบสนองและรับใช้ชุมชนอย่างแท้จริง

แผนการตอนฉบับนี้เป็นการทดลองจัดทำหลักสูตรชุมชนว่าเก๋อยู่ โดยเริ่มต้นที่คนในชุมชนและประสานกับสถานศึกษาในชุมชนคือ โรงเรียนบ้านแม่หลวงได้ร่วมกันทดลองจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการภูมิปัญญาชนเผ่าที่ชุมชนให้คุณค่ามาจัดกลุ่มให้สอดคล้องกับบรรทัดฐานของการเรียนการสอนเดิมที่มีอยู่เป็นการแสดงพลังของชุมชนเพื่อประสานกับโรงเรียนในการพัฒนาระบบการศึกษาและภูมิปัญญาท้องถิ่นให้มีความต่อเนื่องและยั่งยืนโดยระยะแรกได้รับการสนับสนุนในการทดลองจัดการเรียนการสอนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยภาคเหนือ (สกว.ภาค) จึงทำให้เกิดเอกสารฉบับนี้ขึ้นมา

คณะผู้จัดทำหลักสูตรชุมชน (สถานศึกษา) โรงเรียนบ้านแม่หลวงฉบับนี้หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะเป็นประโยชน์ต่อผู้นำไปใช้และผู้ที่มีความสนใจในการพัฒนาหลักสูตรชุมชน (สถานศึกษา) เพื่อเป็นแนวทางในการขยายความคิดและพัฒนาต่อยอดต่อไปในอนาคตเพื่อให้เกิดการเรียนรู้เอกลักษณ์วัฒนธรรมชนเผ่าที่ตั้งมาให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมและประเทศชาติและเพื่อพัฒนาคุณภาพของคนชนเผ่าที่ยั่งยืนต่อไป

แผนปฏิบัติการเรียนการสอนหลักสูตรชุมชนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

สาขาวิชา งานประดิษฐ์และงานช่างพื้นฐาน

โดย นายพนา พัฒนาไพรวลัย

โรงเรียนบ้านแจ่มหลวง สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอแม่แจ่ม

สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเชียงใหม่

คำนำ

เนื่องจากปัจจุบันมีการปฏิรูประบบการศึกษา โดยให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมและเปิดโอกาสให้นักอาชีวศึกษามีปฏิญาท้องถิ่นมาจัดทำเป็นหลักสูตรการเรียนการสอนตามพระราชบัญญัติการศึกษามาตรา 29 (2542) ถือว่าเป็นโอกาสสำคัญของชาวปวงเทอญที่พึงถูกกระแทบจากการศึกษาแบบตะวันตกอย่างชัดเจนในช่วงประมาณ 30 กว่าปีที่ผ่านมา ซึ่งจะทำให้สามารถรู้ถึงความรู้ค่าสอนดั้งเดิมเพื่อหาช่องทางในการประสานเข้ากับการจัดการศึกษาแบบใหม่เพื่อที่จะทำให้การศึกษารับใช้ชุมชนและตอบสนองความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง อันหมายถึง เป็นการศึกษที่ไม่ทำให้คนในชุมชนรู้สึกแปลกแยกกับท้องถิ่นมีความภูมิใจในการเป็นปวงเทอญ มีจิตสำนึกในการรับใช้ในท้องถิ่นของตนเอง

การจัดทำแผนการเรียนการสอนเล่มนี้ได้ประสานเข้ากับวิชางานประดิษฐ์และงานช่างเดิมที่มีอยู่ นำมาประยุกต์เป็นงานประดิษฐ์และงานช่างพื้นบ้านปวงเทอญ โดยระยะแรกได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยภาคเหนือ เป็นการร่วมมือกันระหว่างครูผู้สอน คนในชุมชนบ้านใหม่พัฒนา บ้านแม่หลวง บ้านกัวโป่ง บ้านนาเกตุหอย และ โรงเรียนบ้านแม่หลวง มีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อให้ผู้เรียนได้รู้โอกาสในการเติบโตประเพณี วัฒนธรรม และองค์ความรู้ที่สืบมาของชนเผ่า
2. เพื่อให้ผู้เรียนได้มีทักษะที่หลากหลายในด้านอาชีพ และมีทางเลือกในด้านอาชีพเพิ่มขึ้น
3. เพื่อให้ผู้เรียนสามารถปรับตัวเข้ากับวัฒนธรรมภายนอกและวัฒนธรรมภายในของชุมชน ได้อย่างเหมาะสม
4. เพื่อเกิดความร่วมมือระหว่างชุมชนกับสถานศึกษาในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาของ โรงเรียนแม่หลวง ไปในอนาคต

บทที่ 1

การนำพืชพันธุ์ท้องถิ่นมาประยุกต์เป็นพวงกุญแจ

เนื้อหา	จุดประสงค์	กิจกรรมการเรียนรู้	สื่อ/อุปกรณ์	การวัดผลการเรียนรู้
1. การนำพืชพันธุ์ในท้องถิ่น นำมาประยุกต์เป็นพวง กุยแง	1. เพื่อนำพืชพันธุ์ในท้องถิ่น ที่ไม่มีค่า มาแปรสภาพให้ เป็นประโยชน์และมีคุณค่า	1. กำหนดให้ผู้เรียน ไปเก็บ พืชพันธุ์ตามข้อ 1.1- 1.4	สื่อ ตัวอย่างของที่สำเร็จรูป 2. สื่อบุคคล (ผู้สอน)	1. สังเกตพฤติกรรมของผู้ เรียน 2. ตรวจสอบผลงานตามที่ได้รับ มอบหมาย
1.1 กุยตะป๋ายถาย	2. ผู้เรียนสามารถคิดค้นพืช พันธุ์ท้องถิ่นนอกเหนือ จากที่ผู้สอนกำหนดให้ อย่างน้อย 1 อย่าง	2. ผู้สอนเปิดการทบทวนวิธีการ และขั้นตอนในการแปร สภาพให้เป็นพวงกุยแง	อุปกรณ์ 1. เมล็ดพืชพันธุ์ตามข้อ 1.1- 1.4	3. การตอบคำถามข้อเขียน
1.2 กุยตะป๋ายแดง		3. ผู้เรียนฝึกปฏิบัติด้วยตนเอง		
1.3 กุยตม		4. ให้ผู้เรียนกลับไปคิดค้นพืช พันธุ์อย่างอื่นที่ผู้เรียนคิด ว่านำมาแปรสภาพได้	2. พ่วงกุยแง 3. ตะขอส้มตำ 4. ตะขาน้ำสำหรับเจาะรูตะก	
1.4 เมล็ดกุยเขียว		5. ส่งผลงาน 6. สรุปบทเรียน		

บทที่ 2

การสนทนาและการสัมภาษณ์

เนื้อหา	จุดประสงค์	กิจกรรมการเรียนรู้	สื่อ/อุปกรณ์	การวัดผลการเรียนรู้
2. การตามตะกร้าสำหรับใส่ของ	1. ผู้เรียนสามารถเลือกไม้ใส่ให้เหมาะสมในการตามได้	1. ผู้สอนนำตัวอย่างชิ้นงานที่มาให้ผู้เรียนได้สัมผัสก่อนพร้อมทั้งอธิบายขั้นตอนและวิธีการประดิษฐ์	สื่อ	1. สังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้
2.1 การเลือกไม้ใส่	2. ผู้เรียนสามารถ คว้าไม้ใส่ชักตอก เหลาตอกและตามตะกร้าได้ละเอียด	2. ผู้สอนกำหนดให้ผู้เรียนไปเตรียมวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้	1. ตัวอย่างของที่สำเร็จรูป	2. ตรวจสอบผลงานที่ได้รับมอบหมาย
2.2 การผ่าไม้ใส่	3. เพื่อนำชิ้นงานของผู้เรียนมาใช้ประโยชน์ในโรงเรียน	3. ผู้สอนอธิบายวิธีการผลิต	2. ไม้ใส่	3. การตอบคำถามข้อเขียน
2.3 การชักตอก	4. ผู้เรียนสามารถอธิบายขั้นตอนของการประดิษฐ์ชิ้นงานได้	4. ผู้สอนตรวจสอบชิ้นงานของผู้เรียนพร้อมทั้งให้คำแนะนำในส่วนที่ยังไม่ได้ตามเป้าหมาย	3. ไม้ค้ำสำหรับชักตอก	
2.4 การเหลาตอก				
2.5 การตาม		5. สรุปบทเรียน		

บทที่ 3

การประดิษฐ์แยกน้ำจากนม

เนื้อหา	จุดประสงค์	กิจกรรมการเรียนรู้	สื่อ/อุปกรณ์	การวัดผลการเรียนรู้
3. การประดิษฐ์เหือกนกน้ำจากไม้ไผ่	1. ผู้เรียนตระหนักถึงคุณค่าของวัสดุท้องถิ่นที่มีอยู่	1 ผู้สอนนำตัวอย่างชิ้นงานที่มาจากไม้ไผ่มาให้ผู้เรียนได้สัมผัสก่อนพร้อมทั้งอธิบายขั้นตอนและวิธีการประดิษฐ์	สื่อ 1. ตัวอย่างของที่สำเร็จรูป	1. สังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้
3.1 การเลือกไม้ไผ่	2. ผู้เรียนสามารถเลือกไม้ไผ่ให้เหมาะสมกับการทำเหือกนกน้ำได้	2. ผู้สอนกำหนดให้ผู้เรียนไปเตรียมวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้สำหรับการประดิษฐ์	2. สื่อเอกสาร (ผู้สอน)	2. ตรวจสอบผลงานตามที่ได้รับมอบหมาย
3.2 การตัดไม้ไผ่	3. ผู้เรียนสามารถตัดไม้ไผ่ได้อย่างถูกต้องวิธี	3. ผู้สอนสาธิตวิธีการผลิตและให้ผู้เรียนปฏิบัติตาม	อุปกรณ์/วัสดุ 1. ไม้ไผ่	3. การตอบคำถามข้อเขียน
3.3 การออกแบบรูปทรง	4. เพื่อนำชิ้นงานของผู้เรียนมาใช้ประโยชน์ในโรงเรียนและบ้านของผู้เรียนได้	4. ผู้สอนตรวจสอบชิ้นงานของผู้เรียนพร้อมทั้งให้คำแนะนำในส่วนที่ยังไม่ได้ตามเป้าหมาย	2. มีคสำหรับตัดไม้ไผ่	
3.4 การแกะให้เลือกรูปทรง	5. ผู้เรียนสามารถอธิบายขั้นตอนของการประดิษฐ์ชิ้นงานได้	5. สรุปบทเรียน	3. มีคสำหรับแกะ	
3.5 การเหลาและตกแต่งผิว			4. พาย	

บทที่ 4

การประยุกต์ใช้เครื่องมือทางจิตวิทยาในชั้นเรียน

เนื้อหา	จุดประสงค์	กิจกรรมการเรียนรู้	สื่อ/อุปกรณ์	การจัดผลการประเมินผล
4. การประดิษฐ์แก้วน้ำจากไม้ไผ่	1. ผู้เรียนตระหนักถึงคุณค่าของวัสดุท้องถิ่นที่มีอยู่	1. ผู้สอนนำตัวอย่างชิ้นงานที่มาให้ผู้เรียนได้สัมผัสก่อนพร้อมทั้งอธิบายขั้นตอนและวิธีการประดิษฐ์	1. ตัวอย่างของที่สำเร็จรูป	1. สังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้
4.1 การเลือกไม้ไผ่	2. ผู้เรียนสามารถเลือกไม้ไผ่ให้เหมาะสมกับการทำเหยือกน้ำได้	2. ผู้สอนกำหนดให้ผู้เรียนไปเตรียมวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้สำหรับ	2. สื่อมุกกล (ผู้สอน)	2. ตรวจสอบผลงานตามที่ได้รับมอบหมาย
4.2 การตัดไม้ไผ่	3. ผู้เรียนสามารถ ตัดไม้ไผ่ได้อย่างถูกต้องวิธี	3. ผู้สอนนำวัสดุวิธีการผลิตและให้ผู้เรียนปฏิบัติตามขั้นตอนการประดิษฐ์ที่ตนเอง	3. ไม้ไผ่	3. การตอบคำถามข้อเขียน
4.3 การออกแบบรูปทรง	4. เพื่อนำชิ้นงานของผู้เรียนมาใช้ประโยชน์ในโรงเรียนและบ้านของผู้เรียนได้	4. ผู้สอนตรวจชิ้นงานของผู้เรียนพร้อมทั้งให้คำแนะนำในส่วนที่ยังไม่ได้ตามเป้าหมาย	4. มีคตำหรับตัดไม้ไผ่	
4.4 การแกะไม้ให้รูปทรง	5. ผู้เรียนสามารถอธิบายขั้นตอนของการประดิษฐ์ชิ้นงานได้	5. สรุปบทเรียน	5. ไม้ค้ำหรับแกะ	
4.5 การเหลาและจักหวาย				

บทที่ ๕

การนำใบปลิวมาประดิษฐ์เป็นสื่อวาด

เนื้อหา	จุดประสงค์	กิจกรรมการเรียนรู้	สื่อ/อุปกรณ์	การวัดผลการประเมินผล
5. การนำใบปungเป้งประดิษฐ์ เป็นไม้กวาด	1. ผู้เรียนตระหนักถึงคุณค่า ของวัสดุท้องถิ่นที่มีอยู่	1. ผู้สอนนำตัวอย่างชิ้นงานที่ มาให้ผู้เรียนได้สัมผัสก่อน พร้อมทั้งอธิบายขั้นตอน และวิธีการประดิษฐ์	สื่อ 1. ตัวอย่างของที่สำเร็จรูป 2. สื่อบุคคล (ผู้สอน)	1. สังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ 2. ตรวจสอบผลงานที่ได้รับ มอบหมาย
5.1 การเลือกใบปungเป้ง	2. ผู้เรียนสามารถเลือกใบปung เป้งให้เหมาะสมกับการทำ การทำไม้กวาด	2. ผู้สอนกำหนดให้ผู้เรียนไป เตรียมวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้สำหรับ การประดิษฐ์	อุปกรณ์/วัสดุ 1. ใบปungเป้ง 2. มีดสำหรับตัดไม้	3. การตอบคำถามข้อเขียน
5.2 การเลือกค้ำไม้กวาด	3. ผู้เรียนสามารถเลือกค้ำไม้ กวาดได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม	3. ผู้สอนสาธิตวิธีการผลิตและ ให้ผู้เรียนปฏิบัติตามการ ประดิษฐ์ทีละขั้น	3. ไม้สำหรับค้ำไม้กวาด 4. หวาย	
5.3 การสานไม้กวาด	4. เพื่อนำชิ้นงานของผู้เรียน มาใช้ประโยชน์ในโรง เรียนและบ้านของผู้เรียน ได้	4. ผู้สอนตรวจชิ้นงานของผู้ เรียนพร้อมทั้งให้คำแนะนำ ในส่วนที่ยังไม่ได้ตาม เป้าหมาย		
	5. ผู้เรียนสามารถอธิบายขั้นตอน ของการประดิษฐ์ชิ้น งานได้	5. สรุปบทเรียน		

คณะผู้จัดทำ

ที่ปรึกษา

1. นายประทีป วัฒนพันธ์	อาจารย์ใหญ่โรงเรียนบ้านแม่หมทอง
2. นายบุญเพิ่ม ฤทัยรัมย์	ตัวแทนชาวบ้าน บ้านแม่หมทอง
3. นายสุวิจาม พัฒนาไพรวัลย์	ตัวแทนชาวบ้าน บ้านใหม่พัฒนา

ผู้จัดทำ

1. นายพนา พัฒนาไพรวัลย์	๑.2 ระดับ 7 โรงเรียนบ้านแม่หมทอง

แผนประกอบภาระเรียนการสอนหลักสูตรชุมชนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

สาขาวิชา งานเกษตรพื้นฐาน

โดย นายสว่างชัย ศิลป์มิตระภาณ

โรงเรียนบ้านแจ่มหลวง สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอมะนัง

สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเชียงใหม่

คำนำ

เนื่องจากปัจจุบันมีการปฏิรูประบบการศึกษา โดยให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมและเปิดโอกาสให้นำเอาภูมิปัญญาท้องถิ่นมาจัดทำเป็นหลักสูตรการเรียนการสอน ตามพระราชบัญญัติการศึกษามาตรา 29 (2542) ถือว่าเป็นโอกาสดีของผู้ของชาวว่านก่ออยู่ซึ่งถูกกระทบจากการศึกษาระบบตะวันตกอย่างชัดเจนในช่วงประมาณ 30 กว่าปีที่ผ่านมา ซึ่งจะทำให้สามารถรื้อฟื้นองค์ความรู้ค่าสอนดั้งเดิมเพื่อหาช่องทางในการประสานเข้ากับการจัดการศึกษาแบบใหม่เพื่อที่จะทำให้การศึกษาปรับใช้ชุมชนและตอบสนองความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง อันหมายถึง เป็นการศึกษาที่ไม่ทำให้คนในชุมชนรู้สึกแปลกแยกกับท้องถิ่นมีความภูมิใจในการเป็นว่านก่ออยู่ มีจิตสำนึกในการปรับใช้ในพื้นที่ของตนเอง

การจัดทำแผนการเรียนการสอนแต่มุ่งได้ประสานเข้ากับผู้วิชาเกษตรเดิมที่มีอยู่ นำมาประยุกต์เป็นงานเกษตรที่หมู่บ้านว่านก่ออยู่ โดยระยะแรกได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยภาคเหนือ เป็นการร่วมมือกันระหว่างครูผู้สอน คนในชุมชนบ้านใหม่พัฒนา บ้านแม่หลวง บ้านกัวโป่ง บ้านนาเกตุหอย และโรงเรียนบ้านแม่หลวง มีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อให้ผู้เรียนได้รับโอกาสในการเติบโตประเพณี วัฒนธรรม และองค์ความรู้ที่สั่งสมของชนเผ่า
2. เพื่อให้ผู้เรียนได้มีทักษะที่หลากหลายในด้านอาชีพ และมีทางเลือกในด้านอาชีพเพิ่มขึ้น
3. เพื่อให้ผู้เรียนสามารถปรับตัวเข้ากับวัฒนธรรมภายในชุมชนและวัฒนธรรมภายนอกชุมชน ได้อย่างเหมาะสม
4. เพื่อเกิดความร่วมมือระหว่างชุมชนกับสถานศึกษาในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนแม่หลวงไปในอนาคต

บทที่ 1

การคำนวณ

เนื้อหา	จุดประสงค์	กิจกรรมการเรียนรู้	สื่อ/อุปกรณ์	การวัดผลการเรียนรู้
1. การทำนา 1.1 ความสำคัญของนา 1.2 ขั้นตอนการหว่านกล้า 1.3 ขั้นตอนการไถ 1.4 ขั้นตอนการคราด 1.5 ขั้นตอนการปลูก 1.6 การดูแลน้ำ ข้าว 1.7 ขั้นตอนการเกี่ยวข้าว 1.8 การนวดข้าว	1. ผู้เรียนสามารถอธิบายเกี่ยวกับความสำคัญของการทำนาได้ถูกต้อง 2. ผู้เรียนสามารถอธิบายขั้นตอนของการทำนาแต่ละขั้นตอนได้ 3. ผู้เรียนปฏิบัติตามขั้นตอนการทำงานและนำมาใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างถูกต้อง	1. แลกเปลี่ยนกับผู้เรียนถึงความสำคัญของการทำนา 2. ผู้เรียนศึกษาขั้นตอนการทำนาจากผู้สอนโดยมีที่นาจำลองในโรงเรียน 3. ผู้เรียนฝึกปฏิบัติตามที่นาจำลองในโรงเรียน 4. สรุปทบทวน	1. สื่อมัลติมีเดีย 2. ที่นาจำลองในโรงเรียน 3. อุปกรณ์/วัสดุ 4. ที่นาจำลอง 5. เมล็ดข้าว 6. รถไถนา 7. จอบ 8. มีด	1. สังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ 2. การตอบคำถาม 3. การอธิบาย 4. การแก้ปัญหาเฉพาะหน้า

บทที่ 2

สมการพีลิปัวเกออด

เนื้อหา	จุดประสงค์	กิจกรรมการเรียนรู้	สื่อ/อุปกรณ์	การวัดผลการเรียนรู้
3. ทุนไพร่ปากเก๋อ	1. ผู้เรียนสามารถอธิบายเกี่ยวกับความสำคัญของทุนไพร่	1. ให้วิทยากรชุมชนมาสนทนากับผู้เรียนในเรื่องเกี่ยวกับทุนไพร่	1. สื่อบุคคล	1. สังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้
3.1 ความสำคัญของทุนไพร่	2. ผู้เรียนสามารถจำแนกชนิดของทุนไพร่ได้อย่างถูกต้อง	2. ให้ผู้เรียนมีการซักถามแลกเปลี่ยนกับวิทยากรชุมชน	2. ตัวอย่างทุนไพร่ของจริง	2. การตอบคำถาม
3.2 ชนิดของทุนไพร่	3. เพื่อให้ผู้เรียนมีใจในการอนุรักษ์ดูแลรักษาพื้นที่ต้นน้ำลำธาร	3. วิทยากรชุมชนนำตัวอย่างทุนไพร่พร้อมทั้งจำแนกชนิดและอธิบายสรรพคุณและบอกวิธีการใช้ให้ผู้เรียนทราบ	3. พื้นที่สำหรับทุนไพร่ที่จะปลูกในโรงเรียน	3. งานที่ได้รับมอบหมาย
3.3 สรรพคุณของทุนไพร่แต่ละชนิด	4. ผู้เรียนสามารถขยายพันธุ์ทุนไพร่และเก็บรวบรวมชนิดพันธุ์ของทุนไพร่ในโรงเรียน	4. ให้ผู้เรียนไปต้นหากกล้าทุนไพร่แต่ละชนิดมา แล้วนำมาขยายพันธุ์ในสวนทุนไพร่ในโรงเรียน	4. กล้าหรือพันธุ์ต้นไพร่	4. จากกล้าทุนไพร่ที่ปลูก (เป็นหรือตาย)
3.4 วิธีการนำไปใช้				
3.5 วิธีการเก็บหรือการไปค้นหา				
3.6 วิธีการดูแลรักษา				
3.7 การขยายพันธุ์				

บทที่ 3

โปรแกรมเชิงตรรกศาสตร์

เนื้อหา	จุดประสงค์	กิจกรรมการเรียนรู้	สื่อ/อุปกรณ์	การวัดผลการประเมินผล
4. ผลไม้เมืองหนาว	1. ผู้เรียนสามารถอธิบายเกี่ยวกับความสำคัญของไม้ผลเมืองหนาวกับชุมชนได้อย่างถูกต้อง	1. แลกเปลี่ยนกับผู้เรียนถึงความสำคัญของไม้ผลเมืองหนาวกับชุมชน	<u>สื่อ</u> 1. สื่อบุคคล 2. ที่ปฏิบัติจริงในโรงเรียน 3. ตัวอย่างกล้าไม้ผลเมืองหนาว	1. สังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้
4.1 ความสำคัญของผลไม้มือเมืองหนาวกับชุมชน	2. ผู้เรียนสามารถนำความรู้ที่ได้เรียนนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างเป็นรูปธรรม	2. ผู้เรียนศึกษาขั้นตอนการเตรียมการ, การปลูกและการขยายพันธุ์จากวิทยากรของโครงการหลวง	4. สื่อเอกสาร 5. ที่สำหรับฝึกปฏิบัติในโรงเรียน	2. ผลของการปฏิบัติที่นักเรียน
4.2 ชนิดของผลไม้มือเมืองหนาวที่สามารถเพาะปลูกให้ผลดีและเหมาะสมกับชุมชน	3. ผู้เรียนปฏิบัติตามขั้นตอนต่างๆ ของไม้ผลเมืองหนาวได้	3. ผู้เรียนฝึกปฏิบัติขั้นตอนต่างๆ ในสถานที่ของโรงเรียน	6. กล้าไม้	3. ผลของการปฏิบัติที่บ้านของนักเรียน
4.3 ขั้นตอนการเตรียมที่, ฤดู, กล้า	4. ผู้เรียนสามารถทำการขยายพันธุ์ไม้ผลเมืองหนาวได้	4. ผู้เรียนนำบทเรียนกลับไปปฏิบัติที่บ้านของตนเอง		4. การตอบคำถาม
4.4 ขั้นตอนการเพาะปลูก				
4.5 ขั้นตอนการดูแล				
4.6 ขั้นตอนการเก็บผลผลิต				
4.7 วิธีการขยายพันธุ์		5. สรุปบทเรียน		

คณะผู้จัดทำ

ที่ปรึกษา

4. นายประทีป วัฒนพันธ์	อาจารย์ใหญ่โรงเรียนบ้านแม่หลวง
5. นายบุญเพิ่ม ฤทัยกรีน	ตัวแทนชาวบ้าน บ้านแม่หลวง
6. นายสุวิษาม พัฒนาไพรวัลย์	ที่ปรึกษาคณะข้อมูลและกิจการ

ผู้จัดทำ

1. นายสว่างชัย คิลมีมิตรภาพ	อ.2 ระดับ 7 โรงเรียนบ้านแม่หลวง

แผนประกอบการศึกษาการสอบหลักสูตรชุมชนระดับมัธยมศึกษาต้น

สาขาวิชา งานขอฆ่าแก้วอู๋

โดย นางสุดารัตน์ วัชร

โรงเรียนบ้านแม่หลวง สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอแม่

สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเชียงใหม่

คำนำ

เนื่องจากปัจจุบันมีการปฏิรูประบบการศึกษา โดยให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมและเปิดโอกาสให้ผู้นำชุมชนมีบทบาทอย่างชัดเจนในการสอนตามพระราชบัญญัติการศึกษาพ.ศ. 2542 (2542) ถือว่าเป็นโอกาสที่ดีของชาวปวงเทอญอที่พึงถูกกระทบจากการศึกษาแบบตะวันตกอย่างชัดเจนในช่วงประมาณ 30 กว่าปีที่ผ่านมา ซึ่งจะทำให้สามารถรู้ข้อเท็จจริงที่ซ่อนเร้นเพื่อหาช่องทางในการประสานงานเข้ากับการจัดการศึกษาแบบใหม่เพื่อที่จะทำให้การศึกษาปรับเปลี่ยนและตอบสนองความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง อันหมายถึง เป็นการศึกษาที่ไม่ทำให้คนในชุมชนรู้สึกแปลกแยกกับท้องถิ่นมีความภูมิใจในการเป็นปวงเทอญอ มีจิตสำนึกในการรับใช้ในท้องถิ่นของตนเอง

การจัดทำแผนการเรียนการสอนเล่มนี้ได้รับแรงบันดาลใจจากงานชิ้นที่มีอยู่ นำมาประยุกต์เป็นงานต่อผ้าพื้นบ้านปวงเทอญอโดยระยะแรกได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยภาคเหนือ เป็นการร่วมมือกันระหว่างครูผู้สอน คนในชุมชนบ้านใหม่พัฒนา บ้านแม่หลวง บ้านกัวโป่ง บ้านนาเกตุหอย และโรงเรียนบ้านแม่หลวง มีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อให้ผู้เรียน ได้รับโอกาสในการเติบโตประเพณี วัฒนธรรม และองค์ความรู้ที่สั่งสมของชนเผ่า
2. เพื่อให้ผู้เรียน ได้สัมผัสกับวิถีชีวิตในด้านอาชีพ และมีทางเลือกในด้านอาชีพเพิ่มขึ้น
3. เพื่อให้ผู้เรียนสามารถปรับตัวเข้ากับวัฒนธรรมภายนอกชุมชนได้อย่างเหมาะสม
4. เพื่อเกิดความร่วมมือระหว่างชุมชนกับสถานศึกษาในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนแม่หลวงไปในอนาคต

บทที่ 1

งานฝึก(ชุมชนโคร่ง)

เนื้อหา	จุดประสงค์	กิจกรรมการเรียนรู้	สื่อ/อุปกรณ์	การวัดและการประเมินผล
1. การชักหรือการขึ้นในโครง	1. ผู้เรียนสามารถวางแผนผลิตภัณฑ์งานอย่างมีขั้นเป็นตอนได้	1. แลกเปลี่ยนกับผู้เรียนถึงความสำคัญของงานทอผ้า	สื่อ	1. สังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้
1.1 การกำหนดชิ้นงานและขนาดชิ้นงานที่จะทอ	2. ผู้เรียนสามารถเลือกใช้อุปกรณ์ที่เหมาะสมกับชิ้นงานได้	2. ผู้เรียนศึกษาขั้นตอนการทอผ้าต่างๆ ตามที่ครูและวิทยากรชุมชนแนะนำ	1. สื่อบุคคล	2. ผลของการปฏิบัติในโรงเรียน
1.2 การเลือกอุปกรณ์ที่เหมาะสมกับชิ้นงานแต่ละอย่าง	3. ผู้เรียนสามารถชักชิ้นงานให้ได้รูปทรงตามแผนที่วางไว้ได้	3. ผู้เรียนฝึกปฏิบัติขึ้นคอนต่างๆ ในสถานที่ของโรงเรียนและนำกลับไปฝึกเพิ่มเติมที่บ้าน	2. วัสดุจริงในโรงเรียน	3. ผลของการปฏิบัติที่บ้าน
1.3 การเตรียมผ้าเย็บได้แก่ การพันผ้า การฉีกผ้า	4. ผู้เรียนสามารถถอดโครงเพื่อนำไปสู่การทออย่างถูกวิธี	4. นำชิ้นงานส่งพร้อมสรุปบทเรียนเพื่อนำไปสู่ชิ้นต่อไป	3. ตัวอย่างผลิตภัณฑ์งานทอผ้าประเภทอื่นๆ	4. ผลงานของตนเองโดยวัดจากชิ้นงานที่นำมาส่งของผู้เรียน
1.4 ขั้นตอนการชักหรือขึ้นโครงให้ได้รูปทรงที่ต้องการ			4. สื่อเอกสาร	4. การตอบคำถาม
1.5 การถอดโครงเพื่อนำไปสู่การทอ			5. ที่สำหรับฝึกปฏิบัติในโรงเรียน	
			6. อุปกรณ์ที่ใช้ในการทอผ้า	
			7. ผ้าสำหรับทอผ้า	

பக்கம் 2

சுருக்கம்

เนื้อหา	จุดประสงค์	กิจกรรมการเรียนรู้	สื่อ/อุปกรณ์	การวัดและการประเมินผล
2 งานทอผ้า	1. ผู้เรียนสามารถใช้อุปกรณ์ในการทอผ้าได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม	1. ครูหรือวิทยากรชุมชนอธิบายและสาธิตเป็นตัวอย่างให้ดู	1. สื่ออุปกรณ์	1. สังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้
2.1 ชนิดอุปกรณ์สำหรับการทอผ้า	2. ผู้เรียนสามารถทอผ้าตามวิธีการที่ครูและวิทยากรชุมชนสอนได้	2. ผู้เรียนฝึกปฏิบัติตามขั้นตอนที่ครูและวิทยากรชุมชนแนะนำ	2. ที่ปฏิบัติงานจริงในโรงเรียน	2. ผลของการปฏิบัติงานในโรงเรียน
2.2 วิธีการทอผ้าแต่ละชนิดของชิ้นงานแบบคนปวรา เก๋อญอชุมชน	3. เกิดความต่อเนื่องในการผลิตชิ้นงานต่อจากงานถักหรือปั่นโคร่ง	3. ผู้เรียนฝึกปฏิบัติชิ้นตอนต่างๆในสถานที่ของโรงเรียนและนำกลับไปฝึกเพิ่มเติมที่บ้านใน	3. ตัวอย่างผลิตภัณฑ์ทอผ้าปวรา เก๋อญอ	3. ผลของการปฏิบัติงานที่บ้านของผู้เรียนเอง โดยวัดจากชิ้นงานที่นำมาส่งของผู้เรียน
		4. ผู้เรียนนำชิ้นงานส่งพร้อมสรุปบทเรียน	4. สื่อเอกสาร	4. การตอบคำถาม
			5. ที่สำหรับฝึกปฏิบัติในโรงเรียน	
			6. อุปกรณ์ต่างสำหรับทอผ้า	
			7. ฝ้ายสำหรับทอผ้า	

บทที่ 3

การหาลวดลายต่างๆ

เนื้อหา	จุดประสงค์	กิจกรรมการเรียนรู้	สื่อ/อุปกรณ์	การวัดและประเมินผล
3.การทอถวตลายต่างๆ	1. ผู้เรียนสามารถอธิบายเกี่ยวกับความสำคัญของการทอผ้าแบบปวาเกอญอได้	1. แลกเปลี่ยนกับผู้เรียนถึงความสำคัญของการทอผ้าแบบปวาเกอญอ	สื่อ 1. ตัวอย่าง 2. ที่ปฏิบัติจริงในโรงเรียน	1. สังเกตพฤติกรรมของผู้เรียน
3.1 ความสำคัญของการทอผ้าแบบปวาเกอญอ	2. ผู้เรียนสามารถบอกชนิดของถวตลายแบบปวาเกอญอได้	2. ผู้เรียนศึกษาขั้นตอนการทอถวตลายตามคู่มือและวิทยากรชุมชนแนะนำ	3. ตัวอย่างถวตลายการทอผ้าแบบปวาเกอญอ	2. ผลของการปฏิบัติในโรงเรียน
3.2 ชนิดของการทอถวตลายผ้าต่างๆ	3. ผู้เรียนสามารถทอถวตลายได้อย่างน้อย 1 ชนิด	3. ผู้เรียนฝึกปฏิบัติขั้นตอนต่างๆ ในสถานที่ของโรงเรียนและกลับไปฝึกเพิ่มเติมที่บ้าน	4. ตัวอย่างการทอถวตลาย	3. ผลของการปฏิบัติที่บ้านของผู้เรียนเอง โดยวัดจากจำนวนที่นำมาส่งของผู้เรียน
3.3 ขั้นตอนการทอถวตลาย	4. ผู้เรียนและผู้สอนร่วมกันสืบเสาะหาความรู้เกี่ยวกับผ้าแบบปวาเกอญอ	4. ผู้เรียนนำชิ้นงานส่งพร้อมสรุปการเรียนรู้มาให้ครูและผู้ปกครอง	5. ตัวอย่างการทอถวตลายผ้าต่างๆ	4. การตอบคำถามและการอธิบาย
3.4 อุปกรณ์สำหรับการทอถวตลาย				

คณะผู้จัดทำ

ที่ปรึกษา

1. นายประทีป วัฒนพันธุ์
2. นายบุญเต็ม ฐชัยรัมย์
3. นายสุวิธาน พัฒนาไพรวัลย์

อาจารย์ใหญ่โรงเรียนบ้านแม่หนอง
ตัวแทนชาวบ้าน บ้านแม่หนอง
ที่ปรึกษาด้านข้อมูลและกิจกรรม

ผู้จัดทำ

1. นางศุภารัตน์ ชูระวร

อ.2 ระดับ 7 โรงเรียนบ้านแม่หนอง

แผนประกอบการศึกษาการสอนหลักสูตรชุมชนระดับมัธยมศึกษาต้น

สาขาวิชา ภาษาพื้นบ้านปวาเกอญอ

โดย นายวีระพงษ์ สันติชัยชาญ

โรงเรียนบ้านแจ่มหลวง สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอแม่แจ่ม

สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเชียงใหม่

คำนำ

เนื่องจากปัจจุบันมีการปฏิรูประบบการศึกษา โดยให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมและเปิดโอกาสให้นักอาชีวศึกษาได้มีส่วนร่วมจัดทำแผนหลักสูตรการเรียนการสอน ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ 29 (2542) ถือว่าเป็นโอกาสสำคัญของชาวป่ววที่เกี่ยวข้องที่พึงถูกกระตือรือร้นจากการศึกษาแบบคณะวันศกอย่างชัดเจนในช่วงประมาณ 30 กว่าปีที่ผ่านมา ซึ่งจะทำให้สามารถวัดที่มองเห็นถึงความรู้ค่าต่อเนื้องานเพื่อหาช่องทางในการประสานเข้ากับการจัดการศึกษาแบบใหม่เพื่อที่จะทำให้การศึกษารับใช้ชุมชน และตอบสนองความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง อันหมายถึง เป็นการศึกษาคที่ไม่ทำให้คนในชุมชนรู้สึกแปลกแยกกับท้องถิ่นมีความภูมิใจในการเป็นป่ววเกี่ยวข้อง มีจิตสำนึกในการรับใช้ในท้องถิ่นของตนเอง

การจัดทำแผนการเรียนการสอนเล่มนี้ให้ประสานเข้ากับวิชาเลือกอิสระเพิ่มเติมอยู่ นำมาประยุกต์เป็นภาษาพื้นบ้านป่ววเกี่ยวข้อง โดยระยะแรกได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยภาคเหนือ เป็นการร่วมมือกันระหว่างครูผู้สอน คณะในชุมชนบ้านใหม่พัฒนา บ้านแม่จันทอง บ้านกัวโป่ง บ้านนาเกตุหอย และโรงเรียนบ้านแม่หลวง มีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อให้ผู้เรียนได้รับโอกาสในการสืบทอดประเพณี วัฒนธรรม และองค์ความรู้ที่สั่งสมของชนเผ่า
2. เพื่อให้ผู้เรียนได้มีทักษะที่หลากหลายในด้านอาชีพ และมีทางเลือกในด้านอาชีพเพิ่มขึ้น
3. เพื่อให้ผู้เรียนสามารถปรับตัวเข้ากับวัฒนธรรมภายในชุมชนและวัฒนธรรมภายนอกชุมชนได้อย่างเหมาะสม
4. เพื่อเกิดความร่วมมือระหว่างชุมชนกับสถานศึกษาในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนแม่หลวงไปในอนาคต

บทที่ 1

การเขียนงานแปล

เนื้อหา	จุดประสงค์	กิจกรรมการเรียนรู้	สื่อ/อุปกรณ์	การวัดผลการเรียนรู้
1. ภาษาปาวเก๋อญอ	1. ผู้เรียนเข้าใจแนวคิดในการอนุรักษ์ภาษาปาวเก๋อญอ	1. แลกเปลี่ยนกับผู้เรียนเกี่ยวกับแนวคิดในการอนุรักษ์ภาษาปาวเก๋อญอ	1. สื่อบุคคล ครูในโรงเรียน	1. จากการเขียน
1.1 แนวคิดเกี่ยวกับการอนุรักษ์ภาษาปาวเก๋อญอ	2. ผู้เรียนสามารถอธิบายความสำคัญของการอนุรักษ์ภาษาปาวเก๋อญอต่อชุมชนได้	ภาษาปาวเก๋อญอและความสำคัญของการอนุรักษ์ภาษาปาวเก๋อญอ	1. สื่อบุคคล ครูในโรงเรียน และครูชาวบ้าน	2. จากการอ่าน
1.2 ความสำคัญของการอนุรักษ์ภาษาปาวเก๋อญอ	3. ผู้เรียนสามารถอ่าน เขียน และพูด ภาษาปาวเก๋อญอที่ถูกต้องตามอักขระได้	คำขวัญของภาษาปาวเก๋อญอ	2. สื่อเอกสารชุดของความรู้เกี่ยวกับภาษาปาวเก๋อญอ	3. จากการตอบคำถามหรือการรายงาน
1.3 พยัญชนะปาวเก๋อญอ	4. ผู้เรียนสามารถเขียนตัวเลขปาวเก๋อญอและเลขอารบิก	2. ผู้เรียนศึกษาจากเอกสารชุดของความรู้เกี่ยวกับภาษาปาวเก๋อญอเบื้องต้น โดยครูโรงเรียนหรือครูชาวบ้านเป็นวิทยากร	2. สื่อเอกสารชุดของความรู้เกี่ยวกับภาษาปาวเก๋อญอเบื้องต้น	4. จากการสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียน
1.4 สระปาวเก๋อญอ	5. ผู้เรียนเกิดความรู้สึกในการสืบทอดและถ่ายทอดองค์ความรู้ภาษาปาวเก๋อญอ	3. มอบหมายงานให้ผู้เรียน เช่น แบบฝึกหัด	1. กระดาษ	
1.5 วรรณยุกต์ปาวเก๋อญอ		4. ให้ผู้เรียนฝึกอ่าน ฝึกพูด ฝึกเขียน และนำเสนอต่อหน้าชั้นเรียน		
1.6 วิธีฝึกปาวเก๋อญอ		5. ผู้สอนและผู้เรียนสรุปบทเรียนร่วมกัน		
1.7 ตัวเลขปาวเก๋อญอ				
1.8 การนับชื่อวันเป็นภาษาปาวเก๋อญอ				
1.9 การนับชื่อเดือนเป็นภาษาปาวเก๋อญอ				

ပုဒ်မ ၂

ပုဒ်မ ၁၁

เนื้อหา	จุดประสงค์	กิจกรรมการเรียนรู้	สื่อ/อุปกรณ์	การวัดผลการเรียนรู้
2. บทกวี ฐา				
2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการรื้อฟื้นเรื่องฐา	1. ผู้เรียนเข้าใจแนวคิดในการอนุรักษ์บทกวี 2. ผู้เรียนสามารถอธิบายความสำคัญของบทกวีว่าเกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันอย่างไร	1. แลกเปลี่ยนกับผู้เรียนเกี่ยวกับแนวคิดในการอนุรักษ์บทกวีและความสำคัญของบทกวี 2. ผู้เรียนที่มาจากเอกสารชุดองค์ความรู้เกี่ยวกับบทกวีหรือบทกวีเป็นวิถีชีวิตหรืออธิบายความหมายของบทกวีให้ผู้เรียนทราบ	1. สื่อมัลติมีเดียในโรงเรียน และคอมพิวเตอร์ 2. สื่อเอกสารชุดองค์ความรู้เกี่ยวกับบทกวีเบื้องต้น	1. จากการเขียน 2. จากการอ่าน 3. จากการตีความ 4. จากการค้นคว้าเพิ่มเติม 5. จากงานที่ได้รับมอบหมาย
2.2 ความสำคัญของฐากับชนเผ่าปาวาเกอชอ	3. ผู้เรียนสามารถอธิบายความหมายของฐาแต่ละบทกวีที่เรียนมาได้	3. ผู้เรียนที่มาจากเอกสารชุดองค์ความรู้เกี่ยวกับบทกวีหรืออธิบายความหมายของฐาให้ผู้เรียนทราบ	2. สื่อเอกสารชุดองค์ความรู้เกี่ยวกับบทกวีเบื้องต้น	
2.3 การแบ่งหมวดหมู่ของฐา	4. ผู้เรียนสามารถนำหลักคำสอนในบทกวีมาประยุกต์ใช้ในการดำรงชีวิตประจำวันได้	4. มอหมายงานให้ผู้เรียน เช่น บทกวีที่เกี่ยวกับการศึกษาของบทกวี	2. สื่อเอกสารชุดองค์ความรู้เกี่ยวกับบทกวีเบื้องต้น	
2.4 ฐาไม่ส่	5. ผู้เรียนสามารถเก็บรวบรวบฐาเพิ่มเติมจากที่เรียนมาจากผู้รู้ในชุมชนได้	5. ให้ผู้เรียนกลับไปค้นคว้าเพิ่มเติมเกี่ยวกับผู้เรียนในชุมชนและนำเสนอต่อหน้าชั้นเรียน	2. สื่อเอกสารชุดองค์ความรู้เกี่ยวกับบทกวีเบื้องต้น	
2.5 ฐาต่อ/ฐาต่อส	6. ผู้เรียนสามารถบันทึกบทกวีเป็นภาษาปาวาเกอชอได้	6. ผู้เรียนและผู้เรียนสามารถนำเสนอต่อหน้าชั้นเรียน	2. สื่อเอกสารชุดองค์ความรู้เกี่ยวกับบทกวีเบื้องต้น	
2.6 ฐาต่อ/ฐาต่อส	7. เพื่อความต่อเนื่องในการเก็บรักษาบทกวีปาวาเกอชอ	7. ผู้เรียนและผู้เรียนสามารถนำเสนอต่อหน้าชั้นเรียน	2. สื่อเอกสารชุดองค์ความรู้เกี่ยวกับบทกวีเบื้องต้น	
2.7 ฐาศึกษา				
2.8 ฐาหม่อชอ				
2.9 ฐาหม่อชอ				
2.10 ฐาหม่อชอ				
2.11 ฐาหม่อชอ				
2.12 ฐาหม่อชอ/หม่อชอ				
2.13 ฐาหม่อชอ/หม่อชอ				
2.14 ฐาหม่อชอ				
2.15 ฐาหม่อชอ				
2.16 ฐาหม่อชอ				

คณะผู้จัดทำ

ที่ปรึกษา

4. นายประทีป วัฒนพันธ์	อาจารย์ใหญ่โรงเรียนบ้านแถมหลวง
5. นายบุญเพิ่ม ฤทัยรัมย์	ตัวแทนชาวบ้าน บ้านแถมหลวง
6. นายศิวิชา นพธนาไพรัชชัย	ที่ปรึกษาค้นข้อมูลและกิจการ

ผู้จัดทำ

1. นายวีระพงศ์ สันติชัยชาญ	อ.2 ระดับ 7 โรงเรียนบ้านแถมหลวง

รายละเอียดผลการดำเนินงานของโครงการตามแผน

กิจกรรม	ผลที่คาดว่าจะได้รับ	ผลการดำเนินงาน	งบประมาณผู้ร่วมกิจกรรม	ปัญหาและอุปสรรค
เวทีแลกเปลี่ยนพูดคุยและแนวทางในการรื้อฟื้นวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของชาวไทแก่อพยพบ้านใหม่พัฒนา	- ชาวบ้านสามารถเข้าถึงผล กระทบของสภาพปัญหาจากการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตและวัฒนธรรม ของคนไทแก่อพยพบ้านใหม่พัฒนา - เกิดกระบวนการเรียนรู้ในการทบทวนอดีตและกำหนดการของอนาคต	ชาวบ้านได้เข้าใจผลกระทบของการพัฒนาที่บ้าน มาว่าได้เกิดอะไรวิถีชีวิตของชุมชนบางอย่างไป ด้วยฉะนั้นชาวบ้านคิดว่าภาษาไทแก่อพยพเป็นวัฒนธรรมพื้นฐานที่ควรรู้สืบทอดไปยังคนรุ่นถัดไป ให้กิจกรรมที่เกี่ยวกับอาชีพ เช่น การจัดการที่เป็นภูมิปัญญาพื้นบ้าน แล้วต้องนำสิ่งเหล่านี้ไปใช้ได้ๆ ในโรงเรียน ศึกษาที่ศูนย์	งบประมาณผู้ร่วมกิจกรรม ค่าอาหารในการจัดกิจกรรม = 820 บาท ผู้เข้าร่วมประชุม จำนวนผู้เข้าร่วมประชุมทั้งสิ้น = 31 คน (ชาวบ้านใหม่พัฒนาทั้งหมด)	- ชาวบ้านมาประชุมกันครบทุกกลุ่มแล้ว แต่มาไม่ครบทุกคน เพราะติดงานและคณะกรรมการหมู่บ้านบางคนไม่อยู่ เพราะติดธุระของตัวเอง - คนในหมู่บ้านบางคนทำให้อาการความเครียดของคนไป และบางคนมา แต่ไม่กล้าแสดงความคิดเห็น

วิธีดำเนินการ

วิธีการที่นำมาใช้คือ การศึกษาประชุม พูดคุยแลกเปลี่ยนถึงผลกระทบ ถกเถียงประเด็นที่ถกเถียงกัน คือประเด็นความเปลี่ยนแปลงของสังคมหมู่บ้าน และการส่งเสริมของวัฒนธรรมหมู่บ้าน ต้องถามความคิดเห็นของผู้ร่วมประชุม ตามลำดับ ผลกระทบ และแนวทางการที่จะนำไปสู่ทางออกและทางปฏิบัติร่วมกัน

กิจกรรม	ผลที่คาดว่าจะได้รับ	ผลการดำเนินการ	งบประมาณ / ผู้เข้าร่วมกิจกรรม	ปัญหาและอุปสรรค
ประชุมวางแผนกิจกรรม การจัดการศึกษาชุมชน ผู้นำหมู่บ้าน และเยาวชนมาปรึกษาวางแผนกิจกรรมในการจัดการศึกษาขึ้นในชุมชนเพื่อรื้อฟื้น วิถีชีวิตและวัฒนธรรมของตนเอง	มีการรวมพลังคิดงานในการที่จะทำกิจกรรมเกี่ยวกับ การรื้อฟื้นวิถีชีวิตและวัฒนธรรมร่วมกันชุมชน	ผู้นำหมู่บ้านเยาวชนไม่มีมติว่า การศึกษา รื้อฟื้น วิถีชีวิตของชุมชนนี้ต้องดูแลให้สอดคล้องกับ กิจกรรมเดิมของหมู่บ้านด้วย จึงตกลงกันว่า จะ เริ่มเขียนภาษาปราชญ์ก่อน ตั้งแต่รุ่นพี่ที่ 3 มกราคม เป็นต้นไป โดยแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ 1. กลุ่มอายุตั้งแต่ 12 ปี ขึ้นไป 2. กลุ่มอายุตั้งแต่ 11 ปี ลงไป โดยทำการเขียนภาษาสอนทุก วันพุธเสาร์. อาทิตย์ เวลา 19.00 น. - 20.30 น.	งบประมาณ ค่าอาหารในการจัดกิจกรรม = 825 บาท ผู้เข้าร่วมประชุม จำนวนผู้เข้าร่วมประชุมทั้งหมด 28 คน ชาว บ้านในหมู่บ้านใหม่พัฒนาและเจ้าหน้าที่โครงการ หลวง 3 คน	อุปสรรค คือ เยาวชนบางคนไม่อ่านภาษาปาวา มาก่อน และเขียนไม่ได้แล้ว ขาดเขียนภาษา ก่อนหน้า จนชาวบ้านและคณะกรรมการหมู่บ้าน ต้องอธิบายให้เข้าใจถึงกระบวนการทำงานที่ต้อง ไปตามขั้นตอน เพราะตัวเองได้คนเดียว แต่คนอื่น ยังไม่ได้ศึกษา

วิธีปฐ วิธีการใหม่เบื้องต้นกิจกรรมที่ 1 แต่ ต้องพยายามหาแนวทางปฏิบัติร่วมกันโดยการนำเสนอกิจกรรมต่างๆ เพื่อเกิดกิจกรรมในการรื้อฟื้นวิถีชีวิตของชุมชนที่เป็นรูปธรรมขึ้นมา

กิจกรรม	ผลที่คาดว่าจะได้รับ	ผลการดำเนินงาน	งบประมาณ/ผู้ร่วมกิจกรรม	ปัญหาและอุปสรรค
- กิจกรรมค้นหาวิทยากรในหมู่บ้าน - ค้นหาทีมงานในการร่วมกันเพื่อไม่ให้เกิดการทำงาน บรรลุเป้าหมายร่วมกัน	- คนในหมู่บ้านได้เรียนรู้ในการมีส่วนร่วมกับการ การคัดเลือกผู้ที่จะช่วยตอบปัญหา ที่ภาษาชาวบ้านจะพูดในชุมชน เกิดทีมงานที่ปรึกษาทางขึ้นในการทำงาน ร่วมกัน	- การค้นหาวิทยากรในชุมชน ใช้วิทยากร 2 คน โดยคัดเลือกจากคนที่มีความรู้ การ เรียนภาษาจะฟังโดยตรง จากครู คุมพ. ได้แก่ 1. นายทรงสิทธิ์ เรืองกิจนิเขต 2. นายเต๋ คุมชุมชน โดยให้นายเต๋สอน ฝรั่ง มีอายุ 12 ปี ขึ้นไป และนายทรงสิทธิ์ สอนเด็กที่มีอายุ 11 ปีลงไป - ผลการเลือกทีมงานคือ ตามที่มีรายชื่อดังนี้ 1. นายสุรพล สีทิดงอ 2. นายสว่าง ศิลปนิคมกราท 3. นายทนา พัฒนาไพรวัลย์ 4. นายวิวัฒน์ เพ็ญแสงงาม 5. นายจันทร์บุญ เกตุภาพงศ์ 6. นายเต๋ คุมชุมชน 7. นายอริส เหม่ออ้อ	งบประมาณ ค่าอาหารในการจัดกิจกรรม 800 บาท ผู้เข้าร่วมประชุม จำนวนผู้เข้าร่วมประชุมทั้งหมด 26 คน ชาว บ้านใหม่พัฒนาทั้งหมด	ยังมีอีกหลายคนไม่ค่อยสนใจการเลือกวิทยากร ครั้งนี้เนื่องจากเห็นว่า บุคคลทั้ง 2 คนนี้ เวลา งานไปหมู่บ้านก็จะได้รับโอกาสเสมอ โดยคนอื่น ไม่ค่อยมีโอกาสถึงแม้จะกล่าวการตามเด็ก ดังจะใช้ ผู้มีประสบการณ์เหมือนกัน

วิจารณ์ คือการให้โอกาสผู้เสนอความคิดเห็นแก่ผู้ประชุมร่วมกันซึ่งการเสนอข้อวิจารณ์นี้จะทำตรงหน้าหรือไม่ เมื่อเรายินยอมให้ทั้งประชุมร่วมกันลงมติเลือกทีมนี้

กิจกรรม	ผลที่คาดว่าจะได้รับ	ผลการดำเนินการ	งบประมาณ / ผู้เข้าร่วมกิจกรรม	ปัญหาและอุปสรรค
- คำแนะนำกิจกรรมตามแผน - เริ่มต้นศึกษาศึกษาในชุมชน	- เพื่อให้ศึกษาวงมีปัญญาวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของชุมชนว่าก่อเกิดจากผู้ใดในชุมชนร่วมกัน - เพื่อเกิดการเรียนรู้วัฒนธรรมที่เป็นรูปธรรมขึ้นมา	มีการศึกษาเรื่องภาษาว่าก่อเกิด โดยการศึกษาเขียนประวัติชุมชนก่อน แล้วเริ่มไปตระเวนพูดคุยและเริ่ม ผลผลิตรายงานจากกลุ่มที่มีอายุตั้งแต่ 12 ปี ขึ้นไป โดยแยกเป็นหญิง 4 คน ชาย 8 คน ส่วนผู้ที่ยังเขียนไม่ค่อยได้ แต่เริ่มอ่านได้ จึงส่งมีการศึกษาที่แยกไป	งบประมาณทั้งสิ้น = 17,200 บาท ผู้เข้าร่วมกิจกรรม มี ๒๒ 2 กลุ่ม 1. กลุ่มที่มีอายุตั้งแต่ 12 ปี ขึ้นไป มีจำนวน 14 คน หญิง 4 คน ชาย 10 คน 2. กลุ่มที่มีอายุตั้งแต่ 11 ลงไป มีจำนวน 26 คน หญิง 14 คน ชาย 12 คน วิทยากรอีก 2 คน	อุปสรรคในช่วงดำเนินการมีกิจกรรมมี เช่น เรื่องเวลา การเขียนของรุ่นพี่ที่ต้องเลื่อนเวลาเนื่องจากเมื่อต้นสัปดาห์ 1 ไม่สามารถทำกับตามนัดได้ เพราะระยะห่างของบ้านแต่ละหลังนั้นค่อนข้างที่จะห่างกัน

วิธีดำเนินการ

วิธีการที่นำมาใช้คือ ใช้แบบอย่างการเรียนรู้ในห้องเรียนมาใช้ในการถ่ายทอดความรู้ว่าก่อเกิด โดยให้ผู้สอนเป็นผู้ถ่ายทอด โดยการเขียนแผนที่ กระดาษใหญ่กับยี่ห้อ แล้วให้ผู้เรียนเขียนตาม อ่านตาม และให้ผู้เรียนฝึกเขียนโดยเริ่มที่พยัญชนะก่อนแล้วมาสระต่อด้วยรวมสุดท้ายคือการสะกดคำอีกทีหนึ่ง

อุปกรณ์ที่นำมาใช้

1. กระดาษ ใหญ่ ยี่ห้อ
2. ปากกาเมจิก ใหญ่ ยี่ห้อ
3. สมุดบันทึกสำหรับผู้เรียน
4. ดินสอ / ปากกา สำหรับผู้เรียน

กิจกรรม	ผลที่คาดว่าจะได้รับ	ผลการดำเนินการ	งบประมาณ / ผู้เข้าร่วมกิจกรรม	ปัญหาและอุปสรรค
กิจกรรมศึกษาฐาน	ผู้นำเยาวชน ทีมงาน และตัวแทนครู ได้รับแนวคิดและสามารถประยุกต์ใช้กับงานกิจกรรมในหมู่บ้านและกิจกรรมในภาคนำไปเป็นหลักสูตรในโรงเรียนได้	เยาวชนและทีมงานและชาวบ้านได้ไปบ้านช่วยกองชุด ค. ลมบย อ. ลมบย จ. แม่ฮ่องสอน ได้ไปเห็นวิถีชีวิตดั้งเดิมของชุมชนที่มีการทำมาหากินแบบพอเพียงโดยยังมีการรักษาแบบเดิม ซึ่งเป็นเศรษฐกิจของชุมชนทำไปเยาวชนและทีมงานที่ไปด้วยกันได้เห็นคุณค่าว่า ไม่เยาวชนและทีมงานเกิดแรงใจในการหรือที่ดีชีวิตชุมชนดั้งเดิมของบ้านพออยู่ ร่วมกัน และผู้ไปดูงานได้เห็นการสืบทอดการทำที่มีการแบ่งเบ่งานอยู่ทุกกับบ้านได้ตลอดทั้งงาน	งบประมาณทั้งหมด = 7,000 บาท รายชื่อผู้เข้าร่วม 1. นายอินชัย ตัวแทนเยาวชน 2. นายอิสรวิทย์ ตัวแทนเยาวชน 3. นายณัฐกร ตัวแทนเยาวชน 4. นางสมศรี ตัวแทนชาวบ้าน 5. นางพอลิต ตัวแทนหมู่บ้าน 6. นางแม่พ้อ ตัวแทนหมู่บ้าน 7. นายวิญญู ตัวแทนหมู่บ้าน 8. นายปานหล่อ ตัวแทนพ่บ้าน 9. นายหนะมู ตัวแทนพ่บ้าน 10. นายเดติ ตัวแทนพ่บ้าน 11. นายวิจิตร ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน 12. นายสว่าง ตัวแทนครู 13. นายสุวิธาน หัวหน้าโครงการ	ชาวบ้านบางส่วนยังไม่รู้งานเพื่อมาประยุกต์ในการทำเกษตรกรรมแบบใหม่ที่มีรายได้ที่แน่นอน แต่ได้เห็นว่าพื้นที่ที่ชาวบ้านมาดูงานทำให้หมู่บ้านที่ อยู่แบบดั้งเดิมอยู่อย่างมีความสุขและพึ่งพาตนเอง ทำให้อาชีพบ้านบางคนที่รักติดกับความรู้ที่มาจากเราไม่เข้าใจวัตถุประสงค์ของการดูงานครั้งนี้

วิธีปฏิบัติ วิธีการที่นำมาใช้คือ การประสานกับวิทยากรท้องถิ่นที่มีความรู้ความเข้าใจในชุมชนได้เป็นอย่างดีผู้ทำงานไม่ดูสถานที่ที่เป็นตัวอย่างของวัฒนธรรมชุมชนดั้งเดิม เช่น ไหม่พญานกที่มีมีการปลูกพืชผสมผสานการขึ้นฝายที่ขุดขุดบ้านและป่าในที่เป็นป่าไม้ชาวบ้านทำมาหากินผลผลิตต่างๆ ในชีวิตประจำวัน เช่น การทำมาหากิน การเลี้ยง และวิถีชีวิตของชาวบ้านที่ต่างไปจากหมู่บ้านดั้งเดิมและเชื้อเชื้อ ให้ผู้ดูงานได้มาพบให้ชัดเจน

อุปกรณ์ / เครื่องมือที่ใช้

- รถยนต์ 1 คัน ในการเดินทาง
- วิทยากรในหมู่บ้าน 1 คน

กิจกรรม	เนื้อหาที่จะได้รับ	ผลการดำเนินการ	งบประมาณ / ผู้เข้าร่วมกิจกรรม	ปัญหาและอุปสรรค
สรุปและประเมินผลกับทีมงานเป็นช่วงๆ 2 ครั้ง: วันที่ 18 พ.ค. 2544 วันที่ 20 พ.ค. 2544	- ชาวบ้านได้มีโอกาสที่จะศึกษาเรียนรู้ด้วยกัน ถึงการทำงานร่วมกันและสามารถวิเคราะห์ กับปัญหาสถานการณ์ที่เกิดขึ้นกับหมู่บ้าน ตนเองได้ - เกิดแนวทางในการกำหนดยุทธศาสตร์การ ทำงานช่วงต่อไป	ครั้งที่ 1. ชาวบ้านสรุปถึงกิจกรรมที่เข้ามาและ กำหนดแนวทางการกิจกรรมที่จะศึกษาช่วงต่อไปคือ เรื่อง " ชาวประมงยากไร้ให้กิจกรรมมีความสอดคล้อง เนื่องกัน ครั้งที่ 2. ทีมวิจัยและชาวบ้านสรุปถึงกิจกรรม และคู่ผู้สอนวิทยาดำเนินกิจกรรม (วิทยากรภาษา) รายงานผลการทำงานตลอด 6 เดือนที่ผ่านมา และมีที่ปรึกษาพร้อมทั้งทีมงาน สกว. ร่วมรับฟังข้อ ความคิดเห็นของชาวบ้านต่อกิจกรรม ซึ่งผลออก มาคือ ชาวบ้านมีความพร้อมที่จะทำกิจกรรมเพื่อ แก้ปัญหาของหมู่บ้านต่อไป	งบประมาณในการจัดกิจกรรมทั้งสิ้น = 5,000 บาท ดังนี้ ค่าอาหารวันที่ 18 = 1,000 บาท ค่าอาหาร วันที่ 20 = 2,000 บาท ค่าเดินทางที่ปรึกษา 2 คน = 2,000 บาท ผู้เข้าร่วมกิจกรรม วันที่ 18 มี ผู้เข้าร่วม = 19 คน วันที่ 20 มี ผู้เข้าร่วม = 23 คน (ที่มีชื่อไม่ใบเสร็จ ชื่อ ไม่ได้เรเชตอีกจำนวนหนึ่ง)	การสรุปครั้งแรกนั้น เนื่องจากไม่ตรงกับวัน อาทิตย์ ชาวบ้านบางส่วนไม่ทำงาน-กลับ เหมื่อย จากการทำงาน มาถึงที่ประชุมช้า ก็มีบางคนให้ อุปมาแทนก็มี แต่การประชุมสรุปได้เร็วขึ้น เปลี่ยนเป็นวันอาทิตย์ ทำให้ทุกคนมาทันพร้อม เสร็จ

3.5.2.2 คือการนำเสนอโครงการที่ผ่านมาให้ชุมชนได้รับรู้ และแลกเปลี่ยนความเห็นถึงกิจกรรมที่ผ่านมาว่าเป็นอย่างไร จุดไหนดี จุดไหนด้อย ควรปรับปรุงอะไรเพิ่มเติม แล้วพูดคุยถึงกิจกรรมในช่วงต่อไปว่า จะดำเนินการอย่างไรจะทำอะไรก่อน แล้วใครเป็นผู้รับผิดชอบ
งบประมาณการสรุปจะเป็นเท่าใด แล้วให้ทีมงานรอง สกว. และที่ปรึกษามาชวนสรุป เพื่อหาความชัดเจนของกิจกรรมที่เข้ามาและเพื่อเป็นแนวทางในการทำกิจกรรมช่วงต่อไป โดยมีการรายงานความคืบหน้าของกิจกรรมให้ที่ประชุมได้รับทราบ เพื่อร่วมกันแสดงความ
คิดเห็น

อุปสรรค 1. กระดาษไม่สะอาด เพื่อใช้ในการสรุปภาพรวมแลกเปลี่ยนพูดคุย

2. ปรากฏผล

รายละเอียดผลการดำเนินงานกิจกรรมของโครงการตามแผน

กิจกรรม	ผลที่คาดว่าจะได้รับ	ผลการดำเนินการ	ผู้เข้าร่วมกิจกรรม	ปัญหาและอุปสรรค
1. ทำกิจกรรมการสอนภาษาปาวา ก่อนพูดต่อเนื่องจากแผนกิจกรรม ช่วงที่สิ้นสุดโดยเน้นให้เด็กคุ้นเคยกับ อายุ 12 ปี ลงมา เหตุผล เพราะเด็ก เยาวชนรุ่นนี้มีพื้นฐานจากการเข้า มาร่วมและได้รับการสอนขั้นพื้นฐาน มาบางส่วนแล้วแต่ขณะเดียวกัน เด็กก็ยังไม่สามารถที่จะอ่านออก เขียนได้ตลอดจนชาวบ้านก็ยังมีความ ต้องการที่จะพัฒนาให้กับเด็ก รุ่นดังกล่าวได้รับการฝึกสอนและมี ทักษะต่อไป	- จะให้ผู้สืบทอดภูมิปัญญาเรื่อง ภาษาอีกกลุ่มหนึ่ง - จะทำให้เด็ก ๆ สามารถเขียนอ่าน ภาษาปาวาก่อนพูดได้และเกิดความรู้ ภูมิใจให้เห็นค่าของภาษาปาวา ก่อนพูด - เพื่ออนุรักษ์วัฒนธรรมภาษาปาวา ก่อนพูดให้คงอยู่ต่อไป	เด็กคุ้นเคยช่วงอายุ(ไม่เกิน 12 ปี) ที่ เข้ามาเรียนเพิ่มจำนวน 20 คนนี้ได้ เพิ่มทักษะในการอ่านการเขียน ภาษาปาวาก่อนพูดอีกระดับหนึ่งโดย สามารถรู้คำพยางค์และตัวโน้มนอ่าน ว่าอย่างไรแม้จะยังไม่สามารถเต็ม ที่กับการอ่านการเขียนแต่ทางทีม งานได้เด็กอีกกลุ่มหนึ่งที่สืบทอด ภาษาต่อไป	เด็กอายุไม่เกิน 12 ปี 25 คน ผู้สอน 1 คน	เด็กรุ่นนี้เป็นรุ่นที่ปรับตัวค่อนข้าง ช้าฉะนั้นถ้าจะทำกิจกรรมต่อไปใน ลักษณะนี้ควรตั้งเป้าหมายไว้ที่เด็ก อายุตั้งแต่ 12 ปีขึ้นไปเพราะถ้าเป็น รุ่นเล็กจะได้ผลช้า

วิธีการ คือ เขียนในช่วงตอนเย็น อาทิตย์ละ 3 วัน คือ วันพุธ เสาร์และอาทิตย์ เพราะช่วงเย็นวันดังกล่าวเป็นวันที่ชาวบ้านมีเวลาร่วมกัน หลังจบการสนทนาแล้ว การถ่ายทอดเรื่องภาษา
ให้กับเด็กกลุ่มนี้ โดยมีครูผู้เชี่ยวชาญเรื่องภาษาเป็นผู้ถ่ายทอด มีการทดสอบหรือการวัดผลของผู้เรียนเป็นบางครั้ง

อุปกรณ์ - กระดาษไวท์บอร์ด

- ปากกาเมจิกไวท์บอร์ด

- สมุดบันทึกสำหรับผู้เรียน

- ดินสอ / ปากกาผู้เรียน

กิจกรรม	ผลที่คาดว่าจะได้รับ	ผลการดำเนินงาน	ผู้เข้าร่วมกิจกรรม	ปัญหาและอุปสรรค
2. ศึกษาต้นหาธำระฯ โดยเน้นไปที่เยาวชนเข้าไปศึกษาค้นหาอาชญากรรมจากผู้แจ้งเบาะแสผู้แจ้งเบาะแสที่อยู่ในละแวกใกล้เคียงกับหมู่บ้านเพื่อมาช่วยรวบรวมและเป็นผู้บอกในการที่จะทำกิจกรรมถ่ายทอดให้กับเยาวชนรุ่นหลังโดยการจัดทำ	- จะได้ ธำระ มาเป็นข้อมูลในการถ่ายทอดให้คนรุ่นหลัง (ผู้เรียน) - ผู้จัดวิทยุกับข้อมูลธำระให้เป็นหมวดหมู่ - เกิดการเรียนรู้ธำระ (ความรู้ความหมายของธำระ)	จากการจัดทำให้ตัวแทนที่มีวิสัยทัศน์ไปเก็บข้อมูลคือนายวิจิตรกับนายธวัช นั้นได้องค์ความรู้เรื่องธำระ คือได้บทธำระ มา แต่ต้องแยกเป็นหมวดหมู่อีกทีหนึ่ง ทำให้สามารถนำข้อมูลเหล่านี้มาถ่ายทอดให้เยาวชนและคนในชุมชนได้	มีผู้แจ้ง 9 คน คนเก็บข้อมูล 2 คน	1. ข้อมูลจากผู้แจ้งที่ไม่เป็นหมวดหมู่ทำให้ยากต่อการเรียบเรียง 2. ทางทีมวิจัยได้ข้อมูลจากชุมชนในการทำให้ไปหาผู้แจ้งบางคนได้คนหนึ่งแต่ปรากฏว่าผู้แจ้งคนนั้นไม่สามารถถ่ายทอด ธำระ ตามที่เราต้องการได้ 3. ความหมายของ ธำระ บางบทไม่สามารถตีความหมายได้แม้กระทั่งผู้แจ้งที่ชำนาญเรื่องธำระ ยังไม่สามารถอธิบายได้

วิธีการ คือ

เป็นการนำแลกเปลี่ยนพูดคุยกับเป้าหมาย(ผู้แจ้ง) แล้วถามไต่เรื่องธำระ โดยให้ผู้แจ้งถ่ายทอด ธำระ เป็นร้อยแก้ว ตามเรื่องราวที่เราสนใจตามองค์ความรู้ของผู้แจ้งและตามลำดับความคิดของผู้แจ้งเพื่อให้ออกมาเป็นธรรมชาติที่สุดและจัดบันทึกเสียงในม้วนเทปแล้วกลับมาแกะเทปเพื่อเขียนเป็นบทออกมา

อุปกรณ์

- ม้วนเทปเปล่า
- เทปอัดเสียง
- สุราเพื่อล้างหัวเทป(ผู้แจ้ง)

กิจกรรม	ผลที่คาดว่าจะได้รับ	ผลการดำเนินการ	ผู้เข้าร่วม	ปัญหาและอุปสรรค
3. รวบรวมเรื่องราว โดยมีวิทยากรเข้ามาเรียนรู้ในเนื้อหาและความหมายของ ธา แต่ละบทพร้อมทั้งรวบรวม และเขียนออกมาเป็นลายลักษณ์อักษรบันทึกเป็นภาษาปาก	1. ผู้เรียนและผู้สอนเกิดการเรียนรู้ร่วมกัน 2. ผู้เรียนสามารถถอดความหมายของ ธา ได้พอสมควร 3. ผู้เรียนสามารถเขียนอ่าน และท่องจำ ธา แต่ละบทได้ 4. ผู้เรียนสามารถถอดความหมายของธามาเปรียบเทียบเกี่ยวกับเหตุการณ์ต่าง ๆ และมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน	จากการที่ชุมชนได้คัดเลือกบุคคลที่จะเป็นตัวแทนในการที่จะถ่ายทอดธากับผู้ศึกษาในชุมชน โดยพื้นฐานแล้วคนที่ถูกคัดเลือกมานี้ ไม่ใช่เป็นคนที่มีความรู้เรื่อง ธา แต่เพื่อเกิดการเรียนรู้ร่วมกันทั้งผู้เรียนและผู้สอน โดยก่อนที่จะมาถ่ายทอดนั้นผู้สอนไปหาผู้อาวุโสที่หมู่บ้านเพื่อจะได้รับความรู้ในความหมายของ ธา แต่ละบท ที่จะมาถ่ายทอดทำให้ผู้ศึกษาสามารถถามความหมายของธาคู่ละระดับจากผู้สอนได้ ผู้ศึกษาเองก็เกิดความสนใจใหม่ ๆ ผู้สอนเองก็เกิดประสบการณ์ใหม่ จึงเป็นการเรียนรู้ร่วมกัน	เยาวชนในหมู่บ้านที่อ่านเขียนภาษาปากอาจเจออุปสรรค กลุ่มสตรี กลุ่มผู้สนใจ ผู้ถ่ายทอด	- เยาวชนกลุ่มที่เพิ่งเรียนภาษาปากว่าถอดออกมาใหม่ ที่เริ่มจะอ่านออกเขียนได้ พอมารู้กับกลุ่มสตรีที่คล่องภาษาปากถอดออกมาก่อนหน้านี้แล้ว ทำให้มีปัญหาในการปรับตัว เพราะกลุ่มอื่นจะอ่านและเขียนได้เร็วกว่า จึงเป็นหน้าที่ของผู้สอนในการที่จะระดับของผู้เรียนนี้ และเป็นหน้าที่ของผู้เรียนที่จะระดับของตัวเองร่วมกัน - ความหมายของธาคู่บางบทเป็นที่ยาก ผู้สอนไม่อาจศึกษาหรือแลกเปลี่ยนกับผู้เรียนได้ ปลดปล่อยกันไปอยู่อย่างนั้น

วิธีการสื่อ

รวบรวมเอา ธา จากการถอดเทปที่ไปอัดจากพ่อเผ่า นำมาเขียนและคิดเลือก ธา ตามผู้สอน เพื่อมาถ่ายทอดให้ผู้เรียนได้ศึกษาโดยเรียนครั้งละ 10 บท บทหนึ่งมี 2 วรรค

อุปกรณ์

- กระดาษนำเทปอัดและปากกาเทปอัดเพื่อเขียนธาคู่
- สมุดบันทึกธาคู่ของผู้สอนและผู้เรียน

กิจกรรม	ผลที่คาดว่าจะได้รับ	ผลการดำเนินการ	ผู้เข้าร่วม	ปัญหาและอุปสรรค
4. รื้อฟื้นจักรสถาน	- มีการรื้อฟื้นเรื่องจักรสถาน และนำผลการเรียนไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้ - ผู้เรียนได้เรียนรู้วิถีชีวิตของคนปวาก่ออุย อย่างหลากหลาย - ผู้เรียนนำภูมิปัญญาชนเผ่ากลับมาใช้ในชีวิตประจำวันอีกครั้งหนึ่ง	กิจกรรมนี้มีการปรับเปลี่ยนโดยเปลี่ยนเป็นการศึกษาความรู้พื้นฐานด้านดนตรีของชนเผ่าปวาก่ออุย	ไม่มี	- ชาวบ้านและที่มีวิจัยยังไม่พร้อมที่จะรื้อฟื้นเรื่องจักรสถานเพราะไม่ค่อยทำให้ชนกับเรื่องธำซึ่งถือว่ามีความสำคัญพอ ๆ กัน โดยอยากให้ทุกคนในหมู่บ้านได้เรียนรู้ร่วมกัน

กิจกรรม	ผลที่คาดว่าจะได้รับ	ผลการดำเนินการ	ผู้เข้าร่วม	ปัญหาและอุปสรรค
5. การรื้อฟื้นองค์ความรู้พื้นฐานเรื่องดนตรีว่าเก๋อญอโดยมีนักวิจัย ซึ่งเป็นตัวแทนนักดนตรีชนเผ่าเป็นผู้ถ่ายทอด	- ทำให้ชุมชนได้เรียนรู้ชนิดและลักษณะต่าง ๆ ของเครื่องดนตรีปวงเก๋อญอ - ทำให้ผู้เรียนสามารถอธิบายวิถีการผลิตและวิถีเล่นพื้นฐานเช่น ช่างฤดูในการเล่นเครื่องดนตรีของแต่ละชนิดได้ - ทำให้ชุมชนเห็นคุณค่าของดนตรีชนเผ่าและมีจิตสำนึกในการรักษามรดกภูมิปัญญาและฟื้นฟูวัฒนธรรมตามมรดกความสามารถของตัวเอง	เมื่อผู้สอนได้แนะนำเครื่องดนตรีแต่ละชนิดปรากฏว่าผู้เรียนจะไม่รู้จักเครื่องดนตรีชนิดนั้นเลยแต่พอการเรียนรู้ผ่านไปแล้วก็กระตือรือร้นที่จะติดตามการเรียนรู้จนได้ฟังเสียงเครื่องดนตรีได้ เช่น สามารถบอกชื่อ ทำมาจากอะไร ลักษณะเป็นอย่างไร และวิถีเล่นพื้นฐานต่าง ๆ ได้พอสมควรตามความสนใจของผู้เรียนต่อเครื่องดนตรีแต่ละชนิด	กลุ่มผู้ศึกษาเรื่อง "ธ"	- ผู้เรียนอยากที่จะเล่นเป็นกันทุกคนแต่เมื่อถามให้กลับไปทำหรือสร้างเครื่องดนตรีกลับไม่ยอมทำเองเพราะค่อนข้างจะชินกับการซื้อเครื่องมือเครื่องใช้ต่าง ๆ จึงเป็นอุปสรรคต่อการถ่ายทอดพอสมควรเพราะเครื่องดนตรีที่ใช้อยู่นั้นเป็นของนักวิจัยที่มีจำนวนจำกัด - ช่างปวงเป็นเครื่องดนตรีที่หายากต้องไปยืมมาจาก ลำนางามกะเหรี่ยงแบบติดๆ ที่เห็นคืออยู่แค่ตัวเดียวในภาคเหนือ และลำบากใจที่จะยืมทำให้ผู้เรียนหมดโอกาสในจุดนี้

วิธีดำเนินการ

นำอุปกรณ์ดนตรีปวงเก๋อญอที่เป็นของจริงมาให้ผู้เรียนรู้และสัมผัส และบอกชื่อเครื่องดนตรี อธิบายลักษณะและสอนวิธีการเล่นพื้นฐานเล่นในคู่เป็นตัวอย่างและให้ผู้เรียนฝึกเล่นบันทึกขั้นตอนการเล่นต่าง ๆ เป็นภาษาปวงเก๋อญอ และให้กลับไปฝึกเล่นที่บ้านถ้ามีปัญหาต่อไหนหรืออยากเรียนเพิ่มเติม ให้มาถามผู้สอนตัวต่อตัว

อุปกรณ์

- เทนนาฏ(พิณปวงเก๋อญอ)
- กลองยาวปวงเก๋อญอ
- ชลุ่ยผิวไม้
- ส้อมและฉาบ
- ปี่เขาควาง ขนาดเล็ก กลาง ในญ

กิจกรรม	ผลที่คาดว่าจะได้รับ	ผลการดำเนินการ	ผู้เข้าร่วม	ปัญหาและอุปสรรค
6. สรุปผลการดำเนินงานกิจกรรมในลักษณะที่เป็นเวทีย่อยภายในหมู่บ้านเพื่อรายงานความคืบหน้าต่อชุมชน 2 ครั้ง 3 เดือนต่อ 1 ครั้ง	- ชาวบ้านได้มีโอกาสศึกษาเรียนรู้กระบวนการทำงานร่วมกันและสามารถวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาและหาแนวทางแก้ไขปัญหายังมีส่วนร่วม	- จากการจัดเวทีทำให้ชุมชนได้มีข้อคิดเห็นต่อกิจกรรมในทางที่ดีและได้ร่วมกันแสดงความคิดเห็นต่อคณะกรรมการนำไปสู่การปรับวิธีการดำเนินงานกิจกรรมเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพของชุมชนและเกิดการวางแผนในการทำกิจกรรมในช่วงต่อไป	ชาวบ้านใหม่พัฒนาทั้งหมดที่ปรึกษาโครงการ เจ้าหน้าที่องค์การแอริ	- การแสดงออกของกลุ่มสตรีที่ยังประชุมไม่ค่อยจริงจังเกิดเนื่องจากสังคมเก่าเกื้อหนุนยังไม่ยอมรับผู้ชายในการตัดสินใจของผู้ชายของผู้ชายมากกว่าผู้หญิง - เรายังเป็นเวทีประชุมของชุมชนทำให้มีเรื่องแทรกอื่น ๆ ของชุมชนมาพูดคุยด้วย ทำให้การประชุมยืดเยื้อออกไปนานจนทำให้ผู้เข้าร่วมประชุมบางคนกลับบ้านไปก่อน

วิธีการ

การนำเสนอผลการดำเนินงานโดยคนทำงาน เช่น ครูผู้สอนภาษา ผู้สอนธนา และนักวิจัย เพื่อให้ชุมชนรับทราบผลความสำเร็จของกิจกรรมที่ผ่านมา ให้ชุมชนรับฟังเพื่อที่ชุมชนและคนทำงานจะมีส่วนร่วมกันหากชุมชนมีความคิดเห็นอย่างไรก็นำเสนอแนะต่อที่ประชุมเพื่อทางนักวิจัย และทีมวิจัยจะร่วมกันเปลี่ยนแปลงและพัฒนาขยายความเหมาะสมและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของชุมชนตามโครงการวิจัยครั้งนี้

อุปกรณ์

- อาหาร- เครื่องดื่มในการจัดการประชุม

กิจกรรม	ผลที่คาดว่าจะได้รับ	ผลการดำเนินงาน	ผู้เข้าร่วม	ปัญหาและอุปสรรค
7. สรุปผลการดำเนินงานกิจกรรมทั้งหมดในรอบ 6 เดือน ในลักษณะการประชุมใหญ่ในหมู่บ้าน เป็นเวทีนำเสนอให้ผู้เกี่ยวข้องทั้งหมดเพื่อที่จะระดมความคิดเห็นที่จะพัฒนาแผนการทำงาน	- ชาวบ้านมีโอกาสดูเรียนรู้และแลกเปลี่ยนทัศนะของการดำเนินงานและนำมาปรับเข้ากับกันนำไปสู่การวางแผนโครงการในช่วงต่อไปอย่างมีส่วนร่วม	- ผู้ทำงานและผู้สอนภาษา ผู้สอนฯ รายงานเกี่ยวกับความสำเร็จในการสอน ว่าผู้เรียนสามารถอ่านออกเขียนได้และรายงานอุปสรรคต่างๆ ในการทำงานโดยทางทีมงาน ศกว. ได้ร่วมกันแลกเปลี่ยน ได้มีการชี้แจงให้ผู้เรียน ท่องบทธำทำให้ผู้เรียนได้มีโอกาสนำแสดงถึงพัฒนาการในการท่องธำออกมาทำให้ผู้เรียนได้มองเห็นการเปลี่ยนแปลงในเบื้องต้นของผู้เรียนทั้งภาษาและธำ	ผู้เรียนภาษา ผู้เรียนธำ ครูผู้สอน นักวิจัย และทีมวิจัย ที่ปรึกษาโครงการ ทีมงาน ศกว.	- ช่วงที่จัดสรุปครั้งนี้เป็นช่วงหน้ามรสุมชาวบ้านกำลังเกี่ยวข้าวทำให้ชาวบ้านกลับมามาก และการประชุมจึงเริ่มช้า กอปรกับชาวบ้านเหนื่อยล้าจากการทำงานจึงมากเกินไป ตามอันดับการดำเนินงานจึงมาติด 1 คนทำให้เห็นความตั้งใจของชุมชนพอสมควร

วิธีการ

เป็นการแลกเปลี่ยนและเปิดเวทีกิจกรรมที่ผ่านมาโดยรายงานให้ทีมงาน ศกว. และคนในชุมชนเพื่อที่จะมีการเสนอแนะในการดำเนินงานกิจกรรมและเพื่อการรายงานข้อมูลให้ ศกว. เพื่อนำไปสู่การปรับปรุงแก้ไขและเขียนแนวทางในการเขียนรายงาน เปิดโอกาสให้ที่ประชุมได้แสดงทัศนะคิดและวิสัยทัศน์ของตัวเองออกมาอย่างทั่วถึงเพื่อนำสิ่งเหล่านั้นมาวิเคราะห์กับแผนที่จะทำในอนาคต

อุปกรณ์

- อาหารและเครื่องดื่ม
- กระดาษสำหรับที่จะเขียน

รายละเอียดผลการดำเนินงานกิจกรรมของโครงการตามแผน

กิจกรรม	ผลที่คาดว่าจะได้รับ	ผลการดำเนินงาน	ผู้เข้าร่วมกิจกรรม	ปัญหาและอุปสรรค
1. เวทีการประชุมเพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้เรื่องจัดการตาม โดยเป็นเวทีพูดคุยถึงรายละเอียดของกิจกรรม พร้อมทั้งการเตรียมขั้นตอนของกิจกรรมในชุมชน โดยชุมชนมีส่วนร่วมในการคัดเลือกผู้ถ่ายทอดองค์ความรู้เรื่องจัดการตาม และกำหนดรายละเอียดต่าง ๆ ร่วมกัน	- ได้กระบวนการในการศึกษาเรื่องการจัดการตามเป็นขั้นตอน - ได้ผู้ถ่ายทอดจัดการตามที่ได้มาโดยการคัดเลือกของแกนในชุมชนร่วมกัน - ชุมชนเกิดพลังในการขับเคลื่อนกิจกรรมของหมู่บ้านร่วมกัน	เมื่อมีการพูดคุยแลกเปลี่ยนกันในเวทีหมู่บ้านทำให้เกิดวิธีการเกี่ยวกับการศึกษาเรื่องจัดการตามแบบฉบับความต้องการของชุมชนเอง โดยมีการถกเถียงแลกเปลี่ยนถึงขอบเขตการเรียนรู้เวลา และสถานที่ และมีการลงมติร่วมกัน และมีการขบวนการคัดเลือกผู้ถ่ายทอดจัดการตามนั้น ใช้กระบวนการประชาธิปไตย โดยให้คนในชุมชนประชาธิปไตย โดยให้เสียงส่วนใหญ่ขององค์ประชุม	- ชาวบ้านในหมู่บ้านใหม่พัฒนาทุกหลังคาเรือนซึ่งครอบคลุมทั้ง 3 กลุ่ม โดย เขาชน กลุ่มสตรี และกลุ่มพ่อบ้าน	การรู้พื้นที่เรื่องจัดการตามนั้นเป็นเรื่องที่ละเอียดอ่อนเหมือนกันเนื่องจากความสามารถของผู้เรียน และความสามารถของผู้สอนต่างกัน กล่าวคือ ผู้เรียนมีพื้นฐานเรื่องจัดการตามไม่เหมือนกันและมีความสนใจต่างกันทำให้การจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่นั่นค่อนข้างลำบากเลยต้องมีการถ่ายทอดอย่างน้อย 2 คน แต่รายละเอียดนั้นจะกล่าวในบทต่อไป

วิธีปฐ คือ การเสวนาประชุมคนในชุมชนเพื่อมาพูดคุยแลกเปลี่ยนทางเกี่ยวกับประเด็นที่นำเสนอคือประเด็นการสรรหาผู้ถ่ายทอดเรื่องจัดการตามและกำหนดกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน โดยให้ประชาชนในที่ประชุมเสนอประเด็นพูดคุยและให้คนในชุมชนร่วมกันอภิปรายแสดงความคิดเห็นในการกระบวนการเรียนรู้ทั้งนี้ที่ประชุมใช้สิทธิในการสรรหาผู้ถ่ายทอดด้วยเครื่องมือ/อุปกรณ์ น้ร้อน น้ำชา กาแฟ อาหารเย็น 1 มื้อ เพื่อเกิดการมีส่วนร่วมในการร่วมสังสรรค์

กิจกรรม	ผลที่คาดว่าจะได้รับ	ผลการดำเนินการ	ผู้เข้าร่วมกิจกรรม	ปัญหาและอุปสรรค
2. การรื้อฟื้นเรื่องจักรสถาน โดยให้ผู้เฒ่าที่มีองค์ความรู้เรื่องจักร ตามในหมู่บ้านเข้ามาเป็นวิทยากร ในการถ่ายทอดโคตกระบวนการที่ ชุมชนได้กำหนดขึ้นมาตามเวลา และสถานที่ที่เหมาะสม	- มีการรื้อฟื้นเรื่องจักรตามและนำสิ่งที่ศึกษาได้มาไปใช้ในวิถีชีวิตประจำวัน - ได้ข้อมูลชุดความรู้เกี่ยวกับจักรการตามของชุมชนแล้วว่าเก๋อาชู - ผู้เรียนได้ตระหนักถึงภูมิปัญญาและเกิดจิตสำนึกในการสืบสานต่อไป	- วิทยากรที่ได้รับการคัดเลือก 2 คนต้องถ่ายทอดองค์ความรู้เรื่องจักรตามโดยสถานที่เรียนเป็นบ้านของผู้ถ่ายทอดเองโดยสมาชิกในหมู่บ้านที่ต้องการไปเรียนรู้ต้องไปหาผู้ถ่ายทอดที่บ้าน ตามเรื่องที่ตนเองสนใจโดยผู้ถ่ายทอดนั้นจะมีอุปกรณ์การเรียนรู้เช่น ไม้ไผ่ หรือหวาย - เติร์ชมไว้ที่บ้านผู้ถ่ายทอด โดยให้เวลาตั้งแต่ 1 ชั่วโมงถึง 4 ชั่วโมงในวันอาทิตย์ เพราะเป็นวันสืบทอด	- ชาวชน - กลุ่มหมู่บ้าน - และผู้สนใจอื่นๆ	ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้น เป็นเรื่องสำหรับการบันทึกเพราะว่าอย่างที่เราถามตอนต้นว่าพื้นฐานความรู้ของผู้เรียนและความสนใจต่างกันทำให้เกิดการเรียนรู้ที่หลากหลายทำให้ลำบากในการบันทึกเพราะเวลาแตกต่างกันนั้นเป็นเรื่องที่ละเอียดและยากแก่การบันทึก การบันทึกอาจได้มาเพียงหลักการพื้นฐานของการจักรตามเท่านั้น

วิจารณ์ การที่ผู้เรียนไปหาผู้ถ่ายทอดที่ชุมชนคัดเลือกมา ณ ที่บ้านของผู้ถ่ายทอดโดยออกจุดประสงค์ว่าจะเรียนการจักรตามชนิดไหนและก็เริ่มต้นตั้งแต่ขั้นตอนของการเตรียมอุปกรณ์สำหรับการจักรตามเช่น การเหลาไม้ไผ่ การเหลาหวาย พอจบขั้นตอนนี้ก็จะไปขั้นตอนของการจักรตามโดยผู้เรียนต้องทำเองตามคำถามออก หรือคำแนะนำของผู้ถ่ายทอด ตามขั้นตอนจนกว่าจะเสร็จชิ้นงานและออกมาเป็นผลิตภัณฑ์

เครื่องมือ/อุปกรณ์

- ไม้และอุปกรณ์สำหรับเหลาไม้ไผ่
- ไม้ไผ่และ หวาย
- อุปกรณ์ชนิดอื่น ๆ ในกรณีที่มีการจักรตามอย่างอื่น เช่น ไม้กวาด ต้องเตรียมใบไปงมและเอาตามเป็นไม้กวาด

กิจกรรม	ผลที่คาดว่าจะได้รับ	ผลการดำเนินการ	ผู้เข้าร่วมกิจกรรม	ปัญหาและอุปสรรค
3.ถอดบทเรียนของกิจกรรมชุมชน รวบรวมเป็นชุดความรู้ที่จะนำไป ทดลองใช้ทำการรื้อฟื้นในโรงเรียน คือ 1. เรื่องภาษา 2. เรื่องชา	- ได้ชุดความรู้เรื่อง ภาษา ชา และจักรสานพื้นฐาน - นำชุดความรู้ที่ได้มาไปทดลองเป็นแนวทางเพื่อจะทดลองใช้ - ในโรงเรียนแห่งหนึ่งในช่วงกิจกรรมต่อไป - ได้เอกสารชุดความรู้เผยแพร่สู่สาธารณะ	- ได้ชุดความรู้เรื่องภาษาซึ่งเป็นชุดความรู้แบบง่าย ๆ - ได้ความรู้ชุดสาตามหมวดหมู่	- นักวิจัย - ผู้รู้ในชุมชน	- ชุดความรู้เรื่องภาษานั้นภาษาปาวเก๋อยู่มีคำออกเสียงเฉพาะของมัน ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการแปลเป็นภาษาอื่น - องค์ความรู้เรื่อง ชา นั้น เนื่องจากช่วงในการถ่ายทอดมาระยะหนึ่ง ทำให้การรวบรวมข้อมูลของชาวบ้านนั้นเป็นไปได้ยากเนื่องจากข้อมูลตรงนั้นขาดหายไป แต่บางหมวดหมู่นั้นมีมาก เช่น หมวดความรักมีมาก เนื่องจากเป็นชาที่ใช้กันอยู่แต่บางหมวดหายากจนข้างลำบาก จึงได้ข้อมูลมาไม่สมบูรณ์

วิธีบรณคือ การเก็บรวบรวมข้อมูลการรื้อฟื้นของชุมชนที่ผ่านมาแล้วเรียบเรียงเป็นฉบับเป็นตอนในการแยกส่วนออกเป็นหมวดหมู่เพื่อจะต้องการศึกษาวิธีชนรู้ของผู้ตนใจ

อุปสรรค/เครื่องมือ

- เอกสารความรู้ที่ได้ช่วยข้อ
- ตัวอักษร ภาษา ปาวเก๋อยู่

กิจกรรม	ผลที่คาดว่าจะได้รับ	ผลการดำเนินการ	ผู้เข้าร่วมกิจกรรม	ปัญหาและอุปสรรค
4.เวทีให้ความเข้าใจกับผู้ปกครองและคณะกรรมการโรงเรียนแม่หม่อมหลวง โดยมีการชี้แจงวัตถุประสงค์ของโครงการและชี้ให้เห็นถึงสภาพปัญหาของระบบการศึกษาในปัจจุบัน เพื่อเกิดความเข้าใจ และเกิดความร่วมมือร่วมใจในการปรับปรุงหลักสูตรท้องถิ่น ในอนาคตของโรงเรียนต่อไป	- ครู ผู้ปกครอง และคณะกรรมการ โรงเรียน จะเข้าใจถึงผลกระทบของสภาพปัญหาที่เกิดการเปลี่ยนแปลงระบบการศึกษา ผู้พัฒนารวมชนเผ่า เกิดความร่วมมือกันระหว่างทีมวิจัย ครู และผู้ปกครองนักเขียนในการนำทดลองใช้หลักสูตรท้องถิ่น	คณะกรรมการโรงเรียน ผู้ปกครอง และครู ได้รับความรู้วัตถุประสงค์ของโครงการและรับในหลักการเบื้องต้น โดยในส่วนของพ่อแม่ผู้ปกครองนั้น เห็นด้วยกับการทดลองรื้อฟื้นภูมิปัญญาท้องถิ่นในโรงเรียน และเกิดการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันในระดับหนึ่ง โดยพ่อแม่ ผู้ปกครองยังได้นำเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับการทอดผ้า นำเสนอด้วย	- ครูโรงเรียนแม่หม่อมหลวง 10 คน - ตัวแทนทีมวิจัย 7 คน - ตัวแทนผู้ปกครองนักเรียน 10 คน - คณะกรรมการโรงเรียน 10 คน	-ผู้บริหารโรงเรียนบางท่านต้องการให้ทาง ศกว. ทำเรื่องไปตั้ง ตปอ. และต้องการให้ ตปอ. ทำเรื่องทำขึ้นมาให้ทางโรงเรียนอีกครั้งหนึ่ง โดยยังยึดติดอยู่กับระบบโครงสร้างแบบเดิมๆ ยังไม่ยอมรับหลักการต่าง ๆ ขึ้นบน ทางนักวิจัยแจ้งไปยัง โหนด และ โหนดก็ให้คำแนะนำการ ไปตั้ง โหนด ส่วนหนึ่ง แนะนำคณะนี้ทาง ศกว. ได้ ปลี่ยนผู้บริหารใหม่ ทำให้ขาดช่วงในการติดต่อประสานต้องเริ่มต้นใหม่อีกครั้งหนึ่ง

วิธีดำเนินการ คือให้ทีมวิจัย ซึ่งเป็นตัวแทนครู ในโรงเรียน ไปนัดหมายกับผู้บริหาร ใน โรงเรียนและกำหนดวันประชุม และ ให้ทางโรงเรียนทำหน้าที่เชิญคณะกรรมการ โรงเรียน ผู้ปกครอง และครูมาประชุมร่วมกัน ณ โรงเรียนแม่หม่อมหลวง

อุปกรณ์เครื่องมือ

- อาหารเครื่องดื่ม
- ตัวแทนทีมวิจัยที่จะชี้แจงวัตถุประสงค์ของโครงการ

กิจกรรม	ผลที่คาดว่าจะได้รับ	ผู้เข้าร่วมกิจกรรม	ผลการดำเนินงาน	ปัญหาและอุปสรรค
5. สรุปกิจกรรมทั้งหมดในรอบ 6 เดือน ที่ผ่านมามีคดียื่นฟ้องเป็นกรณีแรกในวงที่ชุมชนโดยมีตัวแทนโรงเรียนมาร่วมด้วย โดยที่ทางสทว. และที่ปรึกษาเข้าร่วมรับฟัง แสดงความคิดเห็นเพื่อกำหนดทิศทางในการดำเนินกิจกรรมในช่วงต่อไปและเป็นช่วงสุดท้าย	- ชาวบ้านได้มีโอกาสเรียนรู้ในการสรุปบทเรียนและนำมาปรับใช้กิจกรรมของหมู่บ้านในอนาคตได้อย่างเหมาะสม - ชาวบ้านและทีมวิจัยร่วมกันนำเสนอข้อคิดเห็นถึงทิศทางโรงเรียน - ชุมชนและโรงเรียนเกิดความร่วมมือในการผลักดันบทเรียนไปสู่การทดลองนำไปใช้ในโรงเรียน	- ชาวบ้านในหมู่บ้านใหม่พัฒนาที่ปรึกษาโครงการ - ตัวแทนจาก สทว. ภาคอื่น ๆ	- ทีมวิจัยได้นำเสนอกระบวนการและผลกิจกรรมในช่วงที่ผ่านมาสู่ชุมชนมีการซักถามแลกเปลี่ยนของคนในชุมชนเองและมีการแลกเปลี่ยนจากตัวแทน สทว. โหนดและ ภาค เกิดแผนกิจกรรมในช่วงต่อไป	- ดำเนินการประชุมสรุปปัญหาและอุปสรรคที่พบคือ วิธีการนำเสนอของคนในชุมชนที่ไม่อาจนำเสนอเป็นภาษาไทยได้ เป็นการนำเสนอเป็นภาษาอังกฤษโดยมีคนแปลเป็นภาษาไทย

วิธีปฎิบัติ คือ ทีมวิจัยนัดหมายพบกับชาวบ้านถึงวัน เวลา ที่จะประชุมสรุปกิจกรรมแล้วนักวิจัยประสานงานไปยัง สทว. เพื่อให้ตัวแทนชุมชนมาร่วมสรุปกับชุมชน เมื่อถึงเวลาค้นหาหมายก็มีการมาประชุมหาทางสรุปแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน โดยไม่ลืมที่จะอธิบายของชุมชนเจ้าหน้าที่นำพากิจกรรมตั้งแต่เดือนแรกจนถึงเดือนที่หกตามความเชื่อของชุมชนที่นับถือศาสนาคริสต์

เครื่องมือ/อุปกรณ์

- อาหารเครื่องดื่ม
- กระดาษ ปกติเพื่อใช้ในการบรรยาย

แผนกิจกรรมและแผนงบประมาณในงวดสุดท้าย (เดือนมิถุนายน 2545 ถึง เดือนพฤศจิกายน 2545) โครงการจัดการศึกษาชุมชนปกาสัย

กิจกรรม	วัตถุประสงค์	ระยะเวลา/เป้าหมาย	ผลที่คาดว่าจะได้รับ	ตัวชี้วัด	งบประมาณ
1. เวทีการประชุมวางแผนสร้างความรู้ความเข้าใจร่วมกันกับครูโรงเรียน ทีมวิจัย และชุมชน เพื่อกำหนดทิศทางและขอบเขตการรื้อฟื้นที่จะมีขึ้นในโรงเรียน อันได้แก่ ระดับการศึกษาของผู้เรียนและในการเรียน เป็นต้น เนื่องจากที่ผ่านมามีปัญหาเรื่องของการมีส่วนร่วมกันเพื่อเกิดความรู้ในการจัดหลักสูตรร่วมกันในโรงเรียน	- เพื่อเกิดรูปธรรมในการรื้อฟื้นสู่ระบบโรงเรียนขึ้นมา - เพื่อเกิดความรู้ความเหมาะสมระหว่างผู้เรียนกับเวลาเรียนจะได้ไม่เสียการเรียนในวิชาปกติ - เพื่อเกิดการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างครูกับทีมวิจัยในการจัดหลักสูตรร่วมกันในโรงเรียน	- ครู 10 คน - ตัวแทนทีมวิจัย - คณะกรรมการโรงเรียน - ศักยภาพ ศกว. - ที่ปรึกษาโครงการ ระยะเวลา - 1 วัน	- เกิดการกำหนดเวลาและระดับการศึกษาของผู้เรียนที่แน่นอน - เกิดการร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชนคือระหว่าง ครู กับ ทีมวิจัย - เกิดแนวทางในการจัดหลักสูตร	- แนวทางและวิธีการในการจัดหลักสูตรทดลองใช้และข้อตกลงในการจัดทำารฟื้นฟูร่วมกัน	- ค่าอาหาร + เครื่องดื่ม 1500 บาท - ค่าเดินทางมาประชุมของที่ปรึกษา 2000 บาท รวมทั้งสิ้น 3500 บาท

กิจกรรม	วัตถุประสงค์	ระยะเวลา/เป้าหมาย	ผลที่คาดว่าจะได้รับ	ตัวชี้วัด	งบประมาณ
2. วางแผนเตรียมการต้อนรับร่วมกัน โดยในเวทีครั้งนี้ มีตั้งแต่การจัดเตรียมผู้ต้อนรับ เตรียมความพร้อมของเนื้อหาการเตรียม ไม่ว่าจะเป็นภาษาหรือ ธารวมทั้งเตรียมผู้เรียน เช่น ระดับชั้นผู้เรียน โดยกระบวนกรนี้ต้องจัดในรูปแบบของเวทีเสวนาร่วมกันและสรุปออกมาเป็นแนวทางปฏิบัติ	- เพื่อให้แผนการต้อนรับที่เหมาะสมต่อหลักสูตรต่อผู้เรียน และต่อผู้ต้อนรับ เพื่อเกิดความพร้อมของเนื้อหา และผู้ต้อนรับ ทำการจัดการศึกษาหรือพื้นที่ - เพื่อให้ผู้สอนที่มีศักยภาพสามารถฉบับที่กักข้อมูล และมีหลักการสอนที่ดีตามความต้องการ	- คณะครูในโรงเรียนแม่ฮ่องสอน - คณะกรรมการโรงเรียน - ตัวแทนทีมวิจัย - ตัวแทนชุมชน - ทีมวิจัยโครงการ ระยะเวลา - ไม่เกิน 2 วัน โดยจะมีขึ้นก่อนจะทำการเรียนการสอน เพื่อเตรียมความพร้อมของทุกฝ่าย	- ได้แผนการต้อนรับที่เหมาะสมกับหลักสูตรต่อผู้เรียน ผู้สอน - ได้เนื้อหาที่จะทำการจัดการศึกษาหรือพื้นที่ที่เหมาะสมกับผู้เรียนและผู้สอน	- แผนการสอนและเนื้อหาของผู้สอน	- ค่าอาหาร + เครื่องดื่ม 2 วัน 2000 บาท - ค่าเดินทางที่ปรึกษา 2000 บาท - รวมทั้งสิ้น 4000 บาท

กิจกรรม	วัตถุประสงค์	ระยะเวลา/เป้าหมาย	ผลที่คาดว่าจะได้รับ	ตัวชี้วัด	งบประมาณ
3. ทดลองใช้บทเรียนของชุมชนที่ผ่านมานำมาปรับใช้ในโรงเรียน โดยการใช้ชุดความรู้ของผู้ชุมชนที่มีอยู่มา เป็นเอกสารหลักในการเรียน และหาเอกสารที่เกี่ยวข้องมา อีกส่วนหนึ่ง	- เพื่อเป็นแนวทางของโรงเรียนในการที่จะนำบทเรียนที่ได้จากการทดลองใช้ครั้งนี้มาไปพัฒนาเป็นหลักสูตรที่โรงเรียนและชุมชนต้องการอีกครั้งหนึ่ง - เพื่อคนในชุมชนและโรงเรียนจะได้้นำจุดดีต่างมาวิเคราะห์แล้วหาแนวทางปรับปรุงใหม่ให้เป็นหลักสูตรที่ตอบสนองของความดีของชุมชนที่แท้จริงของชุมชน	- นักวิจัย - คณะครูโรงเรียนแม่ฮ่องสอน - คณะกรรมการโรงเรียน - ระยะเวลา - หลังจากกิจกรรมที่ 2 ได้ทำคอบที่ชัดเจน	- ได้แนวทางของหลักสูตรฉบับที่ตรงกับความต้องการของชุมชนและโรงเรียน - โรงเรียนและชุมชนหาจุดดีของกระบวนการรวมปรับปรุงและหลักสูตรที่ตอบสนองความต้องการของโรงเรียนและชุมชนอย่างแท้จริง		- งบประมาณในกิจกรรมนี้จะอยู่ในหมวด ค่าอุปกรณ์การเรียนและค่าอุปกรณ์การให้สื่อ ที่จะอยู่ในเอกสารแนบท้าย แผนกิจกรรมนี้

กิจกรรม	วัตถุประสงค์	ระยะเวลา/เป้าหมาย	ผลที่คาดว่าจะได้รับ	ตัวชี้วัด	งบประมาณ
4.กิจกรรมประเมินการเรียนการสอนร่วมกันระหว่างชุมชนกับโรงเรียน โดยจะมีการประเมินเมื่อหาหลักสูตรที่ใช้ว่าเหมาะสมหรือไม่ วิธีการสอนเป็นอย่างไร ผู้เรียนเรียนแล้วเป็นอย่างไร โดยเป็นการประเมินแบบที่ชุมชนและโรงเรียนคิดหาวิธีการประเมินแบบที่ชุมชนและโรงเรียนต้องการ	- เพื่อทราบความข้อดีข้อเสียของหลักสูตรที่ทบทองของผู้ไป - เพื่อนำข้อเสียเหล่านั้นมาปรับปรุงและเป็นแนวทาง เป็นหลักสูตรฉบับสมบูรณ์ต่อไปของโรงเรียน - เพื่อให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการประเมินและมีส่วนร่วมในการกำหนดหลักสูตรของท้องถิ่นร่วมกับโรงเรียน	- คณะครูในโรงเรียนแม่หม่มหลวง - คณะกรรมการโรงเรียน - ที่ปรึกษาโครงการ - ตัวแทนทีมวิจัย <u>ระยะเวลา</u> - 1 วัน	- ได้รับรู้ ได้เห็นข้อดี ข้อเสีย ของหลักสูตร ที่ชุมชนและโรงเรียนจัดขึ้นมา - โรงเรียน ได้แนวทางที่จะปรับปรุงหลักสูตรท้องถิ่นฉบับสมบูรณ์ในโอกาสต่อไป - ชุมชนเห็นกระบวนการในการร่วมกำหนดหลักสูตรที่ตอบสนองความต้องการของชุมชน	- ประเด็นและรูปแบบวิถีการประเมิน - ผลการประเมิน	- ค่าอาหารและเครื่องดื่ม 1 วัน 1500 บาท - ค่าเดินทางมาประชุม ของที่ปรึกษาโครงการ 2000 บาท รวมทั้งสิ้น 3500 บาท

กิจกรรม	วัตถุประสงค์	ระยะเวลา/เป้าหมาย	ผลที่คาดว่าจะได้รับ	ตัวชี้วัด	งบประมาณ
5.สรุปบทเรียนร่วมกัน โดย การสรุปกิจกรรมทั้งหมดใน รอบ 6 เดือนที่ผ่านมา ระหว่างชุมชนกับโรงเรียน โดยการนำเสนอร่วมกัน โดย มีตัวแทนจาก ศกว. และที่ ปรีภยาร่วมรับฟัง และที่ แสดงความคิดเห็นและร่วม หาแนวทางในการร่วรวม งานฉบับสมบูรณ์	- เพื่อทบทวนบทเรียนที่ผ่านมแล้วนำมาวิเคราะห์เพื่อเกิดบทเรียนในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นของโรงเรียนและของชุมชนในอนาคต - เพื่อเกิดกรมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์กับปัญหาระหว่างชุมชนกับโรงเรียน - เพื่อเป็นกรหาแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรและใช้หลักสูตรที่ตอบสนองความต้องการของชุมชนอย่างเป็นรูปธรรมต่อไป	- คณะครูในโรงเรียน - คณะกรรมการโรงเรียน - ตัวแทนจาก ศกว. โหนดและภาค - คณะทิมที่ปรึกษา - ทิมวิจัย - ผู้เรียน และผู้เกี่ยวข้องอื่น ๆ ระยะเวลา - 1 วัน ในคืนสุดท้ายของกิจกรรม	- ได้บทเรียน และบทวิเคราะห์นำไปสู่การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นที่ตอบสนองต่อความต้งองการของชุมชนระหว่างโรงเรียนและชุมชน - เกิดการมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์แก้ไขปัญหาร่วมกันระหว่างโรงเรียนกับชุมชน	- แนวทางในการจัดทำหลักสูตรฉบับจริง - แบบบันทึกกิจกรรมที่ผ่านมา	- ค่าอาหาร + เครื่องดื่ม 2000 บาท - ค่าเดินทางมาประชุมของที่ปรีภย 2000 บาท รวมทั้งสิ้น 4000 บาท

ภาคผนวก

ประวัตินักวิจัย

นายสุวิธาน พัฒนาไพรวลัย

การศึกษา

- ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สาขาช่างไฟฟ้า วิทยาลัยเทคนิคเชียงใหม่
- ปัจจุบัน กำลังศึกษาปริญญาตรี 2ปีหลัง ภาค กศ.บป โปรแกรมการพัฒนาชุมชน สถาบันรัชฎเชียงใหม่

ประสบการณ์การทำงาน

- ปี2541 ประธานคณะกรรมการจัดงาน “เยาวชนชาวเขาในเมืองลัมพันธ์”
- ปี 2542 เป็นตัวแทนเยาวชนปวเก๋อญอเดินทางไปแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมชนเผ่าภาคพื้นเอเชียแปซิฟิก ณ ประเทศญี่ปุ่น โดยการนำของ Y.M.C.A เชียงราย
- ปัจจุบัน ร่วมสืบสานดนตรีชนเผ่ากับวงวักซ์หลังเขา ซึ่งเป็นวงดนตรีชนเผ่าปวเก๋อญอ และกำลังออกเทปอัลบั้มเดี่ยว ในชื่อชุด “เพลงนกเขาป่า” ซึ่งสามารถติดต่อได้ที่ ชุมชนคนรักป่า หรือ 09-5578307 (โปร ไมค์นิกน้อยครับ)

ประวัติทีมวิจัย

1. นายสุรพล ฤทธิ์คงตั้ง

การศึกษา

ปริญญาตรี คณะธุรกิจการเกษตร สาขาส่งเสริมการเกษตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้

การทำงาน

เป็น ฮีโร่ ของหมู่บ้านใหม่พัฒนาและเป็นเจ้าหน้าที่โครงการหลวงวัดจันทร์ (เจ้าหน้าที่ไม้ผล)

2. นายพนา พัฒนาไพรวลัย

การศึกษา

ปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ เอกประถม วิทยาลัยครูเชียงใหม่

การทำงาน

เป็นครูผู้สอน อ.2 ระดับ 7 โรงเรียนบ้านแจ่มหลวง สปอ.แม่แจ่ม

3. นายสว่างชัย ศิลป์มิตรภาพ

การศึกษา

ประกาศนียบัตรการศึกษาชั้นสูง วิทยาลัยครูเชียงใหม่

ปัจจุบันกำลังศึกษาต่อ การบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

การทำงาน

เป็นครูผู้สอน อ.2 ระดับ 7 โรงเรียนบ้านแจ่มหลวง สปอ.แม่แจ่ม

4. นายจันทร์บุญ เกศสุภาพงศ์

การศึกษา

มัธยมศึกษาปีที่ 6 กศน.

ปัจจุบันกำลังศึกษาโรงเรียนพระคริสตธรรมหลักสูตรภาษาปวาเกอญอที่ อ.แม่
สอด

ประสบการณ์ในการทำกิจกรรม

เป็นประธานเยาวชนบ้านใหม่พัฒนา

5. นายวิโรจน์ เพ็ญแสงงาม

การศึกษา

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านแจ่มหลวง

การทำงาน

เป็นผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 2 ต.แจ่มหลวง อ.แม่แจ่ม

6. นายธวัช เหม่อเช่อ

การศึกษา

มัธยมศึกษาปีที่ 3 กศน.

การทำงาน

ปี 2543-2547 เป็นสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลแจ่มหลวง อ.แม่แจ่ม

7. นายเสาร์ คุณขุนศิริ

การศึกษา

เกิดก่อนโรงเรียน

ประสบการณ์ทำงาน

เป็นผู้นำเพลงประสานเสียงของคริสตจักรแจ่มหลวงหลายปี

เป็นผู้นำศาสนาและผู้ดูแลของหมู่บ้านใหม่พัฒนา